

โครงการอบรม : สมาคมผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์

เทคนิคการควบคุมภายในและการวางแผนตรวจสอบกิจการ
ที่คณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการและฝ่ายจัดการพึงรู้

ณ โรงแรมแกรนด์ทาวเวอร์อินน์ เขตพญาไท กทม.

วันเสาร์และอาทิตย์ที่ 8 - 9 มีนาคม 2568

อรุณี วงศ์ราเชน
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

อดิษฐ์เชี่ยวชาญ
ด้านวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเงินสหกรณ์

อรุณี วงศ์ราเชน

การศึกษา : ปริญญาตรี

: บัญชีบัณฑิต (สาขาทฤษฎีบัญชี) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปริญญาโท

: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประกาศนียบัตรบัณฑิต : การวิจัยทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประวัติการรับราชการ

: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2526 - 2564

กรณีพิเศษ ได้รับอนุมัติจาก สำนักงาน ก.พ และ อ.ก.พ. กระทรวง ให้ต่ออายุราชการ
หลังเกษียณอายุ 60 ปี บริบูรณ์ ต่อเนื่องอีก 2 ปี (ปีงบประมาณ 2563 – 2564)

ปัจจุบัน

: ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้เชี่ยวชาญ
ด้านวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการเงินสหกรณ์

บทบาททางสังคมด้านสหกรณ์

- กรรมการอำนวยการ (เลขานุการ / รองประธานกรรมการสหกรณ์
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
- ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการความเสี่ยง ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด
พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

“... ต่างคนต่างมีหน้าที่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า
ทำเฉพาะหน้าที่นั้น เพราะว่าถ้าคนใด ทำหน้าที่
เฉพาะของตัวเอง โดยไม่มองไม่แลคนอื่น งานก็ดำเนิน
ไปไม่ได้ เพราะเหตุว่างานทุกงาน จะต้องพาดพิงกัน
จะต้องเกี่ยวโยงกัน ฉะนั้นแต่ละคน จะต้องมีความรู้
ถึงงานของผู้อื่น แล้วช่วยกันทำ...”

ความตอนหนึ่ง ในพระราชดำรัส

พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

๔ ธันวาคม ๒๕๓๓

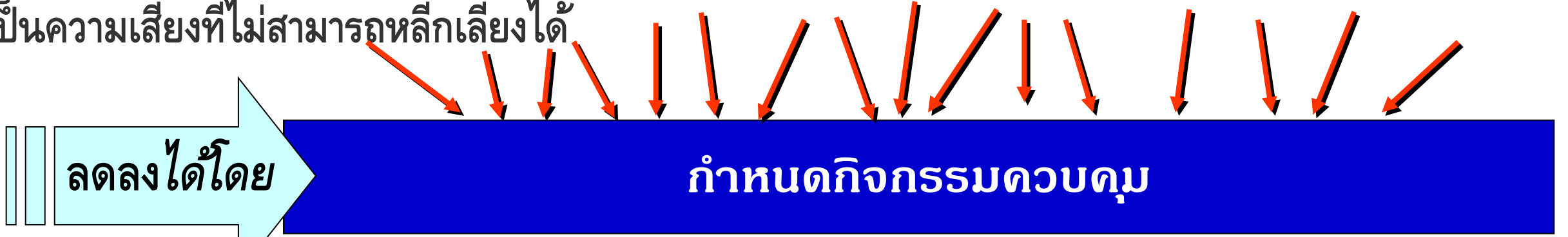

...รู้จัก เข้าใจ...

ระบบการควบคุมภายใน

๑

ตามธรรมชาติของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ย่อมมีโอกาที่จะเกิดความเสี่ยง ที่เรียกว่า ความเสี่ยง
สืบเนื่อง (Business Risk หรือ Inherent Risk) ซึ่งเป็นความเสี่ยงก่อนที่จะมีมาตรการควบคุมหรือ
กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลง โดยยังไม่คำนึงถึงการควบคุมภายใน
เป็นความเสี่ยงที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

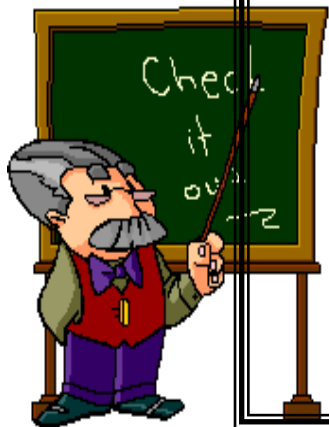
ความเสี่ยงจากการควบคุม (Control Risk) เป็นความเสี่ยงที่ระบบบัญชี หรือระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์
ไม่สามารถป้องกันความเสี่ยงสืบเนื่องได้ หรือยังป้องกันได้ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม และยังมีความเสี่ยงที่เหลืออยู่
(Residual Risk

ผู้ตรวจสอบกิจการต้องกำหนด
วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสม

ความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้
มาตรการบริหารความเสี่ยง

Acceptable Residual Risk
(ความเสี่ยงที่ยอมรับได้)

เครื่องมือสำคัญที่สุด

ในการบริหารความเสี่ยงและสร้างธรรมาภิบาล

ต้องกำหนด

ระบบการควบคุมภายใน
ที่มีประสิทธิภาพ
ของสหกรณ์

วิสัยทัศน์ที่ดี : บุคลากรทุกคนในสหกรณ์รับรู้ร่วมกันว่า
สหกรณ์กำลังจะมุ่งหน้าไปทิศทางใด มีเป้าหมายอย่างไร

ตัวอย่าง

วิสัยทัศน์สหกรณ์
ที่มาข้อมูล : Website สหกรณ์

เป็นสหกรณ์ที่มั่นคง เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีสมรรถนะสูง สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

เป็นสหกรณ์ที่มั่นคง เป็นที่พึ่งของสมาชิก บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

เป็นสหกรณ์มั่นคง ส่งเสริมการออม พร้อมใจบริการ ให้สวัสดิการทั่วกัน ยึดมั่นอุดมการณ์และหลักการสหกรณ์

สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี องค์กรมีความมั่นคง ยึดหลักธรรมาภิบาล

เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคง พัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและเอื้ออาทรต่อชุมชน

สหกรณ์ออมทรัพย์ชั้นนำ บริหารมีมาตรฐาน บนฐานความพอเพียง สมาชิกมั่นคง สหกรณ์เข้มแข็ง

สหกรณ์เข้มแข็ง ส่งเสริมคุณภาพชีวิตสมาชิกสหกรณ์ ยึดหลักบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (สอ.กรมตรวจบัญชีสหกรณ์)

เป็นสหกรณ์ชั้นนำระดับประเทศที่มีความมั่นคง บริการเป็นเลิศ บริหารตามหลักธรรมาภิบาล สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ชสอ. เป็นผู้นำขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ไทย ด้วยหลักธรรมาภิบาล และรับผิดชอบต่อสังคม

ธรรมาภิบาลในสหกรณ์ ตามกฎหมายกระทรวง

มีผลใช้บังคับ

ตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

กฎกระทรวง

การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๘๙/๒ (๑) (๒) (๓) (๖) (๙) (๑๑) และ (๑๒) และมาตรา ๑๐๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

“สหกรณ์” หมายความว่า สหกรณ์และชุมนุมสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔

มนัญญา ไทยเศรษฐ์

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความตอนหนึ่งใน... กฎกระทรวง
การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์
และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ 2564

หมวด 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และคุณสมบัติ
และลักษณะต้องห้ามของกรรมการและผู้จัดการ

(5) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ
(สำหรับสหกรณ์ขนาดใหญ่ ที่มีทรัพย์สินมากกว่า 5,000 ล้านบาท)

ความตอนหนึ่งใน...รายงานของผู้สอบบัญชี (แสดงความเห็นต่องบการเงิน)

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่องบการเงิน

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควร ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์รับผิดชอบในการประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความตั้งใจที่จะเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงาน หรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด

ความเห็น

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและตามระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ความรับผิดชอบของข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินในรายงานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีความเป็นอิสระจากสหกรณ์และได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ คือ เรื่องต่างๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของข้าพเจ้า ในการตรวจสอบงบการเงินสำหรับงวดปัจจุบัน ข้าพเจ้าพิจารณาว่าไม่มีเรื่องสำคัญในการตรวจสอบที่ต้องสื่อสารในรายงานของข้าพเจ้า

เรื่องอื่น

งบการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2564 ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่น ซึ่งแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขตามรายงานลงวันที่

รายงานของผู้สอบบัญชี

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ต่อการเงิน

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์พิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทำงบการเงิน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์รับผิดชอบในการประเมินความสามารถของสหกรณ์ในการดำเนินงานต่อเนื่อง การเปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องในกรณีที่มีเรื่องดังกล่าว และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีความตั้งใจที่จะเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงานหรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงิน

การตรวจสอบของข้าพเจ้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของข้าพเจ้าอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล คือ ความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีและระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และถือว่ามีสาระสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่า รายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินจากงบการเงินเหล่านี้

ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. 2563 กับ การควบคุมภายใน

หมวด ๔ การตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ทุกขนาด

ส่วนที่ ๑ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบกิจการ

ข้อ ๑๘ ผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ ทั้งด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และด้านปฏิบัติการในการดำเนินธุรกิจตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ รวมถึงการประเมินผลการควบคุมภายใน การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศของสหกรณ์ และการตรวจสอบในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกบัญชีเพื่อให้เป็นไปตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

(๒) ประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ เพื่อให้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์

(๓) สอบทานระบบการปฏิบัติงานของสหกรณ์ เพื่อให้เป็นตามกฎหมาย ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ รวมถึงคำสั่งของส่วนราชการที่กำกับดูแลกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

(๔) ตรวจสอบและสอบทานระบบการควบคุม ดูแลรักษาทรัพย์สินของสหกรณ์ วิเคราะห์ และประเมินผลความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพย์สินของสหกรณ์ เพื่อให้การใช้ทรัพย์สินเป็นไปอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

- บุคลากรซื่อสัตย์ มีคุณธรรมทุกระดับ
- ผู้บริหารงาน / กรรมการมีความรู้ ความสามารถ
- เจ้าหน้าที่ / พนักงานเก่ง
- รายงานทางการเงินชัดเจน
- ผลประกอบการดีเด่น รายได้สูง กำไรดี
- การดำเนินธุรกิจเติบโตต่อเนื่อง มีความมั่นคง
- ระบบงานดี ชัดเจน
- มีการควบคุมงาน / ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ
- ปฏิบัติถูกต้อง ครบถ้วนตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
- ผู้อื่น / องค์การอื่นมีความเชื่อมั่น ศรัทธาในการทำงานของกรรมการ

การควบคุมภายในแบบไหน

ที่ท่านคิดว่าเหมาะสม

ใช้อะไรวัด แต่ละคน แต่ละหน่วยงาน

อาจจะคิดต่างกัน

การควบคุมภายในที่ดี (👍)

ควรมีลักษณะอย่างไร ?

การควบคุมภายในที่ดี จะช่วยป้องกัน และ
ตรวจจับความผิดพลาดในการดำเนินงานได้เร็วขึ้น !

ถ้าข้อมูลเชื่อถือไม่ได้ ระบบงานไม่รองรับ ข้อมูล / สารสนเทศไม่เพียงพอ
มีปัญหาเรื่องคน ระบบงาน การควบคุม จะได้รับการยอมรับมัยว่ามีการควบคุมภายในที่ดี ?

COSO

Committee of Sponsoring Organizations
of the Treadway Commission

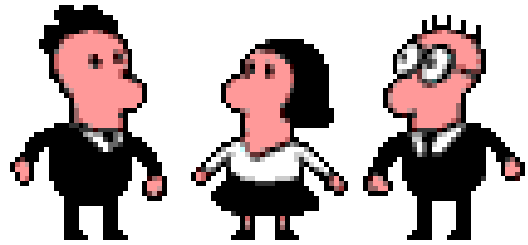
COSO เป็นคณะทำงาน ที่ก่อตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการการของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ชื่อว่า Treadway Commission ในปี ค.ศ. 1985 (พ.ศ. 2528) โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยง รูปแบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ และป้องกันการทุจริต ของรายงานทางการเงิน COSO คือ กรอบแนวคิดการควบคุม เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย ทั้งเรื่องของการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความถูกต้องครบถ้วนของรายงาน และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด

ค.ศ.1992 (พ.ศ.2535) COSO เผยแพร่แนวคิดการควบคุมภายใน COSO Internal Control - integrated Framework กำหนดความหมายและกรอบโครงสร้างการควบคุมภายใน

ค.ศ. 2013 (พ.ศ.2556) COSO ได้มีการปรับปรุงการควบคุมภายใน COSO 1992 และประกาศใช้

การควบคุมภายใน COSO 2013

NOW

การควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารในการ
บริหารงานสหกรณ์ให้เติบโตอย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน ทั้งด้าน
ปริมาณ และ **คุณภาพ** **ความหมาย**

การควบคุมภายใน หมายถึง **กระบวนการ**ปฏิบัติงานที่บุคลากรในสหกรณ์ โดย
คณะกรรมการดำเนินการและผู้ปฏิบัติงาน **ทุกระดับ** ในสหกรณ์ร่วมกันกำหนด หรือ
ออกแบบขึ้น (เช่น การจัดผังส่วนงาน /ระเบียบ /หลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติงาน) เพื่อให้
เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล และทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์
การควบคุมภายใน เป็น “กระบวนการ” ที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ

เปรียบเทียบความเชื่อมโยงการควบคุมภายใน COSO 1992 และ COSO 2013

การควบคุมภายใน COSO 1992

3 วัตถุประสงค์

4 ระดับ

5 องค์ประกอบ

กระบวนการควบคุมภายในระดับองค์กร

การควบคุมภายใน COSO 2013

Reporting =
Financial report + Non - Financial report

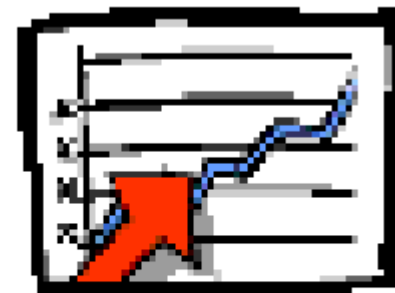

4 ระดับ

- องค์กร
- ส่วนงาน
- หน่วยงาน
- หน่วยงานย่อย

5 องค์ประกอบ

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน (ORC)

ด้านการดำเนินงาน (Operation) ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การบรรลุเป้าหมาย การใช้ทรัพยากร (คน งบประมาณ ทรัพย์สิน เวลา) คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ
การดูแลรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย รวมถึงการป้องกัน/ลดความผิดพลาด มิให้เกิดความเสียหายหรือเกิดทุจริต

ด้านการรายงาน (Reporting) รายงานทางการเงินมีคุณภาพ ถูกต้อง ตามความเป็นจริง ครบถ้วน สมบูรณ์ เชื่อถือได้ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน

มีการปฏิบัติตามกฎ / ระเบียบ / ข้อบังคับ / มติที่ประชุม นโยบาย (Compliance) กระบวนการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งเงื่อนไขตามสัญญาต่าง ๆ ที่กำหนด เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากการละเว้น หรือไม่ปฏิบัติ

สำคัญ

ผู้ใช้งบการเงิน เชื่อมั่นในการบริหารจัดการ

กรอบการควบคุมภายในตามแนว COSO 2013

- คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการมีคุณธรรม (คนดี)
- คณะกรรมการ / ฝ่ายจัดการมีความรู้ ความสามารถ (คนเก่ง)

รูปแบบการบริหารของคณะกรรมการ **อิสระ**

- ผู้ตรวจสอบกิจการ / ผู้ตรวจสอบภายใน **อิสระ**
 - โครงสร้าง / อำนาจหน้าที่เหมาะสมระบบกำกับดูแล (ระบบงานดี)
 - HRM & HRD เด่น เพิ่มขวัญกำลังใจ

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม (ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการควบคุม)

2. ประเมิน
ความเสี่ยง
ก่อนควบคุม

3. กำหนด
กิจกรรม
ควบคุม

4. สารสนเทศ
และ
การสื่อสาร

5. กำกับ
ติดตาม
และ
ประเมินผล

สภาพแวดล้อมดี...

มีชัยไปกว่าครึ่ง

การควบคุมภายใน COSO 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ

องค์ประกอบที่ 5 : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล

(Monitoring Activities)

หลักการที่ 16 - ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ 17 - ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของ
การควบคุมภายใน ทันเวลา และเหมาะสม

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม

(Control Environment)

หลักการที่ 1 - องค์การยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ 2 - คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ 3 - คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ 4 - องค์การจงใจ รักษาไว้ และจงใจพนักงาน

หลักการที่ 5 - องค์การผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง

(Risk Assessment)

หลักการที่ 6 - กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ 7 - ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ 8 - พิจารณาโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์

หลักการที่ 9 - ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบ
ต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 4 : สารสนเทศและการสื่อสาร

(Information and Communication)

หลักการที่ 13 - องค์การมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ 14 - มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์การ ให้การควบคุม
ภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ 15 - มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็น
ที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

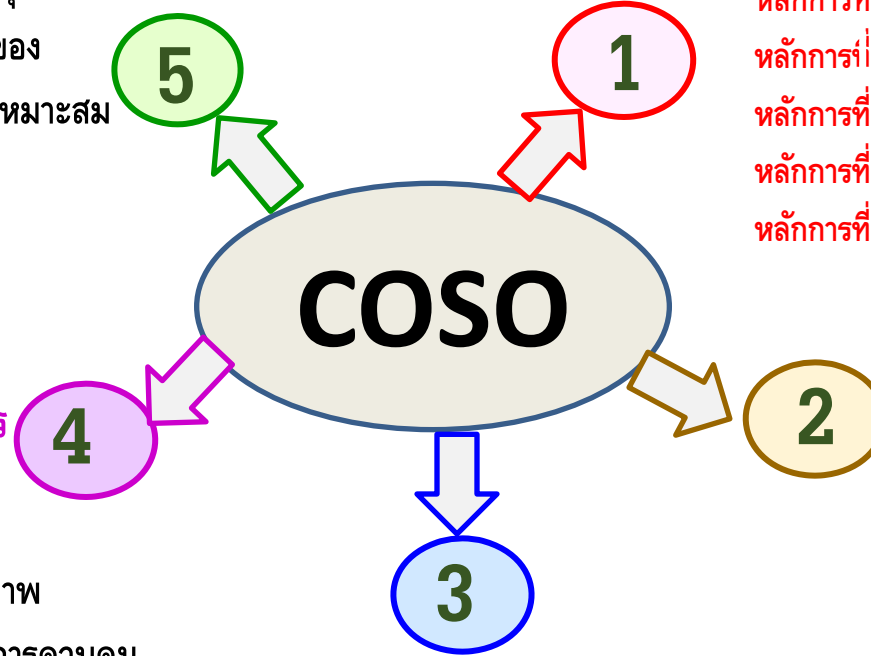
องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมการควบคุม

(Control Activities)

หลักการที่ 10 - ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ 11 - พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ 12 - ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

ควบคุมภายใน ครอบคลุมบริหารจัดการ

การบริหารเงิน

การบริหารงาน

การบริหารคน

การบริหารเงิน

กระบวนการในการหาเงินทุน และการใช้เงินทุน จะหาเงินมาได้อย่างไร และจะใช้เงินที่หามาได้อย่างไร *ให้เกิดประโยชน์สูงสุด* ทั้งนี้ สหกรณ์ต้องรักษา*สภาพคล่องที่เหมาะสม* “ Too Much Too Little Problems ”

แม้การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องการสร้างรายได้และผลกำไร แต่ก็อาจไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรให้ได้สูงสุดเหมือนธุรกิจอื่นๆ สหกรณ์ต้องมีผลกำไร เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำรงอยู่และเจริญเติบโตขึ้นได้อย่างยั่งยืน และสามารถแบ่งปันผลกำไรมาช่วยเหลือสมาชิก รวมถึงการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับสมาชิกและสังคมตามหลักการสหกรณ์

การบริหารงาน

- * ปฏิบัติตามกฎหมายสหกรณ์ กฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่งหน่วยงานกำกับดูแล ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ มติที่ประชุมใหญ่ / คณะกรรมการดำเนินการ รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เช่น ปปง. / PDPA)
- * ปฏิบัติตามระบบบัญชี ระบบการควบคุมภายในที่ดี และบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- * ยึดหลักอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ / หลักธรรมาภิบาล
- * สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ
- * จัดทำแผนกลยุทธ์สหกรณ์ / แผนปฏิบัติงาน ปฏิบัติ และปรับให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบัน

การบริหารคน

บุคลากรของสหกรณ์ : กรรมการ ฝ่ายจัดการ สมาชิก

บุคลากรเกี่ยวข้อง : ผู้ตรวจสอบกิจการ / ผู้สอบบัญชี (พิจารณาการเลือกตั้ง)

★ คนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
โปร่งใส ตรวจสอบได้

★ คนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ
พัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์ผลงาน

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

สภาพแวดล้อมของการควบคุม เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและบรรยากาศของการควบคุมภายใน ซึ่งปัจจัยหลายๆ ปัจจัยที่นำมาพิจารณารวมกัน ส่งผลให้เกิดความมีประสิทธิภาพของมาตรการหรือวิธีการควบคุมในองค์กร หรือทำให้มาตรการและวิธีการควบคุมที่ดีขึ้น โดยส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักถึงความจำเป็นของระบบการควบคุมภายในและเน้นการสร้างบรรยากาศโดยผู้บริหารระดับสูง เพื่อให้คนขององค์กรเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติตามความรับผิดชอบ

ดังนั้น สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีจะช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงความจำเป็นและความสำคัญของการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

ถ้าดี...มีชัยไปกว่าครึ่ง

หลักการที่ 1 องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม แสดงให้เห็นโดยผ่านคำสั่ง
การกระทำ พฤติกรรม จัดทำมาตรฐานของจรรยาบรรณ ประเมินการยึดมั่นในมาตรฐานของจรรยาบรรณ

กองพัฒนาสหกรณ์ด้านการเงินและร้านค้า
Finance and Consumer Cooperatives Development Division

3	ประมวลจริยธรรมของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่สหกรณ์
	- ดาวนีโหลด.doc
	- ดาวนีโหลด.pdf
4	จรรยาบรรณของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่สหกรณ์
	- ดาวนีโหลด.doc
	- ดาวนีโหลด.pdf

- ตราสหกรณ์ -

ประกาศ

สหกรณ์.....จำกัด

เรื่อง ประมวลจริยธรรมของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

.....

ตามที่กฎกระทรวงว่าด้วยการดำเนินงานและกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน กำหนดให้สหกรณ์ต้องจัดทำประมวลจริยธรรม เพื่อกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ที่ปรึกษาของสหกรณ์ ผู้จัดการและฝ่ายจัดการของสหกรณ์ โดยมีกลไกและระบบในการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว สหกรณ์.....จำกัด จึงได้ออกประกาศใช้ประมวลจริยธรรมของสหกรณ์ไว้ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 1 ประมวลนี้เรียกว่า “ประมวลสหกรณ์ ว่าด้วย ประมวลจริยธรรม จรรยาบรรณ ของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ พ.ศ. ”

ข้อ 2 ประมวลนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในประมวลนี้

“สหกรณ์” หมายถึง สหกรณ์.....จำกัด

- ตราสหกรณ์ -

ประกาศ

สหกรณ์.....จำกัด

เรื่อง จรรยาบรรณของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์

.....

เพื่อให้บุคลากรของสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษาของสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ได้ตระหนักรู้ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ มีข้อควรปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติใดบ้างที่ต้องยึดถืออย่างเคร่งครัด เพื่อให้องค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่ได้รับยกย่องในเกียรติศักดิ์ศรี จึงกำหนดจรรยาบรรณบุคลากรของสหกรณ์ ไว้ดังนี้

หมวด 1

จรรยาบรรณของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

(1) คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ต่อสหกรณ์และสมาชิก

1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ เพื่อประโยชน์สูงสุดของสหกรณ์และสมาชิกโดยรวม

แนวทางปฏิบัติ

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ อย่างเต็มความสามารถตามหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ และหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่สหกรณ์

2. ปฏิบัติหน้าที่โดยประยุกต์ความรู้และประสบการณ์การบริหารจัดการอย่างสุดความสามารถในทุกกรณีด้วยความระมัดระวังและไตร่ตรอง ผ่านการพิจารณาอย่างรอบด้าน

จรรยาบรรณ (Ethics) ของสมาชิก แนวคิดเพิ่มเติมของผู้บรรยาย

1. มุ่งมั่นและอุทิศเพื่อพัฒนาให้สหกรณ์ก้าวหน้า โดยยึดมั่นอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์
2. ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด
3. มุ่งมั่นดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
4. สอดส่องดูแลส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง
5. ร่วมมือร่วมใจและสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอในฐานะเจ้าของสหกรณ์
6. ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ พัฒนาสหกรณ์ให้เจริญรุ่งเรือง มั่นคง
7. ไม่เห็นแก่อำิสสินจ้าง ผลประโยชน์ หรือสัญญาต่างตอบแทน หรือสัญญาต่างตอบแทนเพื่อการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก หรือกรรมการดำเนินการ หรือการออกเสียงในที่ประชุมสหกรณ์
8. พึงให้ข้อมูลของตนในการขอรับสวัสดิการหรือทำธุรกรรมอื่นใด กับสหกรณ์ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
9. พึงช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางที่ชอบ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในบรรดาสมาชิกด้วยกัน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
10. ไม่หาประโยชน์จากสมาชิกด้วยกัน โดยอาศัยการทำธุรกรรมหรือกิจกรรมอื่นใดของสหกรณ์เพื่อประโยชน์ส่วนตน

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ 2 คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

กำหนดความรับผิดชอบในการกำกับดูแล กรรมการมีความรู้ความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ ดำเนินการอย่างเป็นอิสระ และกำกับการดูแลระบบการควบคุมภายใน ทั้งด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และการติดตามประเมินผล

หน้าที่และความรับผิดชอบ

รายงาน

การประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

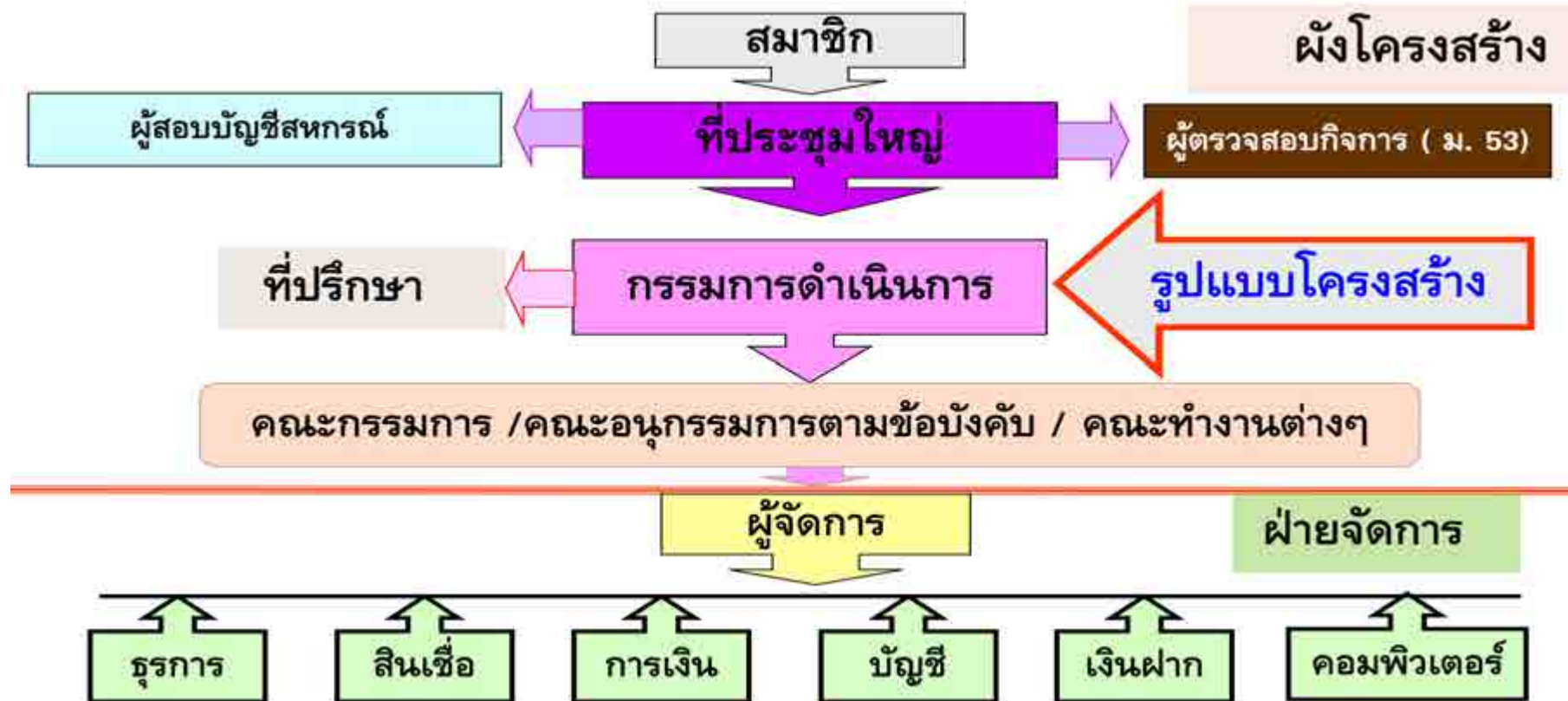

คณะอนุกรรมการกำกับดูแลและบริหารกิจการที่ดี

สิงหาคม 2566

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ 3 คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน พิจารณาโครงสร้างทั้งหมดของกิจการ กำหนดสายการรายงาน กำหนด มอบหมาย และจำกัดขอบเขตของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเหมาะสมกับเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ เจ้าหน้าที่ทุกคน เข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนชัดเจน ป้องกันไม่ให้เกิดการก้าวก่ายหน้าที่ หรือมีการทำงานซ้ำซ้อนกัน

หน้าที่

เป็นการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ
มติที่ประชุม รายละเอียดของงานที่ปฏิบัติ : Job
Description (เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นสำหรับ
แต่ละตำแหน่งงาน เพื่อกำหนดขอบเขตหน้าที่
ความรับผิดชอบ คุณสมบัติ ของผู้ดำรงตำแหน่ง
งาน) คำสั่งผู้บังคับบัญชา และหน้าที่อื่นๆ
ที่ได้รับมอบหมาย

ความรับผิดชอบ

1. ตามหน้าที่

เป็นความรับผิดชอบโดยตรงต่อการทำงานตามหน้าที่ที่ได้
กำหนดไว้ ช่วยป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบจากการกระทำ
อันไม่ใช่หน้าที่การงานของตนโดยตรง

2. ต่องานที่ทำ

เป็นความรับผิดชอบต่องานที่ทำ ซึ่งอาจไม่สมบูรณ์ หรือทำให้
เกิดความบกพร่องเสียหาย ซึ่งต้องชดเชยค่าเสียหาย หรืออาจถูก
ลงโทษทางวินัย

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) : ต่อ

หลักการที่ 4 องค์การ จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน วางนโยบายและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร (การสรรหา / การคัดเลือกบุคคลและบรรจุแต่งตั้งให้เหมาะสมกับตำแหน่ง / หลักประกันการทำงาน) ประเมินความสามารถรายบุคคล และบุคลที่ที่ยังขาดอยู่เพื่อปรับปรุงแก้ไข จูงใจ พัฒนาให้เก่ง (สร้างความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพ) รักษาบุคลากร และวางแผนและเตรียมสรรหาผู้สืบทอดตำแหน่ง (Succession)

- ทำอย่างไรให้บุคลากรรักองค์กร ผลตอบแทนเหมาะสมกับปริมาณงาน / เสริมภาค เป็นธรรมชาติ ไม่เลือกปฏิบัติ ใครทำผิดต้องได้รับการลงโทษ สร้างแรงจูงใจ (เลื่อนระดับ / ยกย่อง / เชิดชู / ให้เกียรติ) / ความเข้าใจที่ดีกับพนักงานทุกระดับ ชี้แนะแนวทาง / ให้คำแนะนำ มากกว่าติเตียนอย่างเดียว (ติ..เพื่อ..ก่อ)

ผู้บริหารที่ **ล้มเหลว** จะตีค่าของพนักงาน **อยู่ในส่วนของหนี้สิน** มากกว่าส่วนของทรัพย์สิน

ผู้บริหารที่ **ประสบความสำเร็จ** จะมอง **ข้อดี** ของพนักงานมากกว่าข้อเสีย

องค์ประกอบที่ 1 : สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) : **ต่อ**

หลักการที่ 5 องค์กรมหลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน บังคับให้มีความรับผิดชอบต่อการควบคุมภายในผ่านโครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ กำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานการสร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล ประเมินตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน สิ่งจูงใจ และรางวัลอย่างต่อเนื่อง พิจารณาความกดดันในการทำงานที่มากเกินไป และประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้รางวัล และการลงโทษ พนักงานเป็นรายบุคคล (เช่น มาตรการการลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ฝ่าฝืน หรือละเมิดระเบียบที่กำหนด หรือกระทำการทุจริตหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์)

ความเสี่ยงเป็นเรื่องปกติ ใกล้ตัวเราตลอด

ถ้าสิ่งที่ยิ่งใหม่... ความเสี่ยงยิ่งมาก

เพราะเราอาจขาดความรู้ความเข้าใจ

และทักษะในการทำสิ่งนั้นๆ

2 เพราะมีความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยง เป็นภารกิจหนึ่งที่ทุกหน่วยงานมีความจำเป็นจะต้องมีการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า
ผลงานหรือผลผลิตที่หน่วยงานนั้น ได้ปฏิบัติเกิดผลที่พึงประสงค์มากที่สุด

การบริหารความเสี่ยง มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการป้องกันและควบคุมความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ
ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม

In order to reduce risk, first we need to understand what risk is.

ความเสี่ยง (Risk)

เป็นความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ (เช่น ความเสียหาย

การทุจริต ความผิดพลาด การขาดทุน เหตุร้าย การเกิดอันตราย เกิดการสูญเสียจนต้องมีการชดใช้

ค่าเสียหาย) ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ต่างๆ ในอนาคต และมีผลให้การปฏิบัติงาน

ไม่ประสบความสำเร็จ (ขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์) หรือมีภาพลักษณ์ / ชื่อเสียงที่ไม่

เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ (Objectives)

และเป้าหมาย (GOAL) ขององค์กรที่กำหนดไว้ทั้งใน

ด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การงบประมาณและการบริหาร

องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ 6 กำหนดเป้าหมายชัดเจน องค์การปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป องค์การกำหนดสาระสำคัญของรายงานทางการเงิน รายงานทางการเงินสะท้อนถึงกิจกรรมขององค์การ คณะกรรมการอนุมัติและสื่อสารนโยบายบริหารความเสี่ยงให้ผู้บริหารและพนักงานรับทราบ และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์การ

หลักการที่ 7 ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม ระบุความเสี่ยงทุกประเภท ทั้งระดับองค์การ ฝ่ายงาน วิเคราะห์ความเสี่ยงทั้งปัจจัยภายใน/ภายนอก ให้ผู้บริหารทุกระดับมีส่วนร่วม ประเมินนัยสำคัญของความเสี่ยงที่ระบุ และกำหนดว่าจะตอบสนองความเสี่ยงอย่างไร

หลักการที่ 8 พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต ประเมินโอกาสที่จะเกิดการทุจริตประเภทต่างๆ ทบทวนเป้าหมาย แรงจูงใจและแรงกดดัน คณะกรรมการตรวจสอบได้พิจารณาและสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับโอกาสเกิดทุจริต และมาตรการป้องกัน และบริษัทได้สื่อสารให้พนักงานปฏิบัติตามนโยบาย

หลักการที่ 9 ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน ประเมินการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงผู้นำองค์การ

องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ 6 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

เป็นขั้นตอนแรกสำหรับกระบวนการบริหารความเสี่ยง องค์การควรมั่นใจว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (เช่น ผลกำไร/ สหกรณ์มั่นคง สวัสดิการมั่นคง สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพึงพอใจภายใต้หลักการอุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ และหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น) เพื่อวางเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยงขององค์การได้อย่างชัดเจน เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

ระดับองค์การ (Entry - Level Objectives)

คือเป้าประสงค์ที่ระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ขององค์การ และถ่ายทอดลงสู่ระดับสายงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ

ระดับกิจกรรม (Activity - Level Objectives)

- เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงลงไปตามภารกิจหลักของระดับสายงาน ฝ่าย กอง แผนก
- สนับสนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ระดับองค์การ

หลักการที่ 7 ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

ระบุและวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยง ซึ่งองค์กรไม่สามารถมั่นใจได้ว่า เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดขึ้นหรือไม่ และเกิดขึ้นที่กระบวนการใด แต่เมื่อเกิดขึ้นอาจจะทำให้องค์กรไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เกิดความผิดพลาด เสียหาย การระบุปัจจัยเสี่ยง ควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ในภายหลังได้อย่างถูกต้อง พิจารณาได้จาก

✱ ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

✱ รายงานข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบอิสระ / เรื่องร้องเรียนต่างๆ

เทคนิคที่ใช้ในการระบุเหตุการณ์ เช่น การระดมสมอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์
เทคนิค SWOT analysis การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน การวิจัย การ Checklist (ทำ / ไม่ทำ , มี / ไม่มี)

แผนงาน /โครงการ

- แผนงานไม่เหมาะสม
- ไม่มี /ไม่ปฏิบัติตามแผนงาน
- ความยุ่งยาก/ซับซ้อน

โครงสร้าง /อำนาจหน้าที่

- โครงสร้างไม่เหมาะสมกับธุรกิจ
- การแบ่งแยกหน้าที่ไม่เหมาะสม/ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหน้าที่ / ก้าวกำงานกัน
- เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับโครงสร้าง

สวัสดิการ / สิทธิประโยชน์สมาชิก

- การจัดสวัสดิการต่างๆ ไม่เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ
- จ่ายสวัสดิการไม่เป็นไปตามระเบียบ

ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์

- ใช้ไม่คุ้มค่า
- ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของสหกรณ์

งบประมาณ

- ไม่เพียงพอ ขาดสภาพคล่อง
- งบประมาณไม่สอดคล้องกับแผนงาน / โครงการ
- เงินทุนได้มาไม่สอดคล้อง /ไม่เหมาะสมกับการใช้ไป

คณะกรรมการดำเนินการ

- ขาดธรรมาภิบาล/ความซื่อสัตย์
- ขาดความรู้ความสามารถ
- มีความกดดัน /อิทธิพล /แสวงหาผลประโยชน์

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายใน

คณะกรรมการดำเนินการ

แผนงาน /โครงการ

ฝ่ายจัดการสหกรณ์

โครงสร้าง/อำนาจหน้าที่

ด้านการบริหารจัดการ

สวัสดิการ

ที่ดิน

อาคาร

อุปกรณ์

เงินลงทุน

งบประมาณ

ข้อบังคับ /ระเบียบ

เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ

- ไม่มีระเบียบ /นโยบาย

เพื่อควบคุมความปลอดภัยด้าน IT เช่น

การให้ผู้อื่นเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ไม่สำรอง /สำรองในที่ที่ไม่ปลอดภัย

ฝ่ายจัดการสหกรณ์

- ขาดความซื่อสัตย์ /จรรยาบรรณ
- ขาดความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
- ขาดขวัญกำลังใจ / ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน
- การเปลี่ยนแปลง Key Man (ตำแหน่งที่สำคัญ)

ด้านการบริหารจัดการ

- รูปแบบบริหารงานไม่เหมาะสม (เผด็จการ / กล้าได้กล้าเสีย / ค่อยเป็นค่อยไป / หุ่นเชิด)
- กำหนดนโยบาย / การบริหารจัดการธุรกิจไม่เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ
- ไม่จัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี

เงินลงทุน

ข้อบังคับ /ระเบียบ

- ขัดต่อกฎหมายสหกรณ์
- เอื้อประโยชน์ให้เฉพาะกลุ่ม
- ไม่โปร่งใส /ไม่ป็นธรรม

- ไม่เป็นไปตามกฎหมาย

- กระจุก ไม่กระจาย

- เกิดการด้อยค่า

- ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของสหกรณ์

- ขาดความศรัทธาในการบริหารจัดการสหกรณ์

- ขาดความเข้าใจในระบบสหกรณ์

- ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมสหกรณ์ /
ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์

- ไม่พอใจสวัสดิการ/ประโยชน์ที่ได้รับ

- มีปฏิกิริยาต่อการบริหารจัดการของ
คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

- ร้องเรียน / ฟ้องร้องสหกรณ์

- **ไม่มีความรู้ ความสามารถพอ**

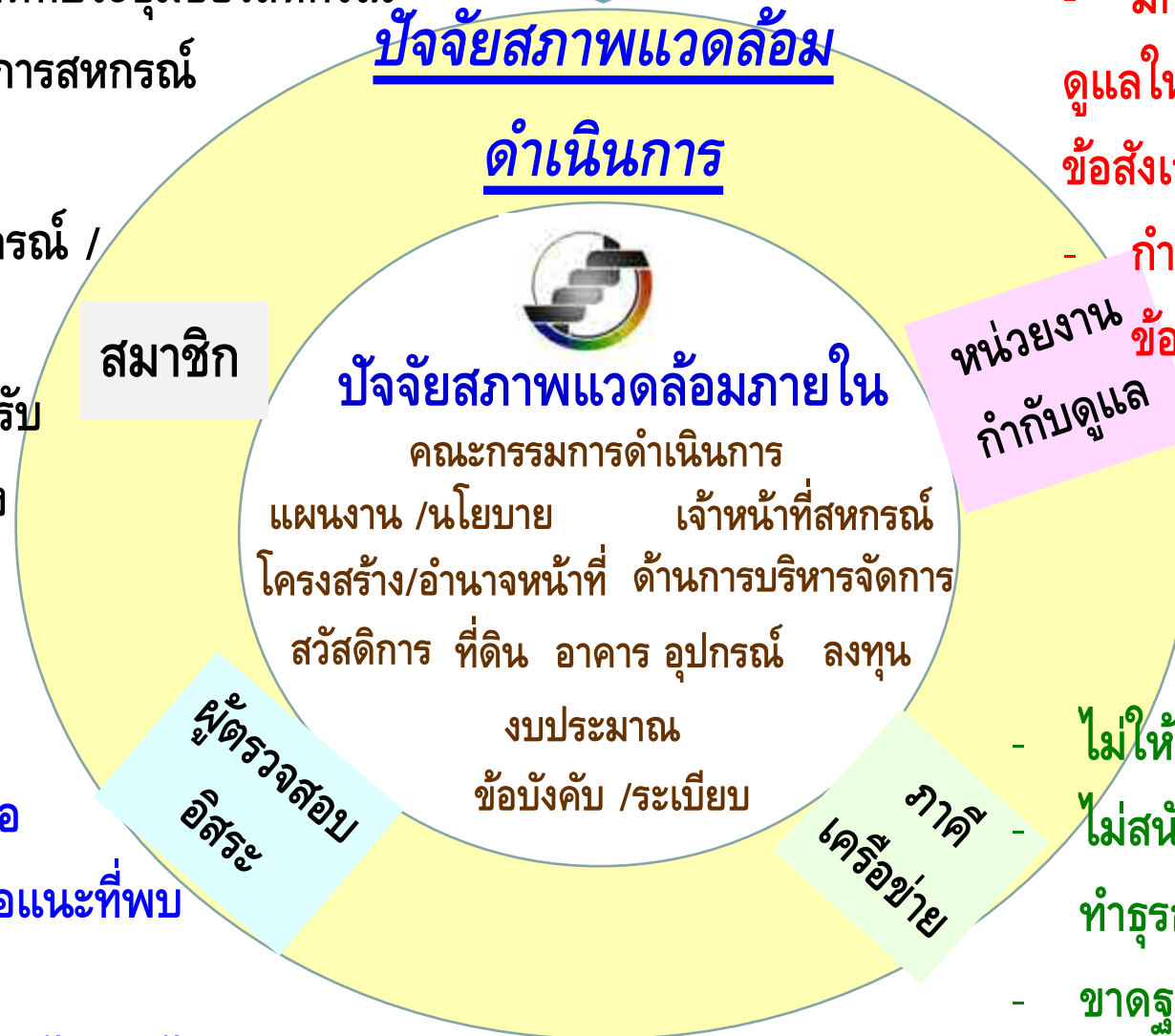
- **ไม่เคยให้ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะที่พบ
จากการตรวจสอบ**

- **ปฏิบัติหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ /ไม่เป็นไปตามกฎหมาย**

- **มีอคติ /ลำเอียง /จ้องจับผิด**

ปัจจัยสภาพแวดล้อม

ดำเนินการ

- มีการสั่งการของหน่วยงานกำกับ
ดูแลให้สหกรณ์แก้ไขข้อบกพร่อง/
ข้อสังเกตที่ตรวจพบ

- กำหนดหลักเกณฑ์ หรือ
ข้อกำหนดการทำงานใหม่

- ไม่ให้ความร่วมมือ /ไม่เชื่อมั่น
- ไม่สนับสนุน/ ไม่ช่วยเหลือในการ
ทำธุรกรรม

- ขาดฐานข้อมูลในการทำธุรกรรม

- ไม่สอดคล้องกับการ

ปฏิบัติของสหกรณ์ในปัจจุบัน

(เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน)

- มีผลให้สหกรณ์ต้องมีการแก้ไข

เพิ่มเติมข้อบังคับ ระเบียบของ

สหกรณ์ เช่น ปปง. PDPA

- IT เปลี่ยนแปลงเร็ว

- เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ใช้ระบบ

Online มากขึ้น

- สังคมยุคดิจิทัล Anywhere Anytime

Anydevice บริการแบบไร้ขอบเขต

- ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threats) การถูก

โจมตีคุกคามจากผู้บุกรุกภายนอก เข้า ทำลายหรือ

สร้างความเสียหายต่อเครือข่ายหรือฐานข้อมูลในระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร

ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอก

(ความเสี่ยงแบบเป็นระบบ)

กฎ ระเบียบ คำสั่ง

เศรษฐกิจ

เทคโนโลยี

ภัยพิบัติ
โรคระบาด

สังคม / ทัศนคติ / ความเชื่อ

- ขาดความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์

- มองภาพลักษณ์สหกรณ์ไม่โปร่งใส

- การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย /
ราคาตราสารในตลาด

- ผลกระทบจากอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น
อำนาจซื้อลดลง

- ค่าครองชีพของสูงขึ้น ทำให้
สมาชิกมีความเดือดร้อนมากขึ้น

- อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

- นโยบายการตลาดของกลุ่มแข่งขัน

- กระทบการดำเนินธุรกิจปกติ
ของสหกรณ์ เช่น น้ำท่วม โควิด

จราจร อาจต้องหยุดให้บริการ
ชั่วคราว / ปิดสำนักงาน หรือเปลี่ยน

วิธีให้บริการ สมาชิกขาดรายได้ /
รายได้เสริม

ผลการตรวจสอบของ 3 ผู้ตรวจสอบ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 19 ให้ผู้ตรวจการสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของสหกรณ์ตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อนายทะเบียนสหกรณ์

มาตรา 69 ให้กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ ...ทั้งนี้ตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด การสอบบัญชีนั้นให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการสอบบัญชี และตามระเบียบที่อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

มาตรา 53 ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่

องค์ประกอบที่ 2 : การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลักการที่ 8 พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

เป็นการประเมินโอกาสและผลกระทบของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และอาจส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ในระดับต่ำ ปานกลาง หรือระดับสูง การประเมินความเสี่ยงมีได้ทั้งในเชิงคุณภาพ และ เชิงปริมาณ ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ดังนี้

โอกาสที่อาจเกิดขึ้น (Likelihood)

หมายถึง การประเมินโอกาสของแต่ละเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น โดยการพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต ว่ามีโอกาสดังเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

ความรุนแรง / ผลกระทบ (Impact)

หมายถึง การพิจารณาถึงระดับความรุนแรง / ผลกระทบและมูลค่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นว่าจะมีมากน้อยเพียงใด หากความเสี่ยงหรือเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

ผลกระทบ
(Impact)

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile)

คะแนนรวม = ผลกระทบ x (คูณ) โอกาสเกิด / แปลระดับความเสี่ยง

สูงมาก

5

5 * 1 = 5
M : ปานกลาง

5 * 2 = 10
H : เสี่ยงสูง

5 * 3 = 15
H : เสี่ยงสูง

5 * 4 = 20
VH : เสี่ยงสูงมาก

5 * 5 = 25
VH : เสี่ยงสูงมาก

สูง

4

4 * 1 = 4
L : เสี่ยงต่ำ

4 * 2 = 8
M : ปานกลาง

4 * 3 = 12
H : เสี่ยงสูง

4 * 4 = 16
VH : เสี่ยงสูงมาก

4 * 5 = 20
VH : เสี่ยงสูงมาก

ปานกลาง

3

3 * 1 = 3
L : เสี่ยงต่ำ

3 * 2 = 6
M : ปานกลาง

3 * 3 = 9
M : ปานกลาง

3 * 4 = 12
H : เสี่ยงสูง

3 * 5 = 15
H : เสี่ยงสูง

ต่ำ

2

2 * 1 = 2
VL : เสี่ยงต่ำมาก

2 * 2 = 4
L : เสี่ยงต่ำ

2 * 3 = 6
M : ปานกลาง

2 * 4 = 8
M : ปานกลาง

2 * 5 = 10
H : เสี่ยงสูง

ต่ำมาก

1

1 * 1 = 1
VL : เสี่ยงต่ำมาก

1 * 2 = 2
VL : เสี่ยงต่ำมาก

1 * 3 = 3
L : เสี่ยงต่ำ

1 * 4 = 4
L : เสี่ยงต่ำ

1 * 5 = 5
M : ปานกลาง

คะแนน 1 - 4

1

ต่ำมาก

2

ต่ำ

3

ปานกลาง

4

สูง

5

สูงมาก

โอกาส
(Likelihood)

ความเสี่ยงที่
ยอมรับไม่ได้
(สูง และ สูงมาก)
ต้องทำแผน
บริหารความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) × ระดับผลกระทบ (Impact)

การจัดค่าคะแนนและระดับความเสี่ยงอาจมีความแตกต่างกันบ้าง ขึ้นอยู่กับการกำหนดเกณฑ์การประเมินโอกาสและผลกระทบ แต่ส่วนใหญ่จะมีการจัดระดับสูงและสูงมากที่ใกล้เคียงกัน

ระดับ	ความเสี่ยง	การจัดการความเสี่ยง
ระดับ 5 = VH ความเสี่ยงสูงมาก ช่วงคะแนน 16 - 25	ความเสี่ยงที่ <u>ยอมรับไม่ได้</u> ต้องจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยง	งานจะเริ่มหรือทำต่อไปไม่ได้ จนกว่าจะลดความเสี่ยงลง ถ้าไม่สามารถลดความเสี่ยงลงได้ ถึงแม้จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่แล้วก็ตามจะต้องหยุดทำงานนั้น
ระดับ 4 = H ความเสี่ยงสูง ช่วงคะแนน 10 - 15	ความเสี่ยงที่ <u>ยอมรับไม่ได้</u> ต้องจัดทำแผนบริหาร ความเสี่ยง	ต้องลดความเสี่ยงก่อนที่จะเริ่มทำงานได้ ต้องจัดสรรทรัพยากร และมาตรการให้เพียงพอเพื่อลดความเสี่ยงนั้น เมื่อความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับงานที่กำลังทำอยู่ จะต้องทำการแก้ไขอย่างเร่งด่วน
ระดับ 3 = M ความเสี่ยงปานกลาง ช่วงคะแนน 5 - 9	ความเสี่ยง <u>ที่พอยอมรับได้</u>	กำหนดการควบคุมตามแต่ละกระบวนการปฏิบัติงาน <u>แต่ต้องมีการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันมิให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับไม่ได้</u>
ระดับ 2 = L เสี่ยงต่ำ (คะแนน 3 - 4) ระดับ 1 = L เสี่ยงต่ำมาก (คะแนน 1 - 2)	ความเสี่ยงที่ <u>ยอมรับได้</u> หรือ <u>พอยอมรับได้</u> (ขึ้นอยู่กับ Tolerance)	กำหนดการควบคุมตามแต่ละกระบวนการปฏิบัติงาน โดยไม่ต้องมีการควบคุมเพิ่มเติม ติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าการควบคุมยังคงมีอยู่

มาตรการจัดการความเสี่ยง

4 T

ยอม รับความเสี่ยง (Take) ความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในปัจจุบัน เป็นความเสี่ยงที่ไม่รุนแรง เนื่องจากระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ในระดับต่ำ หรือในระดับที่ยอมรับได้ หรือมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการความเสี่ยงสูงกว่าผลลัพธ์ที่จะได้ (ไม่คุ้มค่ากับการจัดการ) จึงเป็นความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ภายใต้การควบคุมภายในที่มีอยู่ของสภกรณ์ จึงไม่ต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติมใดๆ เพื่อลดโอกาส หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ อาจมีสมาชิกบางรายไม่ให้ความร่วมมือ / มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ดูแลรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีของสภกรณ์ แทนการจัดจ้างบริษัทมาดูแล ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า หรือมีเงินสดขาดบัญชีมูลค่าไม่สูง

ลด / ควบคุมความเสี่ยง (Treat) การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือความรุนแรงของความเสี่ยงให้หมดไป หรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น กำหนดกิจกรรมควบคุมเพิ่ม / ปรับปรุงระบบการทำงานใหม่ / กำหนดวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิด)

มาตรการจัดการความเสี่ยง

4 T

โอน ความเสี่ยง /หาผู้ร่วมเสี่ยง (Transfer /Share) เป็นการถ่ายโอนความรับผิดชอบหรือกระจายความเสี่ยงออกไปให้แก่บุคคลอื่น /กิจการอื่น ให้ดำเนินการในกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงแทนกิจการ โดยไม่ได้กำจัดความเสี่ยงนั้นออกไป เพียงแต่ให้ความเสี่ยงนั้นเป็นความรับผิดชอบของผู้อื่นแทน เช่น ทำประกันภัย /ทรัพย์สิน หรือแชร์บางส่วนของความเสี่ยงด้วยการ Outsourcing เช่น การรักษาความปลอดภัย

เลิก หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่สูง - สูงมาก และองค์กรไม่อาจยอมรับได้ จึงตัดสินใจเสี่ยง หรือยกเลิกโครงการ / กิจกรรมหรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์นั้น เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง ผู้บริหารควรจัดการลดระดับความเสี่ยง และมีการประเมินความเสี่ยงอีกครั้งหลังจากที่ได้จัดการความเสี่ยงในช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อดูว่าการบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพหรือไม่

ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทั้งปัจจัยภายในและภายนอก การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอาจนำไปสู่ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นใหม่ และมีผลต่อความสำคัญที่ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ เช่น มีการนำโปรแกรมระบบบัญชีมาใช้ในการประมวลผลข้อมูล เปลี่ยนแปลงบุคลากรในตำแหน่งที่สำคัญ เป็นต้น ดังนั้น สหกรณ์ควรค้นหาการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อโครงสร้าง ระบบงาน การดำเนินธุรกิจ การบริหารงานบุคคล วัฒนธรรมสหกรณ์ หรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สหกรณ์ควรปรับปรุงการบริหารจัดการความเสี่ยงอยู่เสมอ โดยเฉพาะช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เช่น การปรับโครงสร้างสหกรณ์หลังการประเมินผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงระบบงาน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีใหม่ ความพึงพอใจของสมาชิกหรือความเชื่อมั่นต่อสหกรณ์ลดลง ความเสี่ยงด้านไซเบอร์ การถูกโจรกรรมข้อมูล หรือการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอกต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายทั้งทางสื่อโซเชียลมีเดียและสื่อสารภายในสหกรณ์

ธปท.จัดชุดใหญ่ แก້ภัยแก้ง Call Center - แอปดูดเงิน วางเกณฑ์ใช้ Mobile Banking
โอนเกิน 5 หมื่นบาท ต้องสแกนใบหน้า by Jan 9 March 2023

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

สรุปมาตรการจัดการภัยทุจริตทางการเงิน

มาตรการที่ธนาคารต้องปฏิบัติ

ความคืบหน้า

1.

มาตรการ
ป้องกัน

ห้ามแนบ **link** ผ่าน SMS และ e-mail
ห้ามส่ง **link** ขอข้อมูลส่วนบุคคล หรือ OTP
ผ่าน social media

เริ่ม ก.พ. 66
เสร็จทุกแห่ง มี.ย. 66

ปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัย
บน Mobile Banking ให้ update ล่าสุด

เริ่ม ก.พ. 66
เสร็จทุกแห่ง มี.ค. 66

ให้ลูกค้ายืนยันตัวตนด้วย biometrics เป็นอย่างน้อย เมื่อ

- เปิดบัญชีแบบ non-face-to-face (เสร็จแล้ว)
- เปลี่ยนวงเงิน
- โอนเงินจำนวนมาก

เริ่ม มี.ค. 66
เสร็จทุกแห่ง มี.ย. 66

ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยง
และการควบคุมภายใน

1

3

2

องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

หลักการที่ 10 ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การควบคุมเหมาะสมกับความเสี่ยงและลักษณะเฉพาะขององค์กร สภาพแวดล้อม ลักษณะของงาน มีมาตรการการควบคุมภายในที่กำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น นโยบาย คู่มือ ระเบียบ กำหนดกิจกรรมควบคุมให้มีความหลากหลายอย่างเหมาะสม กำหนดให้มีการควบคุมทุกระดับขององค์กร มีการแบ่งแยกหน้าที่ ผู้อนุมัติ ผู้บันทึก ผู้ดูแลเก็บรักษา

หลักการที่ 11 พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

กำหนดความเกี่ยวข้องกันของการใช้ IT ในกระบวนการธุรกิจกับการควบคุมทั่วไปทางด้าน IT ให้เหมาะสม กำหนดกิจกรรมการควบคุมด้านความปลอดภัยให้เหมาะสม และกำหนดกิจกรรมการควบคุมด้านการจัดหา การพัฒนา และดูแลรักษาระบบ

หลักการที่ 12 ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

มีนโยบายที่รัดกุมเพื่อติดตามการทำธุรกรรมของผู้ถือหุ้น กรรมการ ผู้บริหาร มีนโยบายเพื่อให้การอนุมัติการทำธุรกรรมกระทำโดยผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสีย คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบริษัท เสมือนเป็นรายการที่ทำกับบุคคลภายนอก มีกระบวนการติดตามดูแลการดำเนินงานของบริษัท กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ กระบวนการปฏิบัติได้รับการนำไปใช้ในเวลาที่เหมาะสม ทบทวนนโยบายและกระบวนการทำงานให้เหมาะสมอยู่เสมอ

องค์ประกอบ 3 กิจกรรมการควบคุมภายใน (Internal Control Activities)

เป็นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย มาตรการ หรือวิธีการต่างๆ
ที่ฝ่ายบริหารกำหนดขึ้น เพื่อที่จะสามารถป้องกันหรือช่วยลด / คั่นพบ
ความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหาย /
ความผิดพลาด / บกพร่อง

แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

Soft Control สร้างจิตสำนึก จริยธรรม คุณธรรม จรรยาบรรณ (จิตমনุषยน์นั้นไซร้...ยากแท้หยั่งถึง)

Hard Control ลงมือปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ระบบงาน มติที่ประชุม นโยบาย
และวิธีปฏิบัติต่างๆ ที่กำหนด

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.1 นโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)

1. ผู้บริหารระดับสูงจะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบาย /แผนงาน รวมถึงงบประมาณ นโยบายและแผนงานที่ดีจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย /กลยุทธ์ ตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อควบคุมและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและเป้าหมายที่กำหนด

กลยุทธ์	แผนงาน / โครงการ	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	กิจกรรม วิธีดำเนินการ	ตัวชี้วัดโครงการ	ปี queดำเนินการ / งบประมาณ			ผู้รับผิดชอบ
						2565	2566	2567	

ตัวอย่าง

แบบการทำรายละเอียดแผนงาน /โครงการและงบประมาณ

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.1 นโยบายและแผนงาน (Policies and Plans) : ต่อ

2. มีการกำหนดข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์อย่างเหมาะสม ครบถ้วน ตามลักษณะการดำเนินงาน ธุรกิจและการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ / คำสั่ง ประกาศ และคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำเป็นลายลักษณ์อักษร

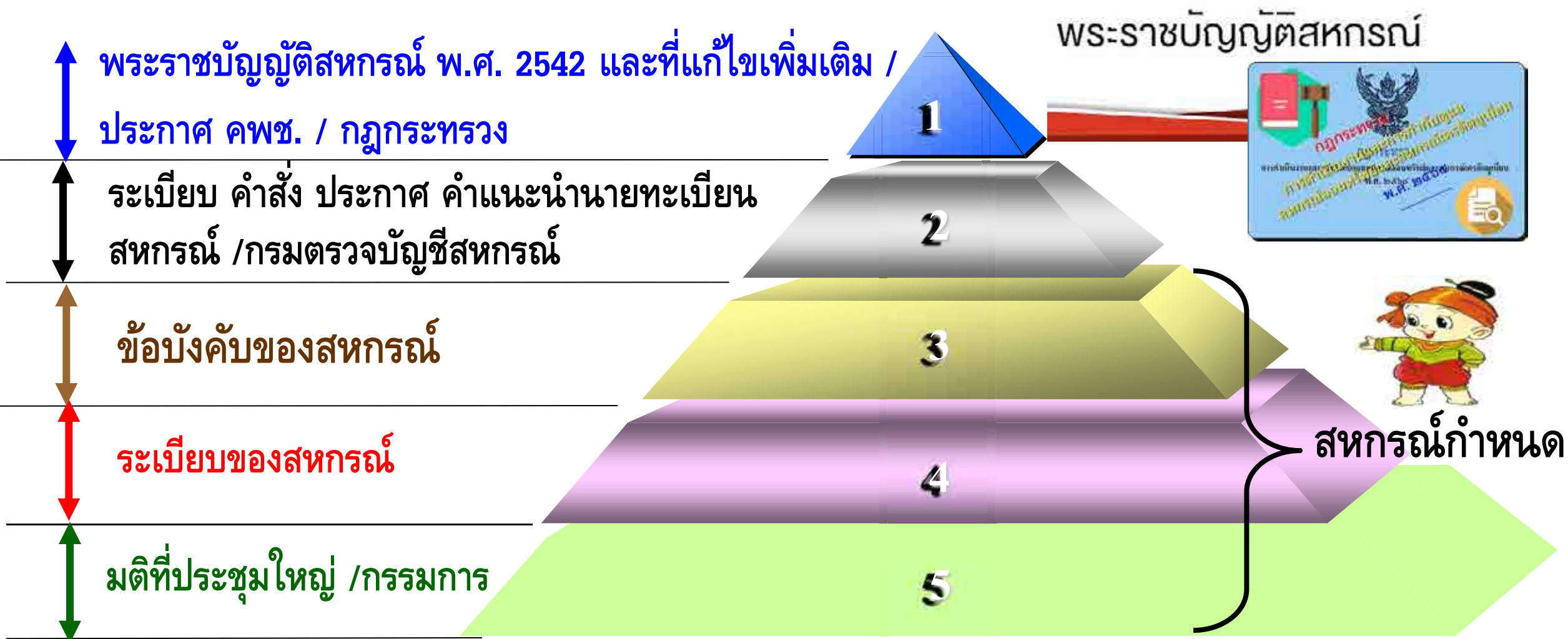
3. มีการทบทวน ปรับปรุง ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ให้เหมาะสม ทันสมัย เป็นธรรม สอดคล้องกับ กฎหมายที่เปลี่ยนไป และสถานการณ์ของสหกรณ์

4. กำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ คำสั่ง ประกาศ และคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ลำดับชั้นของกฎหมายที่บุคลากรสหกรณ์ ต้องทราบ

มาตรา51/1 ในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ขอบเขตแห่งการดำเนินการที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์ ข้อบังคับของสหกรณ์ และมติที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก

มาตรา 51/2 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ

ต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในความเสียหายต่อสหกรณ์ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

(2) ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์

(3) ดำเนินกิจการนอกขอบวัตถุประสงค์หรือขอบเขตแห่งการ ดำเนินกิจการที่จะพึงดำเนินการได้ของสหกรณ์

เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ผู้ใดมีส่วนร่วมในการกระทำของคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่สหกรณ์ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ผู้นั้นต้องรับผิดชอบร่วมกันกับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ในความเสียหายต่อสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 51/3 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ หรือผู้จัดการ ไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 51/2 ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อสหกรณ์

(2) ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยปรากฏในรายงานการประชุม หรือได้ทำคัดค้านเป็นหนังสือ

ยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในสามวันนับแต่สิ้นสุดการประชุม

มาตรา 52 ห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการ

(1) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(2) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ฐานทุจริต ต่อหน้าที่

(3) เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการตาม มาตรา 22 (4)

(4) เคยถูกที่ประชุมใหญ่มีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งกรรมการเพราะเหตุทุจริตต่อหน้าที่

*** (5) เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือผู้จัดการตามมาตรา 89/3 วรรคสอง

*** (6) เป็นกรรมการหรือผู้จัดการในสหกรณ์ที่ถูกสั่งเลิกตามมาตรา 89/3 วรรคสอง

*** (7) เป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

เพิ่มเติม ปี 2562

(5) และ (6) นทส.มีคำสั่งกรณีสหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 89 (2) / ไม่แก้ไขข้อบกพร่อง จนอาจเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง)

กฎกระทรวง

- การฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนพ.ศ 2567 *บังคับใช้ตั้งแต่ 27 พ.ย 2567*
- กำหนดลักษณะ วัตถุประสงค์และขอบเขตแห่งการดำเนินงานกิจการของสหกรณ์แต่ละประเภท เพื่อรับจดทะเบียน พ.ศ 2567 *บังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (26 พฤศจิกายน 2567)*

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายค้ำหุ้น กรณีสหกรณ์มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม หรือสหกรณ์ที่มีแนวโน้มขาดทุนสะสม พ.ศ 2566 *บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2567*

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง

- การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เรียกเก็บเงินงวดชำระหนี้ จากสมาชิก โดยการหักจากเงินได้ ณ ที่จ่าย 2567 *บังคับใช้ตั้งแต่ วันที่ 29 สิงหาคม 2567*
- การจัดเก็บและรายงานข้อมูลทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน พ.ศ. 2568 *บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2568*

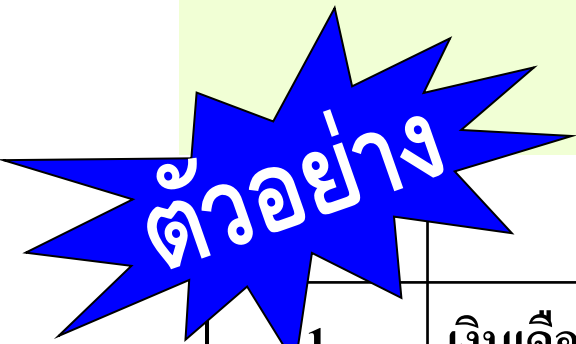
หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ 0404/ ว 2 ลงวันที่ 2 มกราคม 2568 เรื่องวิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่มีเงินทุนในหุ้นกับบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ภายหลังการแปลงหนี้หุ้นกู้และดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญ

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.2 การสอบทานโดยผู้บริหาร (Management Review)

ผู้บริหารระดับต้องมีการสอบทานการปฏิบัติงานในภาพรวม

- สอบทานการรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ว่าเป็นไปตามแผนงาน / ระบบงาน / คู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ และบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ควรมีการสอบทานการปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ว่าได้กระทำตามระเบียบวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ การสอบทานงานจะกระทำบ่อยครั้งเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงและความมีสาระสำคัญที่อาจเกิดขึ้น
- ต้องมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนงานที่กำหนดไว้ รวมถึงการใช้จ่ายเงินงบประมาณเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารทราบว่า การปฏิบัติงานมีปัญหาอุปสรรคด้านใดบ้าง เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการ / วิธีการปรับปรุงแก้ไขได้ทันการณ์

เปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินตามประมาณการรายจ่าย

	รายจ่าย	ประมาณการรายจ่าย	จ่ายจริง	ผลต่าง
1	เงินเดือนและค่าจ้าง	300,000.00	290,000.00	10,000.00
2	ค่าล่วงเวลา	50,000.00	48,000.00	2,000.00
3	ค่าน้ำไฟ และโทรศัพท์	4,000.00	3,500.00	500.00
4	ค่าต่อเติมอาคารสำนักงาน	0.00	100,000.00	-100,000.00
5	ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	5,000.00	4,850.00	150.00
6	ค่าตอบแทนผู้ตรวจสอบกิจการ	12,000.00	12,000.00	0.00
7	ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะกรรมการและเจ้าหน้าที่	20,000.00	30,000.00	-10,000.00
8	ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ	54,000.00	70,000.00	-16,000.00
9	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	3,000.00	10,000.00	-7,000.00
	รวมทั้งสิ้น	448,000.00	568,350.00	-120,350.00

การวิเคราะห์ผลการใช้งบประมาณตามแผน ของ สหกรณ์จ่าย จำกัด

รายการ	งบประมาณ	รายจ่าย 1 ต.ค.58 - 29 ก.พ. 59
เงินเดือน (เดือนละ 38,900)	467,000.00	233,500.00
ค่าจ้างแรงงาน	150,000.00	50,000.00
ค่าล่วงเวลา	90,000.00	50,000.00
ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ (เดือนละ 15,000)	180,000.00	120,000.00
ค่าเบี้ยประชุม	200,000.00	80,000.00
ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	80,000.00	60,000.00
ค่าสมทบประกันสังคม (เดือนละ 1,600)	20,000.00	8,000.00
ค่ารับรอง (เดือนละ 4,200)	50,000.00	60,000.00
ค่าน้ำค่าไฟ ค่าโทรศัพท์	60,000.00	25,000.00
ค่าสวัสดิการพนักงาน (เดือนละ 8,300)	100,000.00	90,000.00
ค่าใช้จ่ายในการอบรม/สัมมนา	0.00	50,000.00
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	<u>73,000.00</u>	<u>80,000.00</u>
รวม	<u>1,470,000.00</u>	<u>906,500.00</u>

ท่านเห็นข้อสังเกตอะไรบ้าง ?

ผู้จัดการอนุมัติ ไม่เกิน 20,000
 ประธาน (สามีผู้จัดการ) อนุมัติไม่เกิน
 50,000 บาท
 ค่ารักษาพยาบาลพนักงาน 40,000 บาท
 รวมอยู่ในค่าสวัสดิการพนักงาน
 - ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด จำนวน 30,000 บาท
 เป็นเงินยืมโดยตรง ญาติผู้จัดการ
 ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วย

ข้อสังเกตจากการตั้งประมาณการงบประมาณ

ประมาณการสูงไป

- ปฏิบัติไม่ได้ตามแผน / ประมาณการอาจมองว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ (จนท. เสียขวัญกำลังใจ)
- สมาชิกมองว่ากรรมการบริหารงานไม่ดี ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้
- สหกรณ์ใช้จ่ายไม่ประหยัด / หารายได้ไม่ได้ (กำไรน้อยกว่าที่ควร / ขาดทุน)

ประมาณการต่ำไป

- อาจประเมินการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ดีเกินจริง / จนท. ไม่ต้องใช้ความพยายามมาก / ปฏิบัติงานไม่เต็มที่
- การปฏิบัติงาน/การจ่ายเงินไม่คล่องตัว
- สมาชิกอาจตั้งข้อสงสัย / ไม่ไว้วางใจที่สหกรณ์จ่ายเงินเกินกว่าที่ประมาณการ
- สหกรณ์ไม่มีการพัฒนาตามสถานการณ์

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.3 การประมวลผลข้อมูล (Information processing)

การบริหารข้อมูลที่มีการประมวลผลที่ดีจะให้สารสนเทศที่ถูกต้อง รวดเร็ว สมบูรณ์ เพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้บริหารกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลที่สำคัญ เช่น

(1) การอนุมัติรายการ รายการที่จะบันทึกในบัญชี ทะเบียนต่างๆ จะต้อง**มีเอกสารหลักฐานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน** ได้รับการอนุมัติรายการโดยผู้มีอำนาจทุกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่ามีการบันทึกรายการนั้นโดยถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้

(2) มีการสอบทานหรือยืนยันงานระหว่างกัน เช่น การยืนยันยอดคงเหลือ บัญชีคุมกับรายละเอียดต่างๆ การทำงานพิสูจน์ยอด สอบทานงานระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

(3) จัดให้มีระบบการควบคุมภายในสำหรับกิจการที่ใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผล

(4) มีการออกแบบและใช้เอกสารที่เหมาะสม เช่น ใบเสร็จรับเงินมีการเรียงลำดับเลขที่

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.4 การควบคุมทางกายภาพ (Physical Controls)

การป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินที่มีตัวตน เช่น เงินสด หลักทรัพย์ สินค้าคงเหลือ เอกสารสิทธิ์ต่างๆ เช่น กรมธรรม์ประกันภัย โฉนด ใบหุ้้น เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ กิจกรรมที่ควบคุม ก็คือการตรวจนับ การประกันภัย การสำรองข้อมูล การจัดยามรักษาความปลอดภัย

3.5 การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)

หลักการในการแบ่งแยกหน้าที่คือ “ การกระทำการใดๆ เพียงคนเดียวหรือหน่วยงานเดียวตั้งแต่ต้นจนจบ จะเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการกระทำการที่ไม่เหมาะสมหรือเกิดการทุจริตได้ ” เพราะการทุจริตนั้นเกิดขึ้น เนื่องจากการกระทำของ “คน” และถ้ามี “โอกาส” ก็จะทำให้การทุจริตได้ง่ายขึ้น ดังนั้น กิจกรรมจึงควรมีการแบ่งแยกหน้าที่กันทำระหว่างงานที่จะเกิดความเสี่ยงได้ง่าย เช่น แยกการอนุมัติรายการการบันทึบบัญชีและการดูแลรักษาสินทรัพย์ออกจากกัน

องค์ประกอบ 3 แนวกิจกรรมควบคุม (Control Activities)

3.6 ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicators)

เครื่องมือวัดผลการดำเนินงานมักจะอยู่ในรูปการวิเคราะห์รายการทางการเงิน / อัตราส่วนทางการเงิน ต่างๆ ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทางการเงิน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างผิดปกติ จะทำให้นักวิเคราะห์มีความสนใจเป็นพิเศษ และคอยติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อจะได้ตัดสินใจแก้ไขได้อย่างทันการณณ์ กรณีที่มีผลกระทบ ต่อความเสียหายหรือการดำเนินงาน

3.7 การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Documentation)

เป็นการกำหนดกิจกรรมหรือระบบงานสำคัญๆ ที่มีลักษณะสลับซับซ้อน ซึ่งต้องมีการจัดทำเอกสารไว้เป็นหลักฐาน เพื่อใช้อ้างอิง ตรวจสอบ หรือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เช่น การกำหนดแบบฟอร์มเอกสารต่างๆ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน เป็นต้น

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

มาตรา 65 ให้สหกรณ์จัดให้มี การทำบัญชีตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด ให้ถูกต้อง ตามความเป็นจริง เก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชี ไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด (ไม่น้อยกว่า 5 ปี) เมื่อมีเหตุต้องบันทึกรายการในบัญชีเกี่ยวกับกระแสดเงินสดของสหกรณ์ ให้บันทึกการในวันที่เกิดเหตุ นั้น สำหรับเหตุอื่นที่ไม่เกี่ยวกับกระแสดเงินสด ให้บันทึกการในสมุดบัญชีภายในสามวัน นับแต่วันที่มีเหตุอันจะต้องบันทึก รายการนั้น การลงรายการบัญชี ต้องมี เอกสารประกอบการลงบัญชีที่สมบูรณ์โดยครบถ้วน

มาตรา 66 ให้สหกรณ์จัดทำงบการเงินประจำปีทุกรอบปีทางบัญชีของสหกรณ์ งบการเงินประจำปีต้องเป็นไปตามแบบที่ นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด งบการเงินประจำปีนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติ ในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563

ข้อ 6 กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชี ตามแบบและรายการ ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด

ข้อ 12 - 13 และ หนังสือ กตส.ที่ กษ 0404 /ว 21 เรื่อง แนวทางปฏิบัติ เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีเกี่ยวกับเงินสด

สหกรณ์ออมทรัพย์.....จำกัด

ใบตรวจนับเงินสด

เมื่อวันที่..... เวลา น.

การตรวจนับเงินสด

ธนบัตร : 1000 บาท x (จำนวน)

500 x (จำนวน)

..... x (จำนวน)

เช็ค :

วันที่ ธนาคารและเช็คเลขที่ ผู้ออกเช็ค

.....

ใบสำคัญที่ยังไม่ได้เบิก

วันที่ ใบสำคัญเลขที่ จ่ายแก่

.....

รวมที่ตรวจนับได้

เงินสดคงเหลือตามบัญชีสมุดสรุปประจำวัน/แยกประเภท

ข้อแตกต่าง

ได้รับเงินสดและเอกสารแทนตัวเงินคนแล้ว

มากกว่า = เงินสดเกินบัญชี

น้อยกว่า = เงินสดขาดบัญชี

เปรียบเทียบ

ผู้เก็บรักษาเงินสด

(.....)

..... ผู้ตรวจนับ

..... พยาน

ข้อมูลเพิ่มเติม : วงเงินที่เก็บรักษาประจำวัน 20,000. บาท

องค์ประกอบที่ 4 : สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

หลักการที่ 13 องค์กรมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

ระบบสารสนเทศที่ต้องการใช้ในการดำเนินงาน พิจารณา ต้นทุน ผลประโยชน์ รวมทั้งปริมาณและความถูกต้องของข้อมูล ดำเนินการเพื่อให้กรรมการมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจ ดำเนินการเพื่อให้กรรมการได้รับหนังสือเชิญประชุมและเอกสารล่วงหน้าก่อนการประชุมตามที่กฎหมายกำหนด รายงานการประชุมมีรายละเอียดสามารถสอบย้อนได้ องค์กรมีการดำเนินการเก็บเอกสารเป็นระบบ แกไขข้อบกพร่องการควบคุมตามความเห็นผู้สอบ

หลักการที่ 14 มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

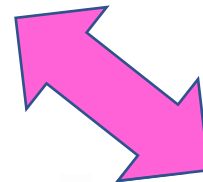
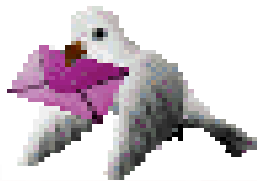
มีกระบวนการสื่อสารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ มีช่องทางที่เหมาะสม มีการรายงานข้อมูลที่สำคัญถึงกรรมการอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีช่องทางสื่อสารลับเพื่อแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต

หลักการที่ 15 มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

มีการสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสียภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ มีช่องทางที่เหมาะสมสำหรับผู้มีส่วนได้เสียภายนอก

สหกรณ์

Two - Way

ภายใน

คณะกรรมการฯ
เจ้าหน้าที่สหกรณ์
ผู้ตรวจสอบกิจการ
สมาชิก

ภายนอก

สหกรณ์อื่น
เครือข่ายทางธุรกิจ
หน่วยงานราชการ
ภาคเอกชน
ชุมชนและสังคม

ข้อมูลสารสนเทศ ที่ควรสื่อสารให้บุคลากรและสมาชิกสหกรณ์ทราบ

- นโยบาย / แผนงาน / งบประมาณ
- ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของสหกรณ์ มาตรการควบคุมภายในต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในสหกรณ์ รวมถึงสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

สิทธิของสมาชิก : เข้าร่วมประชุมใหญ่ รับทราบผลการดำเนินงานและกำหนดนโยบายอย่างกว้าง ๆ พิจารณา / อนุมัติ / เลือกตั้งคณะกรรมการ / ผู้ตรวจสอบกิจการ / เลือกตั้งผู้สอบบัญชีภาคเอกชน (ถ้ามี) ควบคุมการจัดการทั้งปวงของสหกรณ์ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติกำหนด อนุมัติหรือให้ความเห็นชอบ เข้าชื่อเรียกประชุม

หน้าที่สมาชิก : ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ เข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อพิจารณา / อนุมัติ / เลือกตั้ง / ส่งเสริม สอดส่องดูแล / ให้ความร่วมมือ

- การมาติดต่อสหกรณ์ควรนำสมุดคู่มือสมาชิก สมุดเงินกู้ สมุดเงินฝากมาด้วยทุกครั้ง ไม่ฝากสมุดไว้ที่สหกรณ์
- ขอใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินให้สหกรณ์
- ไม่ควรลงลายมือชื่อในสัญญาเงินกู้ก่อนมีการกรอกข้อมูลในสัญญาเงินกู้

องค์ประกอบที่ 5 : กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล (Monitoring Activities)

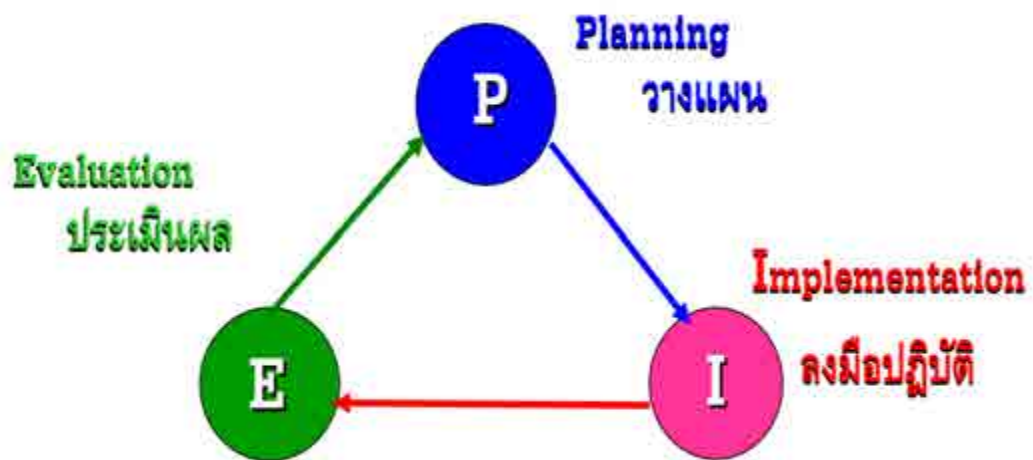
หลักการที่ 16 ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน จัดให้มีการติดตามการปฏิบัติตามจริยธรรมธุรกิจและข้อกำหนด ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ จัดให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่วางไว้ โดยการประเมินตนเอง และ/หรือการประเมินโดยผู้ตรวจสอบภายใน ความถี่การติดตามและประเมินผล มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของบริษัท ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน โดยผู้มีความรู้ความสามารถ กำหนดแนวทางการรายงานผลการตรวจสอบภายใน ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ ส่งเสริมให้ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานสากล การปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน

หลักการที่ 17 ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลา และเหมาะสม

ประเมินผลและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายใน และดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่ที่ รายงานต่อคณะกรรมการบริษัททันทีที่เกิดเหตุการณ์ทุจริตร้ายแรง การฝ่าฝืนกฎหมาย หรือการกระทำที่ผิดปกติ ซึ่งกระทบชื่อเสียงและฐานะการเงินบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ รายงานข้อบกพร่องที่เป็นสาระสำคัญ พร้อมแนวทางแก้ไข ต่อคณะกรรมการบริษัท/คณะกรรมการตรวจสอบ ในเวลาอันควร

การกำกับ ติดตามและประเมินผล

1. ระบบการควบคุมภายใน มีเพียงพอ เหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติจริงหรือไม่
2. ข้อตรวจพบและการสอบทานได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันเวลา
3. การควบคุมภายในมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น สหกรณ์มีการนำโปรแกรมมาใช้ในการประมวลผล ใช้ระบบ online

ผู้บริหารองค์กร : ตามทุกระดับ
ผู้จัดการ : ตามเจ้าหน้าที่ทุกคน

ผลการตรวจสอบ ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ตรวจสอบ

- ผู้สอบบัญชี

- รายงานของผู้สอบบัญชี (แสดงความเห็นต่องบการเงินของสหกรณ์)
- รายงานผลการตรวจสอบบัญชี (ข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบเกี่ยวกับจุดอ่อนจากการควบคุมภายใน และผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงทางการเงิน
- ผลการจัดชั้นคุณภาพการควบคุมภายในตามแบบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ : ดีมาก ดี พอใช้ ต้องปรับปรุง

- ผู้ตรวจการสหกรณ์ (รองนายทะเบียนสหกรณ์) การแจ้งข้อสังเกต / การสั่งการให้สหกรณ์แก้ไข ข้อบกพร่อง / แจ้งผลการจัดมาตรฐานสหกรณ์ : ผ่าน / ไม่ผ่าน)

- ผู้ตรวจสอบกิจการ (รายงานการตรวจสอบกิจการประจำปี ประจำเดือน หรือกรณีเร่งด่วน / ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบ รวมถึงการติดตามการแก้ไขของสหกรณ์)

ตัวอย่าง

1. ข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบ เกี่ยวกับจุดอ่อนของการควบคุมภายใน
จากการตรวจสอบในเรื่องการควบคุมภายในมีข้อสังเกตที่พบ ประกอบด้วย (1) ด้านการ
บริหารจัดการทั่วไป และ (2) ด้านการดำเนินธุรกิจ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการทั่วไป

จากการประเมินคุณภาพสหกรณ์ตามหลักเกณฑ์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด
ปรากฏว่าสหกรณ์มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในอยู่ในระดับ “ดี” ซึ่งสหกรณ์ควรพัฒนาชั้นคุณภาพการ
ควบคุมภายในสู่ระดับ “ดีมาก” โดยมีการจัดทำแผนระยะสั้น และระยะปานกลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร และระบบการติดตามและประเมินผล

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ประกาศถือใช้ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชี
ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ.2563 ซึ่งส่งผลให้สหกรณ์ต้องนำระเบียบดังกล่าวมาถือปฏิบัติ ดังนั้น
ควรติดตามความคืบหน้าอย่างใกล้ชิดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของสหกรณ์ และพิจารณาจัดทำ
แผนงานในการจัดส่งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบฝ่ายบัญชีเข้ารับการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถ
ปฏิบัติได้ตามระเบียบดังกล่าวได้อย่างครบถ้วน

สหกรณ์ต้องบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล เพื่อให้ผู้ฝากเงินเกิดความเชื่อมั่นโดยคง
เงินฝากไว้กับสหกรณ์ และสมาชิกเกิดความเชื่อมั่นไม่ถอนทุนเรือนหุ้น ทั้งนี้ หากเกิดวิกฤตความเชื่อมั่น
กรณีที่ เงินรับฝาก และทุนเรือนหุ้น ถูกขอถอนทั้งหมดออกไปจากสหกรณ์ จะทำให้สหกรณ์จะประสบ
ปัญหาสภาพคล่องทันที เนื่องจาก อัตราส่วนสภาพคล่องของสหกรณ์อยู่ที่ร้อยละ 5.30 หมายความว่า
สหกรณ์มีเงินสดและเงินฝากธนาคาร เพียงร้อยละ 5.30 ในการจ่ายคืนในกรณีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าว
เกิดขึ้น

รายงานผล
การตรวจสอบบัญชี
ประจำปี 2567
จาก website สหกรณ์

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบกิจการ เสนอต่อสมาชิกในที่ประชุมใหญ่

- ขอให้สหกรณ์จัดทำทะเบียนคุมรหัสผู้ใช้งานของผู้มีอำนาจอนุมัติการถอนเงินออกจากบัญชีผ่านระบบ KTB Corporate ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์แต่ละชุด ทั้งชุดคณะกรรมการในอดีตที่ผ่านมาและปัจจุบัน โดยจัดเก็บทะเบียนคุมไว้ที่สำนักงานสหกรณ์ตลอดไป เพื่อให้เป็นไปตามหลักการควบคุมภายในด้านเงินฝากธนาคาร สหกรณ์ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว
- การเข้าถึงระบบสารสนเทศของสหกรณ์ในระดับ Admin ทุกระบบ ขอให้สหกรณ์ทบทวนสิทธิการเข้าถึงและยกเลิกสิทธิการเข้าถึงระบบของ Admin คนเก่าที่เกษียณ พร้อมทั้งมอบหมายหน้าที่ให้ Admin คนใหม่ได้แก่น
- ตรวจพบใบเสร็จรับเงินที่พิมพ์ออกจากระบบสามารถพิมพ์วันที่ย้อนหลังได้ ทำให้การ Running ใบเสร็จรับเงินไม่เรียงลำดับตามวัน ประเมินความเสี่ยงของระบบสารสนเทศได้ว่า อาจทำให้เกิดการบันทึกรายการไม่เป็นปัจจุบันได้ สหกรณ์ได้ดำเนินการจัดการความบกพร่องของระบบดังกล่าวโดยติดต่อให้ผู้ดูแลโปรแกรมเข้ามาดำเนินการแก้ไข ณ สำนักงานสหกรณ์ และอบรมทบทวนการใช้โปรแกรมให้กับเจ้าหน้าที่สหกรณ์เรียบร้อยแล้ว
- ทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก ในระหว่างปีได้มีการใช้เต็มวงเงินที่จัดสรรงบประมาณประจำปีไว้ ทำให้ทุนสวัสดิการที่ตั้งงบประมาณประจำปีไว้ไม่พอจ่าย สหกรณ์จึงต้องตั้งเป็นค่าใช้จ่ายบัญชีค่าทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก เนื่องจากในระหว่างปี มีสมาชิกสหกรณ์ลาออกจากราชการโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

-- ตรวจพบเช็คและเอกสารการจ่ายเช็คเป็นชื่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกผู้กู้ และไม่พบคำอธิบายรายการ
จ่ายเช็คให้สมาชิกเงินกู้เพื่อชำระให้บุคคลอื่นในเอกสารการจ่ายเช็ค ที่ใช้ประกอบการบันทึกบัญชี จึงได้สอบถามกับ
เอกสารการจ่ายเช็ค คำนวณผลรวมยอดจ่ายเงินกู้ทุกรายการยืนยันเป็นรายการจ่ายเพื่อเงินกู้ของสมาชิกจริง จึงเสนอแนะ
ให้สหกรณ์ควบคุมกำกับให้สมาชิกผู้กู้ระบุเหตุผลการกู้ยืมไว้ในสัญญาให้ครบถ้วน รวมทั้งบันทึกเหตุผลการกู้ยืมดังกล่าวไว้
ในรายงานคำอธิบายรายการจ่ายเช็คให้ถูกต้องตรงกัน ในกรณีที่สมาชิกทำสัญญากู้เงินกับสหกรณ์เพื่อชำระหนี้ให้บุคคลอื่น

-- ตรวจพบทะเบียนคุมโฉนดที่ดินของสมาชิกที่นำมาเป็นหลักประกันสัญญากู้เงิน แสดงรายการ
ยังไม่เป็นปัจจุบัน ได้แจ้งให้ผู้ช่วยผู้จัดการดำเนินการให้เรียบร้อย และเสนอแนะไว้ว่าควรจัดทำใบปะหน้าสรุปรายละเอียด
เพิ่มเติมกำกับไว้ในแฟ้มเก็บโฉนดที่ดินของแต่ละรายนั้น ๆ ด้วย อาทิเช่น เลขโฉนดที่ดิน เลขสัญญาเงินกู้ที่ใช้ที่ดินนั้น
เป็นหลักประกัน จำนวนวงเงินกู้ที่ใช้โฉนดค้ำประกันหรือค้ำประกันทั้งจำนวน ราคาประเมินของสำนักงานที่ดิน
ณ วันจดจำนอง เพื่อให้สะดวกในการตรวจทานและบ่งชี้แหล่งที่มาแห่งโฉนดนั้นได้

-- ตรวจพบสมาชิกโอนเงินนำฝากต่อเดือนเกินกว่าที่สหกรณ์กำหนด เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท
และสหกรณ์ไม่ได้โอนเงินคืนกลับไปให้สมาชิกภายในเดือนนั้น จากการสอบถามเป็นความประสงค์ของสมาชิกที่ต้องการ
ขอฝากไว้ที่สหกรณ์เพื่อนำฝากเข้าบัญชีในเดือนถัดไป สหกรณ์จึงบันทึกบัญชีไว้ในบัญชีเงินรอนำฝากทางด้านหนี้สิน
และออกใบเสร็จรับเงินให้สมาชิกไว้เป็นหลักฐาน ในเหตุการณ์นี้หากสมาชิกฝากเงินเกินกว่ากำหนดสหกรณ์ต้องติดต่อให้
สมาชิกรับรับเงินคืนกลับไปภายในเดือนเท่านั้น เพื่อให้ถูกต้องตามประกาศของสหกรณ์ และไม่ควรถูกบัญชีเงินรอนำ
ฝากแสดงยอดค้างข้ามเดือนวันแต่เหตุเกิดขึ้นในวันสุดท้ายของเดือนนั้นพอดี เนื่องจากการทำธุรกรรมดังกล่าวนี้ไม่ใช่
หนี้สินที่เกิดจากการดำเนินกิจการของสหกรณ์

1. ป้อง : แบบป้องกัน (Preventive Control)

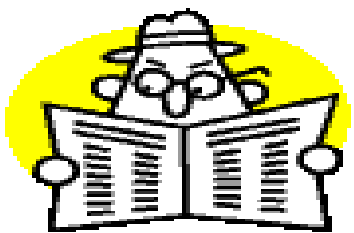
ประเภทการควบคุมภายใน

เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นก่อนเกิดเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด / ไม่ถูกต้อง ลดความเสี่ยงแต่แรก เป็นลักษณะการทำงานทุกวันต่อเนื่อง เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ , การควบคุมการเข้าถึงทรัพย์สิน การกำหนดสิทธิ์ในการใช้โปรแกรม การสำรองข้อมูล คู่มือ / ระบบงาน ข้อจำกัด อาจป้องกันไม่ได้ทั้งหมด

2. ปราม : แบบค้นพบ (Detective Control) เป็นวิธีการควบคุมเพื่อค้นหาหรือให้ค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทานงาน / การตรวจนับสินทรัพย์ / การยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร ยืนยันยอดกับสมาชิก / สหกรณ์อื่นที่ทำธุรกรรมกับสหกรณ์ / การตรวจกล้องวงจรปิด เป็นต้น

3. ปราม : แบบแก้ไข (Corrective Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หาวิธีการแก้ไขเพื่อมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต เช่น การตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

4. แบบส่งเสริม (Directive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริม / กระตุ้นให้บุคลากรมีแรงจูงใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เช่น การให้รางวัล การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ ความสามารถ

สรุปการควบคุมหลัก (ประมาณว่า... ด้านไหนก็ต้องคุม)

- ข้อบังคับ / ระเบียบ / ประกาศ / มติที่ประชุมต่างๆ ของสหกรณ์ ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง
ตามพ.ร.บ.สหกรณ์ กฎกระทรวง กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (เช่น ปปง. / PDPA) ระเบียบ ประกาศ
นายทะเบียนสหกรณ์ โดยเฉพาะ ระเบียบการรับจ่ายและการเก็บรักษาเงิน ระเบียบการทำธุรกรรม
ทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ (สินเชื่อ / รับฝากเงิน) และ
มีการทบทวน ปรับปรุง ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ของสหกรณ์ให้เหมาะสม ทันสมัย เป็นธรรม
- สหกรณ์มีการกำหนดระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานไว้เหมาะสม
เพียงพอกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (โดยเฉพาะความเสี่ยงระดับสูง - สูงมาก) ต้องกำจัดจุดอ่อน
- ควบคุม กำกับดูแลให้บุคลากรมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม ระบบบัญชีและ
ระบบการควบคุมภายในที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ถ้าไม่ปฏิบัติ..ก็ยังมีจุดอ่อน ความเสี่ยงยังอยู่)

สรุปการควบคุมหลัก (ประมาณว่า... ด้านไหนก็ต้องคุม)

- กำหนดโครงสร้างและการแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละระบบงาน อย่างชัดเจน ถูกต้อง
เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และมีการกำกับดูแล สอบทานการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่กำหนด
ถ้าแบ่งงานแล้ว ไม่ปฏิบัติ ก้าวก่ายอำนาจหน้าที่ผู้อื่น / ทำหน้าที่ที่ไม่ได้รับมอบหมาย / ไม่ได้รับอนุญาต
ทำหน้าที่คนเดียว แบบ One stop service ทั้งการบันทึก สอบทาน อนุมัติ ความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์
ของเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี (มี/COM) ความเสี่ยงยังอยู่
- กำหนดนโยบาย / แผนงาน / แผนกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับงบประมาณและมีการติดตามผลการปฏิบัติงาน
ตามงบประมาณ / จัดทำการประมาณการงบประมาณเงินสด (ป้องกันการขาดสภาพคล่อง / การรั่วไหล)
- สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วนของบัญชีคุมยอดกับรายละเอียดรายตัว เช่น ลูกหนี้เงินให้กู้ / เงินรับฝาก
เงินลงทุน / ทุนเรือนหุ้น / เงินกู้ยืม / เงินฝากธนาคาร ครุภัณฑ์ต่างๆ / รวมทั้งข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก
ที่เกี่ยวข้อง เช่น เงินฝากธนาคาร ข้อมูลการดำเนินงาน ผู้เชี่ยวชาญการประเมินราคา

สรุปการควบคุมหลัก (ประมาณว่า... ด้านไหนก็ต้องคุม)

- ความถูกต้องของบัญชีคุมยอดกับรายละเอียดรายตัว เช่น ลูกหนี้เงินให้กู้ / เงินรับฝาก / ลูกหนี้การค้า / เจ้าหนี้การค้า / เงินลงทุน / ทุนเรือนหุ้น / เงินกู้ยืม / ครุภัณฑ์ต่างๆ
- โครงสร้าง / ความเหมาะสมของการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละระบบงาน (แบ่งงานแล้ว ปฏิบัติตามนั้นหรือไม่)
- มีหลักประกันเจ้าหน้าที่ที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด
 - **ข้อสังเกต / ข้อเสนอแนะของผู้สอบบัญชี / ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้ตรวจการสหกรณ์อื่น**
 - เอกสารหลักฐานจากบุคคลภายนอก / การยืนยันยอดกับสมาชิก สหกรณ์อื่น / ยืนยันเงินฝากธนาคาร
- ให้ความสำคัญกับการจัดทำและตรวจสอบรายงานการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการดำเนินการ / รายงานการประชุมใหญ่ รวมถึงการตรวจสอบมติที่ประชุมต่างๆ ว่าเป็นไปอย่างถูกต้อง
- **ข้อร้องเรียน / ข่าวสารต่างๆ ทางสื่อประชาสัมพันธ์ (โดยเฉพาะกรณีทุจริต หรือในทางลบ)**

เกิดจุดอ่อน

เมื่อสหกรณ์**ไม่ปฏิบัติ**ตามระบบการควบคุมภายใน

หรือการกำหนด**กิจกรรมควบคุมไม่เพียงพอ / ไม่เหมาะสม**

ซึ่งส่งผลให้ความเสี่ยงยังคงมีอยู่ และอาจทำให้เกิด

ข้อผิดพลาด /บกพร่องได้

ระบบการควบคุมภายในเปรียบเสมือนป้อมปราการสำหรับป้องกันการทุจริต ถึงจะดี
เพียงใด แต่ก็**เป็นเพียงเครื่องมือที่ “ คน ”** สร้างขึ้นมา เพื่อให้ “ คน ”ปฏิบัติตาม
เมื่อใดที่ “ คน ” **ไม่ได้ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดมานั้น** ระบบนั้น
ก็จะเป็นช่องโหว่ หรือเปิดโอกาสให้ “ คน ” ทุจริตได้

ระวัง ! จุดอ่อนจากการควบคุมภายใน เพราะอาจขยายไปกระทบกับส่วนอื่นๆ ได้

- ผู้บริหารไม่กำหนด / ไม่ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายใน
 - กำหนดแต่ไม่ปฏิบัติ (= ไม่ได้กำหนด)
 - ปฏิบัติแต่ไม่ต่อเนื่อง / ไม่สม่ำเสมอ (ทำ ๆ หยุด ๆ)
 - การควบคุมภายในที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ
- ความเสี่ยงยังอยู่
- ความเสี่ยงยังอยู่ ช่วงที่ไม่ปฏิบัติ
- มีความเสี่ยงที่
เกิดขึ้นใหม่
- ซึ่งสหกรณ์อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินงาน เช่น นำระบบ IT มาใช้ / ขนาด
สินทรัพย์ และปริมาณธุรกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น เป็นต้น

- ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงบ่อยครั้ง

โอกาสเกิดความเสี่ยงมากขึ้น

ระบบการควบคุมภายในที่ดี คือ ระบบที่สามารถจัดการความเสี่ยงของสหกรณ์ให้อยู่
ในระดับที่ผู้บริหารยอมรับได้ [Appreate Risk)

1. สมาชิก

จุดอ่อนของการควบคุมภายในของสหกรณ์

- ◆ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมของสหกรณ์
- ◆ ขาดความเข้าใจในระบบสหกรณ์
- ◆ ขาดความศรัทธา / ต่อการบริหารจัดการของของคณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- ◆ ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมสหกรณ์ / ผลิตภัณฑ์ทางการเงินของสหกรณ์
- ◆ เป็นปฏิปักษ์ต่อสหกรณ์ / มีการร้องเรียน / ฟ้องร้องสหกรณ์
- ◆ ให้ความร่วมมือกับฝ่ายจัดการหรือคณะกรรมการดำเนินการปกปิด / บิดเบือนข้อมูลที่แท้จริงกับผู้ตรวจสอบ เช่น การยืนยันยอดข้อมูลการทำธุรกรรมต่างๆ ของสมาชิก ทั้งกรณีที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงหรือมียอดไม่ถูกต้อง

2. คณะกรรมการดำเนินการ

จุดอ่อนจากการควบคุมภายในของสหกรณ์ (ต่อ)

- ◆ ขาดธรรมาภิบาล / ความซื่อสัตย์
- ◆ ขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในทางธุรกิจและการบริหารงานสหกรณ์
- ◆ ลงมติที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ คำสั่ง ข้อบังคับ ระเบียบสหกรณ์ มติที่ประชุมใหญ่ / กรรมการ
- ◆ กำหนดระเบียบต่างๆ ขัดต่อกฎหมาย / ข้อบังคับ
- ◆ ไม่สนใจ / ไม่กำหนดให้มีระบบการควบคุมภายใน
- ◆ ก้าวทำงานของผู้ปฏิบัติ หรือมีการสั่งการที่ไม่ถูกต้อง
- ◆ ไม่สนใจ / ไม่แก้ไข ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของกลุ่มผู้ตรวจสอบ โดยเฉพาะกรณีที่มีความเสียหายต่อสหกรณ์
- ◆ ละเลย/ เพิกเฉย / ช่วยเหลือผู้กระทำผิด
- ◆ ความไม่ต่อเนื่องของคณะกรรมการ การปรับเปลี่ยนนโยบาย / กลยุทธ์การทำงาน อาจทำให้หยุดชะงัก ไม่ต่อเนื่อง
- ◆ ทำธุรกรรมแข่งกับสหกรณ์ / แสวงหาผลประโยชน์

3. ฝ่ายจัดการ

จุดอ่อนจากการควบคุมภายในของสหกรณ์ (ต่อ)

- ◆ ขาดความซื่อสัตย์ / จรรยาบรรณ หาโอกาส / ร่วมมือกันกระทำการทุจริต เช่น ปลอมแปลง ตกแต่ง / แก้ไขข้อมูล ยักยอกเงิน แสวงหาผลประโยชน์ในตำแหน่งหน้าที่
- ◆ ขาดความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่เพียงพอและเหมาะสม
- ◆ ปฏิบัติไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ มติที่ประชุม
- ◆ Key Man (ตำแหน่งที่สำคัญ) มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย งานไม่ต่อเนื่อง
- ◆ หลีกเลียงหรือไม่ปฏิบัติตามการควบคุมภายใน / ระบบงาน / นโยบายที่สหกรณ์กำหนด
- ◆ ผู้จัดการ / ผู้มีอำนาจสั่งการที่ไม่ชอบ หรือมีการก้าวร้าวงาน
- ◆ ปฏิบัติงานผิดพลาด / บกพร่องบ่อยครั้ง โดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญและอาจทำให้สหกรณ์เสียหาย
- ◆ ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน (ไม่ตั้งใจ / ทำงานไม่เต็มที่ / ผิดพลาด / ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน

4. ผู้ตรวจสอบภายนอก

จุดอ่อนจากการควบคุมภายในของสหกรณ์ (ต่อ)

กระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎ ระเบียบ และมีความเสียหายกับสหกรณ์

- ◆ เพิกเฉย / ละเลย ไม่สนใจ ปล่อยให้สหกรณ์ทำผิด
- ◆ ร่วมมือ / ช่วยเหลือทำเอกสารเท็จ / ปกปิดข้อมูลหรือข้อเท็จจริง / ตกแต่งงบการเงินเพื่อให้สหกรณ์ได้รับประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

5. บุคคลที่เกี่ยวข้อง

- ◆ เจ้าหน้าที่ธนาคารร่วมมือกับบุคลากรสหกรณ์ กระทำการทุจริต โดยตกแต่ง Statement (รายงานของธนาคาร)
- ◆ ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ผู้ประเมินทรัพย์สินรับอนุญาตร่วมมือกับสหกรณ์ ในการตีราคาสินทรัพย์เกินความเป็นจริง
- ◆ ทนายความปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความของสหกรณ์

ความเสี่ยง / ผลกระทบของสหกรณ์ที่ขาดการควบคุมภายในที่ดี

สำคัญมาก ะๆะๆะ

เปิดโอกาส ...ให้บุคลากรสหกรณ์กระทำการทุจริต

บริหารจัดการ / ดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ

รายงานทางการเงินไม่ถูกต้อง ขาดความเชื่อถือ

ปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามกฎ ระเบียบต่างๆ

ขาดข้อมูลในการตัดสินใจทางธุรกิจ

ชื่อเสียง / ภาพลักษณ์ไม่ดี / ขาดความน่าเชื่อถือ

แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

เกณฑ์การประเมินความเข้มแข็งสหกรณ์ ประกอบด้วย 4 มิติ

โดยบูรณาการร่วมกันระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

มิติที่ 1

ความสามารถ
ในการให้บริการสมาชิก
3 ตัวชี้วัด 30 คะแนน

กรมส่งเสริมสหกรณ์

มิติที่ 2

ประสิทธิภาพ
ในการดำเนินธุรกิจ
6 ตัวชี้วัด 20 คะแนน

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

มิติที่ 3

ประสิทธิภาพ
ในการจัดการองค์กร
5 ตัวชี้วัด 20 คะแนน

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

มิติที่ 4

ประสิทธิภาพ
ของการบริหารงาน
4 ตัวชี้วัด 30 คะแนน

กรมส่งเสริมสหกรณ์

เกณฑ์ประเมินความเข้มแข็งของ **สหกรณ์** เพื่อบรรลุเป้าหมาย 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

มติที่ 3 ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร (คะแนนเต็ม 20 คะแนน) : 18 คะแนน

- ตัวชี้วัดที่ 3.1 การใช้เทคโนโลยีการบัญชีในการบริหารจัดการ : 2 คะแนน
- ตัวชี้วัดที่ 3.2 สภาพแวดล้อมการควบคุม : 4 คะแนน
- ตัวชี้วัดที่ 3.3 ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม : 4 คะแนน
- ตัวชี้วัดที่ 3.4 ระบบข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร : 4 คะแนน
- ตัวชี้วัดที่ 3.5 ระบบการติดตามและประเมินผล : 4 คะแนน
- แบบภาพรวมสำหรับที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ : 0 คะแนน

ไม่เต็ม
ระบบ

ตัวอย่าง

แบบประเมินคุณภาพสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร ตามแนว COSO โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

องค์ประกอบ 1
สภาพแวดล้อมการควบคุม
เกณฑ์จำนวน 20 คะแนน

2 ตัวเลือก
ใช่ , ไม่ใช่

- ใช่ = 1 คะแนน
- ไม่ใช่ = 0 คะแนน

องค์ประกอบ 2
การประเมินความเสี่ยง
และกิจกรรมควบคุม
เกณฑ์จำนวน 60 คะแนน

4 ตัวเลือก
0 , 1 , 2 , 3

- ไม่มีการควบคุมภายใน = 0 คะแนน
- ต้องปรับปรุง = 1 คะแนน
- ดีพอสมควร = 2 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน

องค์ประกอบ 3
ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร
เกณฑ์จำนวน 10 คะแนน

2 ตัวเลือก
ใช่ , ไม่ใช่

- ใช่ = 1 คะแนน
- ไม่ใช่ = 0 คะแนน

องค์ประกอบ 4
ติดตามและประเมินผล
เกณฑ์จำนวน 10 คะแนน

2 ตัวเลือก
ใช่ , ไม่ใช่

- ใช่ = 1 คะแนน
- ไม่ใช่ = 0 คะแนน

ระดับชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน

ระดับชั้น	ค่าคะแนน	หมายถึง
1	> 0.95 %	ดีมาก
2	> 0.80 % - 0.95 %	ดี
3	> 0.60 % - 0.80 %	พอใช้
4	> 0.45 % - 0.60 %	ควรปรับปรุง
5	<= 0.45%	ต้องแก้ไข

สรุปผลการประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน					
เกณฑ์ประเมิน					จำนวนคำถาม
ส่วนที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม					25
ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม					121
		ด้านการเงินการบัญชี			35
		ธุรกิจสินเชื่อ			25
		ธุรกิจเงินรับฝาก			17
		เงินลงทุนในหลักทรัพย์			10
		ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์			13
		เจ้าหนี้เงินกู้			7
สมาชิกและทุนเรือนหุ้น					14
ส่วนที่ 3 ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร					17
ส่วนที่ 4 ระบบการติดตามและประเมินผล					8
รวม					171
สรุปผลการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับ					ดีมาก / ดี / พอใช้ ควรปรับปรุง

รายงานผลการประเมินชั้นคุณภาพการควบคุมภายใน
สหกรณ์ จำกัด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่

	ระดับชั้นคุณภาพ
ส่วนที่ 1 สภาพแวดล้อมการควบคุม	ดีมาก
ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงและกิจกรรมควบคุม	ดี
ด้านการเงินการบัญชี	ดี
ธุรกิจสินเชื่อ	ดีมาก
ธุรกิจเงินรับฝาก	ดี
เงินลงทุนในหลักกทรัพย์	ดีมาก
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	ดีมาก
เจ้าหนี้เงินกู้	ดีมาก
สมาชิกและทุนเรือนหุ้น	ดีมาก
ส่วนที่ 3 ระบบข้อมูลสารสนเทศ และการสื่อสาร	ดีมาก
ส่วนที่ 4 ระบบการติดตามและประเมินผล	ดีมาก
สรุปการประเมินจัดชั้นคุณภาพ	ดีมาก

ตัวอย่าง

ผลประเมินการควบคุมภายใน โดย ผู้สอบบัญชี

ผู้สอบบัญชี ภาคเอกชน

5 ธันวาคม 2566

การควบคุมให้รู้ไว้

จะมันใจเมื่อทำงาน

การควบคุมภายในเฉพาะด้าน

โปรดศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบ

เรื่อง การควบคุมภายใน (38 หน้า)

การควบคุมภายในด้านบัญชี

วัตถุประสงค์ของการควบคุม

- 1.การจัดทำบัญชี งบการเงิน เป็นไปตาม กฎหมายสหกรณ์และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
2. นโยบายการบัญชีที่ถือปฏิบัติ เป็นไปตาม ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ ฯ
3. การแสดงรายการและมูลค่า ในงบการเงินเป็นไปตามรูปแบบ ที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด และมีการเปิดเผยข้อมูลใน งบการเงินอย่างเพียงพอ

จุดอ่อน

- กำหนดนโยบายการบัญชีไม่ถูกต้อง/ไม่เหมาะสม
- เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ตามความเป็นจริง ไม่ครบถ้วน ไม่สมบูรณ์ ตามที่กฎหมายกำหนด
- การบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง หรือไม่เป็นไปตาม ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์
- จัดทำบัญชีย่อยและทะเบียนต่างๆ ไม่เรียบร้อย ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ถูกต้องตรงกับบัญชี คุมยอด
- การจัดทำงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ไม่เป็นไปตามรูปแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์ กำหนด

ระบบการควบคุมภายในที่ดี

- เจ้าหน้าที่การเงินและเจ้าหน้าที่บัญชีต้อง ไม่เป็นคนเดียวกัน
- เอกสารการรับ - จ่ายเงิน ประกอบการบันทึก บัญชีต้องถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน
- การบันทึกบัญชีเป็นไปตามที่นายทะเบียน สหกรณ์กำหนด
- เงินสดรับแต่ละวันควรนำฝากหรือโอนเข้า บัญชี ธนาคาร และเก็บรักษาเงินสดไม่เกิน วงเงิน
- การจ่ายเงินจำนวนสูง ต้องมีกรรมการผู้มี อำนาจลงนาม (ห้ามลงชื่อในเช็คล่วงหน้า)
- มีการสอบทานกับบัญชีย่อยและทะเบียนคุม

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านใบเสร็จรับเงิน

หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ กษ 0404/ว.38 ลว. 16 เม.ย. 58 เรื่อง วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบเสร็จรับเงินของสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล

สหกรณ์ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลมีความประสงค์อำนวยความสะดวกแก่สมาชิก โดยแก้ไขระเบียบว่าด้วยการรับ - จ่ายและเก็บรักษาเงิน เพื่อไม่ออกใบเสร็จรับเงิน และให้สมาชิกตรวจสอบข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ของสหกรณ์ แต่ไม่สามารถพิมพ์ใบเสร็จรับเงินออกจากระบบได้

เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบที่สหกรณ์กำหนดและป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น สหกรณ์ต้องดำเนินการให้สมาชิกสามารถเรียกพิมพ์ใบเสร็จรับเงินจากระบบได้ เพื่อใช้เป็นเอกสารหลักฐานอ้างอิงและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างหนึ่ง

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านใบเสร็จรับเงิน

ให้สหกรณ์ดำเนินการดังนี้

1. กำหนดวาระการประชุมใหญ่ เพื่อพิจารณา เรื่อง การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมแจ้งเหตุผลความจำเป็นและวิธีปฏิบัติ ให้สมาชิกทราบก่อนวันประชุมใหญ่
2. ที่ประชุมใหญ่อนุมัติให้สหกรณ์ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ให้แก้ไขระเบียบเพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงิน
3. การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของสหกรณ์ ควรปฏิบัติให้เป็นไปตาม พรบ. ว่าด้วยการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
4. กำหนดระบบการควบคุมภายในและมาตรการการรักษาความปลอดภัย การใช้งานเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมและรัดกุม
5. จัดให้มีรายงานการรับเงิน โดยแสดงรายการตามใบเสร็จรับเงินเพื่อเป็นเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ และเป็นไปตามระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์

- ถอนเงินฝากธนาคาร / รับเงินฝากแล้วไม่ลงบัญชี
- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ธนาคารปลอมแปลงรายงานของธนาคาร (Statement)
- ไม่เปรียบเทียบยอดคงเหลือบัญชีธนาคารกับรายงานของธนาคาร (Statement)
- กรรมการลงนามในเช็ค เพื่อโอนจ่ายเงินกู้ให้สมาชิก โดยพิมพ์รายชื่อสมาชิกเป็นไฟล์ excel เพื่อนำส่งธนาคาร แต่ก่อนที่จะส่งเจ้าหน้าที่มีการแก้ไขรายชื่อสมาชิกเป็นชื่อของตนเอง (กระทำการทุจริต) และส่งไฟล์ที่แก้ไขให้ธนาคาร ธนาคารจึงมีการโอนเงิน เข้าบัญชีส่วนตัวเจ้าหน้าที่ ดังนั้น จึงต้องมีการตรวจสอบรายละเอียดบัญชีรายชื่อสมาชิกที่ส่งให้ธนาคาร เพื่อให้แน่ใจว่ารายชื่อถูกต้องตรงกันว่าเป็นรายชื่อที่ได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจทุกราย

ระวัง ! เงินฝากธนาคาร

❖ **ควบคุมการฝากและถอนเงินจากธนาคาร**

การควบคุมที่สำคัญ : ด้านเงินฝากธนาคาร

ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่กำหนด *(ไม่ควรจ่ายเช็คเงินสด ต้องเป็นเช็คระบุชื่อ / เช็คขีดคร่อม)*

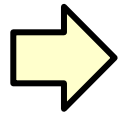
❖ **ขอหนังสือยืนยันยอดเงินฝากธนาคาร / ภาระผูกพัน และเปรียบเทียบรายการรับ-จ่ายในบัญชีเงินฝากธนาคารกับใบแจ้งยอด/สมุดคู่บัญชีธนาคาร หากไม่ถูกต้อง ต้องพิสูจน์ยอดเงินฝากธนาคาร (Reconciliation) ของสหกรณ์ กับ Bank Statement**

เงินฝากสหกรณ์อื่น

ระเบียบ นทส. ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ข้อ 16 -17

ข้อ 16

เงินฝากสหกรณ์อื่น

การนำเงินไปฝากกลุ่มสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น

การประมาณการค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ

1. มีกำหนดชำระคืนแล้ว แต่ผู้รับฝาก
ไม่สามารถจ่ายคืนเงินฝากได้

2. ผู้รับฝากมีขาดทุนสะสมเกินกึ่งหนึ่งของทุนเรือนหุ้น
และมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าขาดสภาพคล่อง

สหกรณ์ผู้ฝากต้องรายงานเงินฝากที่ถอนไม่ได้ ต่อ
ที่ประชุมคณะกรรมการ
- ตั้งค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ
เต็มจำนวนที่ถอนคืนไม่ได้

กรณี ไม่ได้จัดทำแผนการปรับปรุง การดำเนินงานให้ตั้ง
ค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญเต็มจำนวน

กรณีผู้รับฝากอยู่ระหว่างการจัดทำแผนการปรับปรุง
การดำเนินงานตามคำสั่ง นทส. ให้ทยอยตั้งค่าเผื่อเงินฝาก
สหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญตามระยะเวลาที่กำหนด

การควบคุมเงินฝากสหกรณ์อื่น

- ☆ วิเคราะห์ความมั่นคง / ความเสี่ยงของสหกรณ์ที่นำฝาก เงื่อนไขการฝาก / ความเหมาะสมของระยะเวลา / ปริมาณเงิน เหมาะสมกับอัตราดอกเบี้ย
- ☆ ขอเอกสารรับรองเงินกู้ยืมคงเหลือของสหกรณ์อื่น ตามวงเงินที่ได้รับความเห็นชอบจาก นทส.
- ☆ กระจายความเสี่ยงของการนำฝาก ทั้งจำนวนเงินและแหล่งที่ฝากเพื่อป้องกันการขาดสภาพคล่องทางการเงิน หากเกิดปัญหากับสหกรณ์ผู้รับฝาก (แม้จะไม่ต้องกังวลมากกับความผันผวนทางเศรษฐกิจ)
- ☆ ติดตามความเคลื่อนไหวสหกรณ์ที่นำเงินไปฝาก หากสหกรณ์ที่รับฝาก ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ถอนคืนไม่ได้ หรือได้ไม่ครบ หรือต้องรอไปก่อน อาจต้องประมาณการค่าเผื่อเงินฝากสหกรณ์อื่นสงสัยจะสูญ ซึ่งส่งผลให้กำไรสุทธิ ของสหกรณ์ผู้ฝากลดลง
- ☆ สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วน ของบัญชีย่อยเงินฝากสหกรณ์อื่นกับบัญชีคุมยอด
- ☆ สอบทานยืนยันยอดเงินฝากสหกรณ์อื่น

พระราชบัญญัติสหกรณ์ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

สหกรณ์ให้เงินกู้ หรือสินเชื่อแก่สมาชิกตามระเบียบและหลักเกณฑ์การให้เงินกู้ **มาตรา 46(6)** เพื่อให้สมาชิกรนำไปประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายที่จำเป็น โดยแบ่งเงินกู้เป็นประเภทต่าง ๆ ซึ่งเงินกู้แต่ละประเภทมีเงื่อนไขแตกต่างกันไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ นอกจากนี้ สหกรณ์สามารถให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ โดยปฏิบัติตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ **มาตรา 46 (8)**

ออมทรัพย์ : จุกเงิน / สามัญ / พิเศษ กรณีใช้หลักทรัพย์
ค้ำประกัน : ต้องตรวจ
ราคาประเมิน

การดำเนินธุรกิจด้านสินเชื่อ

การให้สินเชื่อ

ผู้กู้ ยื่นเอกสาร
แสดงความจำนงขอกู้

เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ
ความถูกต้อง
ครบถ้วน

พิจารณา
อนุมัติ
ตามมติที่ประชุม
คณะกรรมการ

สมาชิกผู้กู้จัดทำ
- หนังสือสัญญากู้
- หนังสือค้ำประกัน

เจ้าหน้าที่การเงิน
จ่ายเงินกู้ให้ผู้กู้
- ใบรับเงินกู้

ผู้กู้นำเงิน
มาชำระหนี้

* เจ้าหน้าที่สินเชื่อ
ตรวจสอบบัญชีย่อยลูกหนี้
- บันทึกข้อมูลในระบบเงินกู้ /
คำนวณดอกเบี้ย / ค่าปรับ

* เจ้าหน้าที่การเงิน
รับเงินสด / เช็คธนาคาร
• ออกใบเสร็จรับเงิน
• บันทึกในสมุดคู่มือสมาชิก

การรับชำระหนี้เงินกู้

ส่งเอกสารให้เจ้าหน้าที่
บัญชี เพื่อบันทึกบัญชี
- สรุปประจำวัน
- แยกประเภท
- ย่อยรายตัว (ถ้าใช้
โปรแกรมจะบันทึกที่ระบบ
การเงินเลย)

กฎ ระเบียบเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ : ด้านเงินให้กู้ยืม (ต่อ)

ประกาศกฎกระทรวง การดำเนินงานและการกำกับดูแลสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตฯ

★ หมวด 4 การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ข้อ 18 (1) (5) และ (6) เพื่อป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้คณะกรรมการถือปฏิบัติ (ใช้บังคับตั้งแต่ 10 กุมภาพันธ์ 2564)

ข้อ 18 เพื่อป้องกันการขัดกันของผลประโยชน์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ ให้คณะกรรมการถือปฏิบัติดังต่อไปนี้

- (1) การให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิกต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อกำหนดพิเศษและต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลดังกล่าว มากกว่าการให้สินเชื่อหรือให้กู้กับสมาชิกอื่น
- (5) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่กรรมการซึ่งเป็นสมาชิก ห้ามกรรมการซึ่งขอสินเชื่อหรือกู้เงินและผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรรมการซึ่งขอสินเชื่อหรือกู้เงินเข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว
- (6) การพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้แก่สหกรณ์อื่น ห้ามกรรมการซึ่งเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ที่ขอสินเชื่อหรือขอกู้เข้าร่วมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์

เรื่อง การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เรียกเก็บเงินงวดชำระหนี้จากสมาชิก

โดยการหักจากเงินได้ ณ ที่จ่าย

พ.ศ. ๒๕๖๗

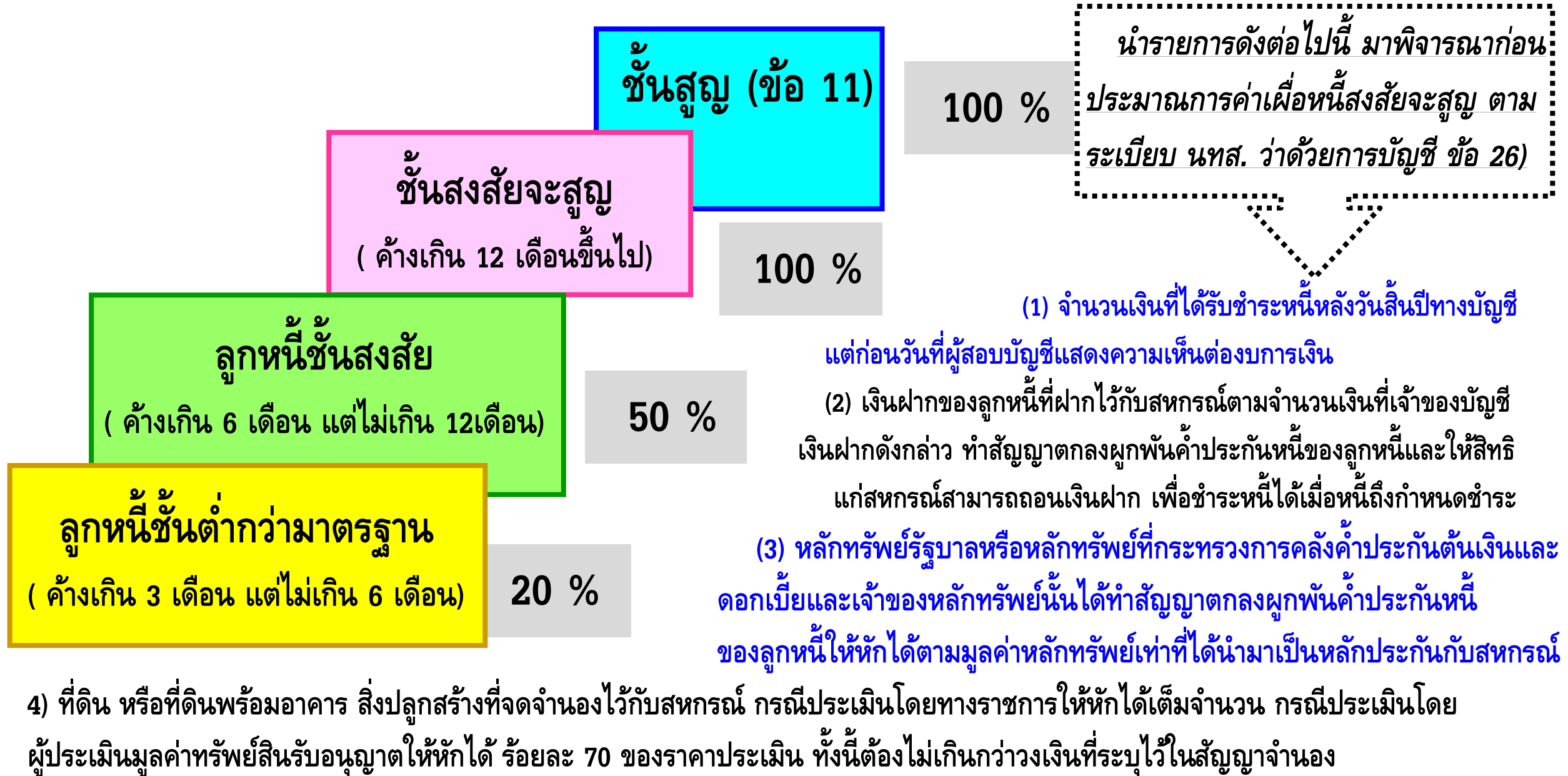
ข้อ ๔ ให้สหกรณ์จัดชั้นคุณภาพลูกหนี้เงินกู้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ลูกหนี้จัดชั้นปกติ **ลูกหนี้เงินกู้ซึ่งชำระหนี้ได้ตามกำหนดสัญญา**
- (๒) ลูกหนี้จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ
- (๓) ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน
- (๔) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย
- (๕) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ
- (๖) ลูกหนี้จัดชั้นสูญ

ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ข้อ ๔ (๓) – ๔ (๖)

การประมาณการค่าเผื่อหนึ่งสัปดาห์จะสูญตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ บังคับ 29 สิงหาคม 2567

ข้อ ๑๓ กรณีสหกรณ์อนุมัติการจ่ายเงินกู้ลูกหนี้เงินกู้รายใดไม่เป็นไปตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ หากลูกหนี้เงินกู้รายที่มีการผิดนัดชำระหนี้ให้ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้เงินกู้คงเหลือเต็มจำนวนในกรณีที่ไม่มีการหักประกัน หากมีการหักประกันให้ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้เงินกู้คงเหลือเต็มจำนวนหลังหักหักประกัน

ข้อ ๑๔ ลูกหนี้เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนดสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้นับระยะเวลาตั้งแต่งวดผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาเดิมก่อนการทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้รวมกับระยะเวลาผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามอัตราร้อยละในข้อ ๑๒

ข้อ ๑๕ ให้สหกรณ์ระงับการรับรู้รายได้ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับของลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จนกว่าสหกรณ์จะได้รับชำระดอกเบี้ย จึงจะรับรู้เป็นรายได้ของสหกรณ์

ข้อ ๑๖ ให้สหกรณ์ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับเต็มจำนวนสำหรับลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ข้อ ๑๗ ลูกหนี้อื่นที่มีการผิดนัดชำระหนี้ ให้สหกรณ์ประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้คงเหลือเต็มจำนวน

ข้อ ๑๘ ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณการได้ตามประกาศนี้ ต้องนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามบัญชีคงเหลือ ณ วันสิ้นปีทางบัญชี หากจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณการได้มีจำนวนน้อยกว่ายอดคงเหลือตามบัญชี ให้สหกรณ์ลดยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลงแต่ให้คงจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามบัญชีไว้ จนกว่าสหกรณ์จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้แล้ว

ข้อ ๑๙ ให้สหกรณ์ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลูกหนี้เงินกู้ตามประกาศนี้ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนเงินที่ต้องประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ และทยอยประมาณการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ในปีต่อไป

การควบคุมสินเชื่อ

แนวทางปฏิบัติตามร่างระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
และร่างระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น

รายการ	ระเบียบว่าด้วยการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน	ระเบียบว่าด้วยการรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น
ข้อกำหนด	การให้เงินกู้แก่สหกรณ์อื่น (มาตรา ๔๖ (๘))	การรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น (มาตรา ๔๖ (๕))
ใช้บังคับกับ	สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ ที่มีสินทรัพย์รวมมากกว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท (สหกรณ์ผู้ให้กู้)	สหกรณ์ผู้รับฝากเงินทุกประเภท และทุกขนาด
เงื่อนไข	๑. ให้สหกรณ์อื่น (ผู้ขอกู้) แต่ละสหกรณ์กู้ยืมเงินได้ไม่เกิน ๑๐% ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์ผู้ให้กู้	๑. รับฝากเงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ ที่มีสินทรัพย์รวมมากกว่า ๕,๐๐๐ ล้านบาท (สหกรณ์ผู้ฝากเงิน) ได้ไม่เกิน ๑๐% ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์ผู้ฝากเงินแต่ละสหกรณ์
	๒. หากสหกรณ์ผู้ให้กู้นำเงินไปฝากไว้กับสหกรณ์ผู้ขอกู้ด้วย ยอดรวม ทั้งเงินฝากและเงินให้กู้ต้องไม่เกิน ๑๐% ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์ผู้ให้กู้	๒. หากสหกรณ์ผู้ฝากเงินรายใดมีการให้เงินกู้แก่สหกรณ์ผู้รับฝากเงินด้วย ยอดรวมทั้งเงินฝากและเงินให้กู้ต้องไม่เกิน ๑๐% ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์ผู้ฝากเงินนั้น
	๓. วงเงินที่จะให้กู้แก่สหกรณ์ผู้ขอกู้ เมื่อรวมกับหนี้สินอื่นของสหกรณ์ผู้ขอกู้แล้ว ต้องไม่เกินวงเงินกู้ยืมฯ ที่ นทส. เห็นชอบสำหรับสหกรณ์ผู้ขอกู้นั้น	๓. ยอดรวมเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น เมื่อรวมกับหนี้สินอื่นของสหกรณ์ผู้รับฝากเงินแล้ว ต้องไม่เกินวงเงินกู้ยืมฯ ที่ นทส. เห็นชอบสำหรับสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน
หลักการ/เหตุผล	กำหนดเกณฑ์กำกับความเสี่ยงด้านเครดิตในการกำกับดูแลลูกหนี้รายใหญ่ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๐	การที่สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ นำเงินไปฝากกับสหกรณ์อื่น ย่อมเข้าลักษณะเป็นเจ้าหนี้เช่นเดียวกับการให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน จึงอยู่ภายใต้เกณฑ์กำกับความเสี่ยงด้านเครดิตในการกำกับดูแลลูกหนี้รายใหญ่

ระวัง ! ลูกหนี้เงินให้สมาชิกกู้

- ปลอมแปลง สร้างลูกหนี้ที่ไม่มีตัวตน โดยใช้ชื่อญาติ เพื่อน ลูกน้อง หรือคนที่ลาออกไปแล้ว แต่ยังมีชื่อในทะเบียน / มีการชำระหนี้พิเศษก่อนการเรียกเก็บเงิน เพื่อมิให้สมาชิกรู้
- รวมมือกับผู้กู้ แล้วแบ่งเงินกัน ผู้กู้ผิดนัดการชำระหนี้ ปลอมภาระให้ผู้ค้ำประกัน บางครั้งผู้ค้ำรวมมือด้วย ได้เงินช่วยเหลือจากกองทุนผู้ค้ำประกัน
- ระเบียบเปิดโอกาสให้จ่ายเงินกู้และรับชำระหนี้เป็นเงินสด ไม่จำกัดวงเงิน
- ผู้มีอำนาจลงนามเซ็นเช็คไว้ล่วงหน้า ผู้จัดการทุจริต ปลอมแปลงเงินกู้ไม่เกินค่าหุ้น (ไม่ต้องหาผู้ค้ำประกัน)
- รับชำระหนี้ต้นเงิน และ / หรือดอกเบี้ยรับแล้วไม่ลงบัญชี
- อนุมัติเงินกู้ให้กับกลุ่มหรือพรรคพวกตนเอง หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์ โดยผิดระเบียบ เช่น หลักประกันไม่เพียงพอ / อนุมัติเกินวงเงินที่มีสิทธิ์กู้ / ไม่มีอำนาจอนุมัติ เป็นต้น
- ลูกหนี้เงินกู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด มีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นจำนวนมาก

การควบคุมภายใน : ด้านสินเชื่อ

เป็นกระบวนการบริหารและจัดการลูกหนี้ **ไม่ให้เกิดเป็นหนี้เสียหรือเป็นหนี้ที่มีปัญหาและมีการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้คืนได้** และได้รับชำระคืนตามกำหนดระยะเวลา เช่น ลูกหนี้ที่ส่ออาการจะมีปัญหาในชำระหนี้ ลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ลูกหนี้ขาดสมาชิกภาพ ระหว่างดำเนินคดี ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

- กำหนดข้อบังคับให้สอดคล้องกับกฎหมาย / กฎกระทรวง / ระเบียบ นทส.

- กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการให้เงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ครบถ้วน ถูกต้อง

ครอบคลุมลักษณะการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ (หลักเกณฑ์การพิจารณาวินิจฉัย

เงินให้กู้ (อาจกำหนดให้ส่งข้อมูลเครดิตบูโร กรณีวงเงินกู้จำนวนมาก หรือมีการปัญหา

เรื่องหนี้เสียมาก) ประเภทและจำกัดแห่งเงินกู้ หลักประกัน (รวมการประเมินหลักประกัน) อัตราดอกเบี้ย การส่งชำระหนี้

และอื่นๆ) ถ้ามีการให้สหกรณ์อื่นกู้ ต้องได้รับความเห็นชอบจาก นทส. ตามกฎหมายสหกรณ์ มาตรา 46(5 และ 8)

- กรณีสมาชิกมีปัญหาในการชำระหนี้เงินกู้ ไม่ว่าในฐานะผู้กู้ / ผู้ค้ำประกัน สหกรณ์อาจให้สมาชิกมีการปรับโครงสร้างหนี้

(ขยายงวดชำระหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้) / มีกองทุนช่วยเหลือผู้ค้ำประกัน / สมาชิกทำหนังสือยินยอมให้สหกรณ์หักจาก

บัญชีธนาคาร / ส่งเสริมให้สมาชิกมีวินัยทางการเงิน / ทำ MOU กับกรมบังคับคดี (ลูกหนี้ล้มละลาย) และอื่นๆ

การควบคุมภายใน : ด้านสินเชื่อ ♥ ♥ ♥

- พิจารณาความคุ้มค่าของหลักประกันเงินกู้ อย่าให้บกพร่อง / ไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม รวมถึงการประเมินราคาที่ดินแทนการชำระหนี้
- มีนโยบายควบคุมภายในด้านสินเชื่อที่เหมาะสม / กำกับติดตามดูแลให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ และที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอนของขบวนการสินเชื่อ ควบคุมวงเงินการกู้ยืมตามที่ได้รับอนุมัติ
- มีการสอบทาน / ยืนยันยอดลูกหนี้ทั้งที่เป็นสมาชิกและสหกรณ์อื่น
- ปรับปรุงฐานข้อมูลลูกหนี้ให้เป็นปัจจุบัน และวิเคราะห์อายุลูกหนี้อย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามทวงถาม / เร่งรัดลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ / ค้างชำระหรือผิดนัดชำระหนี้ อย่างต่อเนื่องประจำ / ให้คำปรึกษาแนะนำลูกหนี้ที่มีปัญหา
- จัดชั้นสินทรัพย์ลูกหนี้ เพื่อพิจารณาการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้เพียงพอและเหมาะสม เป็นไปตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจสินเชื่อ ที่มีผลให้กำไรสุทธิลดลง รวมถึงการตัดหนี้สูญ
- แบ่งแยกหน้าที่ชัดเจน ระหว่าง เจ้าหน้าที่การเงิน บัญชีและสินเชื่อ
- มีการเปรียบเทียบบัญชีคุมยอดกับรายละเอียดลูกหนี้อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน การคำนวณดอกเบี้ยเงินให้กู้ / ค่าปรับ
- มีระบบข้อมูลการทำธุรกรรมของสมาชิก ซึ่งสมาชิกสามารถดูได้อย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจุบัน

ปิดสัญญาแล้ว

หนังสือคู่สำหรับเงินกู้พิเศษ

หลักประกัน ที่ดินโฉนดเลขที่.....

บัญชีเงินกู้ที่..... พ.ศ. (๒๕๕) ๐๑๔ / ๒๕๕๘.....

วันที่ 15 เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ข้าพเจ้า

ตำแหน่ง

อยู่บ้านเลขที่

หมู่ที่

ครอบครัว..... ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....

จังหวัด..... ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้กู้" ได้ทำหนังสือฉบับนี้ให้ไว้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ธกส. ๖๖ จำกัด ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้ให้กู้" ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ข้าพเจ้าผู้กู้ได้กู้เงินจากผู้ให้กู้ จำนวน 15,000,000.00 บาท ("สิบห้าล้านบาทถ้วน") และผู้กู้ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวในวันทำหนังสือสัญญานี้โดยถูกต้องแล้ว

ข้อ ๒. ผู้กู้สัญญาว่า จะนำเงินกู้รายนี้ไปใช้เฉพาะเพื่อความมุ่งหมาย พัฒนาที่ดินและปลูกสร้างอาคาร ศังขการตามที่ผู้กู้ได้เสนอไว้ในคำขอกู้เมื่อวันที่ 11 ธ.ค. ๖๖

ข้อ ๓. ผู้กู้สัญญาว่าจะส่งคืนเงินกู้เป็นงวดรายเดือนเท่ากัน จวดละ 41,667.00 บาท (สี่หมื่นหนึ่งพันหกร้อยหกสิบเจ็ดบาทถ้วน) พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.50 ต่อปี รวม 360 งวดหรือส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือนเท่ากัน จวดละ.....บาท(.....)รวม.....งวด ทั้งนี้ชำระงวดแรกในเดือน..... พ.ศ..... เป็นต้นไป

ในกรณีที่ผู้กู้ต้องพักชำระดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปจากสัญญาผู้กู้เดิม ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้ตัดยอดดอกเบี้ยเงินกู้เปลี่ยนแปลงจากที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนตามที่เห็นสมควรเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ผู้ให้กู้ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ให้กู้ทราบล่วงหน้า

ผู้กู้ขอคืนเงินงวดชำระหนี้ (ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย) แต่ละงวดถึงกำหนดชำระภายในสิ้นเดือนที่จะชำระสำหรับงวดนั้นๆ

ข้อ ๔. ถ้าผู้กู้ตกเป็นผู้ผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใด ผู้กู้ยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายเนื่องจากการผิดสัญญาให้แก่ผู้ให้กู้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการติดตาม เรียกหรือทวงถาม ค่าเนิ่นคดีและบังคับชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญาเบื้องต้นจำนวนทุกประการ

ข้อ ๕. ผู้กู้ยินยอมให้ถือว่าในกรณีใด ๆ ดังกล่าวในข้อบังคับของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ก็ดี หรือในกรณีที่ผู้กู้ปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใดก็ดี เงินกู้รายนี้เป็นเงินกู้ตามหลักสัญญา โดยผู้กู้พร้อมดอกเบี้ยในทันที โดยมิพักต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาที่ตกลงไว้

สำนักข่าวอิสรา

www.isranews.org

ท่านคิดว่า หนังสือกู้ยืมพิเศษ ฉบับนี้

มีข้อสังเกตอย่างไร ?

ข้อ ๖. ผู้กู้ยินยอมรับผิดชอบตามข้อบังคับของสหกรณ์ว่า ถ้าผู้กู้ต้องออกจากงานไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ผู้กู้จะต้องแจ้งเป็นหนังสือให้สหกรณ์ทราบ และจัดการชำระหนี้เงินซึ่งผู้กู้มีอยู่ต่อสหกรณ์ให้เสร็จสิ้นเสียก่อน

ถ้าผู้กู้ไม่จัดการชำระหนี้เงินให้เสร็จสิ้นตามที่กล่าวในวรรคก่อน ผู้กู้ยินยอมให้การรถไฟฟ้า หักเงินต่าง ๆ ที่ผู้มีสิทธิได้รับจากการรถไฟฟ้า เพื่อชำระหนี้ต่อสหกรณ์ให้เสร็จสิ้นก่อนได้

ข้อ ๗. หากมีการฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับหนี้สินตามสัญญานี้ ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้ดำเนินคดียังศาลที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานสหกรณ์

คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเข้าใจข้อความในหนังสือสัญญานี้โดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

สำนักข่าวอิสรา

www.isranews.org

ลงชื่อ.....ผู้กู้

(นาย.....)

ลงชื่อ.....ผู้ให้กู้

(นาย.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(นางสาว.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(นางสาว.....)

ด้านเงินลงทุน

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 62 (3 - 7)

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์
แห่งชาติ (คพช.) พ.ศ. 2563 ตามมาตรา 62(7)

ระเบียบ นายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563
มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 10 ตุลาคม 2563 ข้อ 18 - 24

การฝาก (ฐานะเจ้าหนี้)

การลงทุน (เจ้าหนี้ หรือ เจ้าของ)

ฝากชุมชน / สหกรณ์อื่น (ม.62(1))
อาจออกเป็นบัตรเงินฝากธนาคาร/
ตัวสัญญาใช้เงินได้

ธนาคาร (รวมถึง สลากออมสิน / สลาก
ออมทรัพย์ ธ.ก.ส./ ธอส.) และ**สถาบัน**
การเงินที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือ
สหกรณ์ (ม.62 (2))

บัตรเงินฝาก/ใบรับเงินฝากที่ออกโดย
บริษัทเงินทุน / บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
ซึ่งสถาบันคุ้มครองเงินฝากประกัน
ต้นเงิน / ดอกเบี้ย (ประกาศ คพช.(4))

หมายเหตุ : สอ . / สค. และชุมชนสหกรณ์)ที่มี
สัดส่วนการลงทุน (ไม่รวมการฝาก) มากกว่า 20 %
ของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง หรือมากกว่า 1,000
ล้านบาท **ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการการลงทุนและ**
จัดทำแผนการลงทุนเสนอที่ประชุมใหญ่พิจารณา
อนุมัติ

ตราสารหนี้ (เจ้าหนี้)

พันธบัตรหรือหุ้นกู้รัฐบาล / รัฐวิสาหกิจ (ม.62 (3)

ตั๋วแลกเงินหรือตัวสัญญาใช้เงินของเอกชนที่ธนาคาร
รับรอง / สลากหลังหรือรับอ่าวล โดยไม่มีข้อจำกัดความรับ
ผิด(ประกาศ คพช. (2)

ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ธนาคารซึ่งไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ
เป็นผู้ออก (ประกาศ คพช. (3))
- **ตั๋วแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หุ้นกู้**

- **หุ้นกู้ที่มีหลักประกันหรือหุ้นกู้ไม่ด้อยสิทธิ (ไม่รวมหุ้นกู้ที่มี**
อนุพันธ์แฝง และหุ้นกู้ไม่กำหนดอายุไถ่ถอน) ที่ได้รับการจัด
อันดับความน่าเชื่อถือระดับ A- ขึ้นไป (ประกาศ คพช. (6))

- **ตั๋วแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน หุ้นกู้** ที่นิติบุคคลเฉพาะกิจเป็น
ผู้ออก ภายใต้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (ตามพรก.
พ.ศ.2540) ที่ได้รับการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ระดับ A- ขึ้นไป
และได้รับความเห็นชอบจาก กลต. (ประกาศ คพช. (5))

ตราสารทุน (เจ้าของ)

หุ้นรัฐบาล / รัฐวิสาหกิจ (62(3)
- หุ้นสามัญ / บริมสิทธิ์ / ใบสำคัญแสดงสิทธิในหุ้น
- หน่วยลงทุนในกองทุนรวมตราสารทุน
- ที่รัฐวิสาหกิจจัดตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของ ครม.และอยู่ใน
การกำกับดูแลของ กลต. (ประกาศ คพช. (7)
- ที่มีวัตถุประสงค์ในการลงทุนตามมาตรา 62 แห่ง
พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542(ประกาศ คพช. (8)) **เพิ่มปี 2563)**

-หุ้นธนาคารที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือสหกรณ์ ธ.ก.ส)
มาตรา (62(4)

-หุ้นชุมชนสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น มาตรา 62(5) ในทาง
ปฏิบัติจะซื้อได้เฉพาะชุมชนสหกรณ์ เพราะหุ้นของสหกรณ์อื่นจะซื้อได้
สำหรับผู้เป็นสมาชิกซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตามกฎหมายมาตรา 33

- **หุ้นสามัญที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสับสน หรือ**
ความเจริญแก่สหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจาก
นายทะเบียนสหกรณ์ (มาตรา 62(6))

การบริหารด้านการลงทุนของสหกรณ์ตามกฎหมายกระทรวง ฯ

สหกรณ์ออมทรัพย์ / เครดิตยูเนียนขนาดใหญ่ หรือสหกรณ์ขนาดเล็กที่มีสัดส่วนการลงทุนมากกว่าร้อยละ 20 ของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง **หรือ** เงินลงทุนมากกว่า 1,000 ล้านบาท

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการลงทุนหรือไม่ ? (**ไม่เข้าคณะกรรมการ ฯ ความเสี่ยง**)
คณะกรรมการการลงทุนมีอำนาจหน้าที่ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้หรือไม่ ?

มีการกำหนดนโยบายและแผนเกี่ยวกับการลงทุนประจำปี เสนอคณะกรรมการดำเนินการหรือไม่ ?

คณะกรรมการดำเนินการมีการนำเสนอ
นโยบายและแผนเกี่ยวกับการลงทุนประจำปี **ให้ที่ประชุมใหญ่อนุมัติหรือไม่ ?**

กำกับดูแล และจัดการการลงทุนให้เป็นไปตามแผนการลงทุนหรือไม่ ?

กฎกระทรวงฯ ออกตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 89/2 (8) การฝากเงินหรือการลงทุน

หน้า ๙

เล่ม ๑๔๑ ตอนที่ ๗๔ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

กฎกระทรวง

การฝากเงินและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

พ.ศ. ๒๕๖๗

ข้อ ๒ การที่สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์จะนำเงินไปฝากหรือไปลงทุนตามมาตรา ๖๒ ให้คำนึงถึงความมั่นคง สภาพคล่องของเงินฝากหรือหลักทรัพย์ และผลประโยชน์ตอบแทนของการฝากเงิน หรือการลงทุน ตลอดจนความเสี่ยงในการบริหารจัดการเป็นสำคัญ และให้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓ ให้สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ฝากเงินหรือลงทุนในนิติบุคคลแต่ละแห่งได้ไม่เกินร้อยละสิบ ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์นั้น เว้นแต่เป็นการฝากเงินในชุมนุมสหกรณ์ ที่สหกรณ์นั้นเป็นสมาชิก หรือเป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลให้สามารถฝากเงินหรือลงทุน เกินร้อยละสิบของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์นั้นได้

พันธบัตรรัฐบาล / ธปท.

ข้อ ๖ ในกรณีที่สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ใดมีการฝากเงินหรือลงทุนในนิติบุคคลแต่ละแห่ง ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๓ อยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ แต่มีสัญญาการฝากเงิน หรือการลงทุนต่อกันไว้ ให้สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์สามารถฝากเงินหรือลงทุนในนิติบุคคลดังกล่าว ต่อไปได้จนกว่าจะครบกำหนดตามสัญญา สำหรับกรณีที่การฝากเงินหรือการลงทุนไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุด ให้สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ภายในระยะเวลาห้าปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ต้องเสนอแผนให้ที่ประชุมใหญ่ เห็นชอบและรายงานให้ที่ประชุมใหญ่ทราบเป็นประจำทุกปี

ข้อ ๔ การฝากเงินหรือการลงทุนดังต่อไปนี้ เมื่อนำมารวมกันแล้วต้องไม่เกินทุนเรือนหุ้น
รวมกับทุนสำรองของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์นั้น รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบแผนและวงเงินการลงทุน
จากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์นั้น

(๑) ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังไม่ค้ำประกัน

(๒) ชื่อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์

(๓) ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกรหรือส่งเสริมความเจริญ
แก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

★★ (๔) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

ข้อ ๗ ในกรณีที่สหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์ใดมีการฝากเงินหรือลงทุนไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
ที่กำหนดในข้อ ๔ อยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามที่กำหนด
ในกฎกระทรวงนี้ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ โดยสหกรณ์หรือชุมนุมสหกรณ์
ต้องเสนอแผนให้ที่ประชุมใหญ่เห็นชอบและรายงานให้ที่ประชุมใหญ่ทราบเป็นประจำทุกปี

ความเสี่ยงของสหกรณ์จากกฎกระทรวงด้านเงินลงทุน

1. สหกรณ์ที่มีการฝากหรือลงทุน**เกิน 10 %** (ไม่รวมการฝากเงินในชุมนุมฯซึ่งสหกรณ์เป็นสมาชิก หรือลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล) ของทุนเรือนหุ้นรวมทุนสำรอง ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงภายใน **5 ปี**
2. สหกรณ์ที่มีการลงทุนตามข้อ 4 **เกินทุนเรือนหุ้นรวมทุนสำรอง** ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎกระทรวงภายใน **10 ปี**
ต้องเสนอให้ที่ประชุมใหญ่เห็นชอบแผน และรายงานให้ที่ประชุมใหญ่ทราบทุกปี

แนวทางปรับลดเงินลงทุน

- ให้กู้สหกรณ์อื่น / เพิ่มวงเงินกู้ / กระจายการฝากเงินสหกรณ์อื่น / สำหรับการฝากเงินชุมนุมสหกรณ์และพันธบัตรรัฐบาล / พันธบัตร ธปท. ไม่จำกัดวงเงิน
- เพิ่มทุนเรือนหุ้น (รับภาระต้นทุนสูง) และทุนสำรอง (ขยายเขตงานจำนวนเงินลงทุน)
- ผลกระทบอัตราดอกเบี้ยเงินให้สหกรณ์อื่นกู้ / ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์อื่นมีแนวโน้มลดลง

ข้อสรุปการหารือระหว่างกรมส่งเสริมสหกรณ์และผู้แทนสหกรณ์

- 1) การกำหนดนิยามคำว่ารัฐวิสาหกิจ จะพิจารณาเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ **ประกาศรัฐวิสาหกิจที่สหกรณ์สามารถลงทุนเพิ่มเติมได้**
- 2) ปรับปรุงกฎกระทรวง ข้อ 3 การกำหนดเพดานการลงทุนในนิติบุคคลที่เป็น **รัฐวิสาหกิจกับนิติบุคคลอื่น** ให้แยกกัน
- 3) การกำหนดสัดส่วนเพดานการลงทุนของสหกรณ์ไม่เกินทุนเรือนหุ้นร่วมกับทุนสำรอง โดยพิจารณา **ให้นำทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง และเงินรับฝากจากสมาชิก และต้องเป็นเงินที่เหลือจากการบริหารสมาชิกแล้วมาลงทุนได้**
“ ส่วนข้อกังวลเกี่ยวกับการลงทุนของสหกรณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตนั้น ในการกำกับดูแลแต่ละสหกรณ์นั้น **จะมีคณะกรรมการความเสี่ยง และคณะกรรมการลงทุนดูแลในการพิจารณาเบื้องต้น ตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้** ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ และกฎกระทรวง **โดยจะวิเคราะห์ทั้งความเสี่ยง และการกระจายตัวในการลงทุนตามเกณฑ์ที่กำหนด** และขอยืนยันกับสมาชิกสหกรณ์ว่าเมื่อมีการแก้กฎกระทรวงแล้ว จะไม่มีผลกระทบต่อสมาชิก แต่จะมีผลดีที่จะเกิดขึ้นกับตัวสหกรณ์และสมาชิกเอง”

ที่มา : กรุงเทพธุรกิจ 13 ก.พ. 2025 เวลา 17:28 น.

ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์

ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. 2563 ข้อ 22

ข้อ 22 ให้สหกรณ์บันทึกการด้อยค่าของเงินลงทุน ดังนี้

★★ (1) ตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่สหกรณ์จะไม่สามารถเรียกเก็บเงินต้นหรือดอกเบี้ยทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ระบุไว้ในสัญญาได้ ให้สหกรณ์คำนวณรายการขาดทุนจากการด้อยค่าของตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนด โดยคำนวณผลต่างระหว่างมูลค่าตามบัญชีกับราคาตลาดของตราสารหนี้

★★ (2) หลักทรัพย์เพื่อขายที่อยู่ในความต้องการของตลาด เป็นตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนที่อยู่ในความต้องการของตลาด ซึ่งถือเป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย จะด้อยค่าเมื่อมีหลักฐานสนับสนุนว่า กิจกรรมที่ออกหลักทรัพย์กำลังประสบปัญหาทางการเงิน หรือ กิจกรรมที่ออกหลักทรัพย์ผิดนัดชำระหนี้ หรือ ผิดเงื่อนไขในสัญญาหรือมีความเป็นไปได้สูงที่กิจกรรมผู้ออกหลักทรัพย์จะล้มละลาย หรือ ฟื้นฟูกิจการ หรือ หลักทรัพย์นั้นไม่มีการซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องอีกต่อไป

★ (3) เงินลงทุนทั่วไป จะด้อยค่าเมื่อมีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ามูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนทั่วไปสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน เช่น หุ้นชุมนุมสหกรณ์จะด้อยค่า เมื่อปรากฏว่าหมายเหตุประกอบงบการเงิน ของชุมนุมสหกรณ์ระบุมูลค่าต่อหุ้นที่คำนวณใหม่ตามวิธีการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าต่อหุ้นที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์

<https://www.cad.go.th/main.php?filename=index>

ด่วนที่สุด
ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๒

๒

มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง วิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่มีเงินลงทุนในหุ้นกู้บริษัท การบินไทย
ภายหลังการแปลงหนี้หุ้นกู้ และดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญ

เรียน ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์/สหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๔๐๔/ว๖๑ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกรมส่งเสริมสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๑๑๕/๗๑๒๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๗
จำนวน ๒ แผ่น

๒. แบบแสดงรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับหุ้นกู้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ตามแผนฟื้นฟูกิจการ
จำนวน ๑ แผ่น

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
Cooperative Auditing Department

ศูนย์บริการประชาชน ►►

วิธีปฏิบัติทางบัญชีสำหรับสหกรณ์ที่มีเงินลงทุน
ในหุ้นกู้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
ภายหลังการแปลงหนี้หุ้นกู้ และดอกเบี้ยใหม่
ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญ

๑. การแปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญเพิ่มทุนภาคบังคับ (Mandatory Conversion)

ให้สหกรณ์บันทึกรับรู้มูลค่าการแปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญ ตามเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงการแปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญเพิ่มทุนภาคบังคับที่ได้รับจาก บริษัท การบินไทยฯ บันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินลงทุน - หุ้นสามัญบริษัท การบินไทยฯ xxx

เครดิต เงินลงทุน - หุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ xxx

๒. การแปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญเพิ่มเติม (Voluntary Conversion)

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์มีมติให้แปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญเพิ่มเติม และสหกรณ์ได้รับเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงการแปลงหนี้หุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญเพิ่มทุนภาคบังคับที่ได้รับจาก บริษัท การบินไทยฯ ให้สหกรณ์บันทึกบัญชีเช่นเดียวกับข้อ ๑

๓. การแปลงดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญ

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ มีมติเลือกวิธีการรับชำระดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักในส่วนนี้ โดยการแปลงหนี้ดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักทั้งจำนวนเป็นหุ้นสามัญเพิ่มทุน ซึ่งกำหนดราคาแปลงหนี้ดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักเป็นหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่ราคา ๒.๕๔๕๒ บาทต่อหุ้น เมื่อสหกรณ์ได้รับเอกสารหลักฐานจาก บริษัท การบินไทยฯ ให้บันทึกบัญชี ดังนี้

เดบิต เงินลงทุน - หุ้นสามัญบริษัท การบินไทยฯ xxx

เครดิต รายได้ดอกเบี้ยตั้งพักจากหุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ xxx

สำหรับสหกรณ์ที่มีได้เลือกวิธีการรับชำระหนี้โดยการแปลงหนี้ดอกเบี้ยใหม่ตั้งพักทั้งจำนวนเป็นหุ้นสามัญ ให้สหกรณ์รับรู้รายได้ดอกเบี้ยตั้งพักจากหุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ เมื่อสหกรณ์ได้รับชำระหนี้

๕. การรับรู้การด้อยค่าหุ้นกู้บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

๕.๑ สหกรณ์ไม่ต้องรับรู้การด้อยค่าหุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ เพิ่ม เนื่องจากบริษัท การบินไทยฯ มีสถานะทางการเงินและผลการดำเนินการมีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นตามลำดับ แต่ทั้งนี้ หากพบว่ามีข้อมูล queเข้าลักษณะการด้อยค่าหุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ สหกรณ์ต้องรับรู้การด้อยค่าหุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ ทั้งนี้ ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๓ และเพื่อให้เป็นตามหลักความระมัดระวัง

๕.๒ มิให้ลดยอดบัญชีค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน - หุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ ลง แต่ให้คงจำนวนค่าเผื่อการปรับมูลค่าเงินลงทุน - หุ้นกู้บริษัท การบินไทยฯ ไว้ จนกว่าบริษัท การบินไทยฯ กลับเข้าสู่การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และไม่เข้าลักษณะด้อยค่าตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๖๓

การควบคุมภายใน : ด้านเงินลงทุน

- ★ ลงทุนในกรอบของกฎหมาย /ประกาศ คพช. /ประกาศกฎกระทรวง
- ★ จัดทำนโยบายการลงทุนที่ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์ / ขอบเขตและทางเลือก การลงทุนที่เหมาะสม ผลตอบแทนที่คุ้มค่า ระดับความเสี่ยงที่รับได้ ความคล่องตัวในการซื้อขายสินทรัพย์ กำหนดเป้าหมายสำหรับ ส่วนผสมของพอร์ตการลงทุน โดยพิจารณากระจายความเสี่ยงของการลงทุน ทั้งสัดส่วนวงเงินในแต่ละประเภท ระยะเวลาและสถาบันการเงินที่ลงทุน รวมถึงผลตอบแทนที่ตั้งเป้าหมายไว้
- ★ ก่อนตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์ ต้องวิเคราะห์ความมั่นคง / ความเสี่ยงของสถาบันการเงินที่ลงทุน (Low Risk Low Return **High Risk High Return**) คุ้มค่าของผลตอบแทนที่ได้รับ วางแผนความเหมาะสมของช่วงเวลา การลงทุนกับปริมาณ เงินลงทุน ซื้อตอนราคาลง ขายตอนราคาขึ้น แต่ไม่ควรขายในช่วงเวลาที่ราคาลดต่ำลง (ในช่วงที่เกิดสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดในระยะสั้น อาจต้องรอเวลาเพื่อให้ได้ราคาที่ดีกว่า) แต่ถ้าคาดว่าราคา จะลดต่ำลงเรื่อยๆ ด้วยสถานการณ์ระยะยาว สหกรณ์ก็อาจต้องยอมขาดทุน หรือขาดทุนกำไร

การควบคุมภายใน : ด้านเงินลงทุน

- ☆ จัดทำ port บริหารความปลอดภัยและเสถียรภาพเงินลงทุนของสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยเฉพาะกรณีสหกรณ์ไม่ตั้งใจจะถือครบกำหนด (เป็นหลักทรัพย์เพื่อขาย) โดยพิจารณาถึง *Diversitification* (กระจาย) *Liquidity* (คล่อง) *Marketability* (การซื้อขายในตลาด) *Capital Growth* (หุ้นเติบโต)
- ☆ ติดตามอันดับเครดิตและข่าวสถานการณ์สถาบันการเงินที่สหกรณ์ลงทุน และควรจัดทำ Mark to Market และสรุปสถานะเงินลงทุนรายวัน / รายสัปดาห์ หรือรายเดือน เปรียบเทียบผลตอบแทนกับต้นทุนการลงทุนเป็นระยะๆ มีการปรับแผนการลงทุนให้เหมาะสม **อย่า ! ละเลยเพิกเฉย** หากสถาบันการเงินที่ลงทุนมีปัญหา สหกรณ์อาจต้องตั้งการด้อยค่าเงินลงทุน (**ค่าใช้จ่าย**) และระงับการรับรู้รายได้ผลตอบแทนการลงทุน (**รายได้ลด**) กำไรสุทธิลดลง
- ☆ พัฒนาบุคลากรสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการวางแผน สามารถกำหนดขอบเขตการลงทุนอย่างเหมาะสม อาจจัดให้มีที่ปรึกษา / ผู้เชี่ยวชาญด้านการลงทุนหรือหน่วยงานที่ผ่านการรับรองโดย กสท.
- ☆ จัดทำแผนการลงทุนให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและกฎกระทรวงกำหนด

หัวใจสำคัญของการบริหารการลงทุน อยู่ที่การ “ จำกัดความเสี่ยง ” ไม่ใช่ “ กำจัดความเสี่ยง ”

กฎ ระเบียบเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ : ด้านเงินรับฝาก (ต้องได้รับความเห็นชอบจาก นทส.)

★ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ม.46 (5) รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์หรือประเภทประจำ จากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น หรือสมาคมฉาบงกิจสงเคราะห์ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมนั้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน (เพิ่มเติม พ.ศ. 2553) หรือนิติบุคคล ซึ่งมีบุคลากรหรือลูกจ้างไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้น เป็นสมาชิกของสหกรณ์ผู้รับฝากเงิน (เพิ่มเติม พ.ศ. 2562) ทั้งนี้ตามระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

★ ประมวลรัษฎากร สหกรณ์มีหน้าที่หักดอกเบียเงินรับฝากประจำ ณ ที่จ่าย 15 % และนำส่งภาษี เว้นแต่ดอกเบียเงินฝากและผลตอบแทนเงินฝากที่เกิดจากการฝากเงินเป็นรายเดือนติดต่อกันมีระยะเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่เดือน นับแต่วันที่เริ่มฝาก โดยมียอดเงินฝากแต่ละคราวเท่ากันแต่ไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาทต่อเดือน และรวมทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหกแสนบาท ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

★ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สหกรณ์มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน เมื่อมีการฝากถอนเงินรับฝากตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป (แนวปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรมสำหรับสถาบันการเงินประเภทสหกรณ์ ตุลาคม 2562)

★ พระราชบัญญัติ ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ลำสุดฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

★ ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบียเงินรับฝากของสหกรณ์ ไม่เกินร้อยละ 3.75 ต่อปี ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 (รวมชุมนุมสหกรณ์)

ระวัง !

การควบคุมเงินรับฝาก

- รับเงินฝากแล้วไม่ลงบัญชี
- ปลอมแปลงการถอนเงินฝากของสมาชิกแล้วนำไปใช้ มีการนำฝากบ้างหากสมาชิกมีการสอบถามหรือสงสัย โดยอ้างว่าบันทึกรายการผิด (จะกระทำง่ายขึ้น กรณีสมาชิกฝากสมุดคู่ฝากไว้กับสหกรณ์)
- บันทึกรายการเงินฝากในสมุดคู่ฝากให้สมาชิก เมื่อสมาชิกกลับ มีการแก้ไขบัญชีเงินรับฝากที่สมาชิกนำมาฝากในโปรแกรมแล้วนำเงินสดไปใช้ (โปรแกรมอาจมีการแก้ไขข้อมูลได้โดยไร้ร่องรอย)
- รับฝากเงินนอกสถานที่ ไม่มีระเบียบหรือมติที่ประชุมกรรมการ (มอบหมายใคร รับฝากช่วงเวลาใดจำนวนเงิน เป็นต้น)
- การรับฝากเงินจากสหกรณ์อื่น หากนำมาปล่อยยาว ต้องระวังสหกรณ์อื่นขอถอนเงินรับฝากจำนวนมาก เพราะอาจทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องได้ ต้องเตรียมแผนฉุกเฉินไว้

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านเงินรับฝาก

- กำหนดระเบียบเงินรับฝากตามที่กฎหมายกำหนด ผ่านความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ (รวมกรณีมีการรับฝากเงินนอกสถานที่) และมีการปฏิบัติตามระเบียบ
- แบ่งแยกหน้าที่เจ้าหน้าที่การเงิน / บัญชี / รับฝาก และมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนหน้าที่กันบ้าง ให้สมาชิกเก็บสมุดคู่ฝากไว้กับตนเอง
- ตรวจสอบการบันทึกบัญชี เป็นปัจจุบัน / ไม่เป็นปัจจุบัน เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีครบถ้วน จัดทำบัญชีย่อยถูกต้อง **เป็นปัจจุบัน** ยอดรวมในบัญชีย่อยตรงกับบัญชีคุมยอด
- ทดสอบการคำนวณดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากตามประเภทสหกรณ์ (กรณีใช้โปรแกรม ตรวจสอบการตั้งฐานค่าคงที่ของดอกเบี้ยตามระเบียบ / ประกาศสหกรณ์) และเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับมูลค่าเงินรับฝาก กรณีจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ / พิเศษ แต่กำหนดเวลาการฝาก 1 ปี เข้าข่ายเงินฝากประจำ ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย
- การเปิดบัญชีฝาก - ถอนเงินรับฝาก และการปิดบัญชี**เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด** ไม่ควรจ่ายเงินกรณีสมาชิกไม่ได้นำสมุดคู่ฝากมา กรณีมอบฉันทะให้ผู้อื่นรับเงินแทน มีเอกสารการมอบฉันทะถูกต้อง ครบถ้วน

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านเงินรับฝาก

- สอบทาน / ยืนยันยอดเงินรับฝากกับสมาชิก โดยเฉพาะ รายการที่ไม่มีการเคลื่อนไหว / เคลื่อนไหวถึงกลุ่มที่เกษียณหรือออกจากงานแล้ว กลุ่มสมาชิกที่มีเงินฝากสูง กลุ่มที่มีการปิดบัญชีระหว่างปี กลุ่มที่ฝากสมุดคู่ฝากไว้ที่สหกรณ์ กลุ่มที่มีการรับเงินฝากนอกสถานที่ เป็นต้น
 - ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากกับเงินรับฝาก ต้องไม่ต่างกันในสาระสำคัญ
 - กรณีถอนออนไลน์ ตรวจสอบวิธีการยืนยันตัวตนของสมาชิก เช่น ส่ง OTP / username และ password
 - กรณีสมาชิกมอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับเงิน ต้องเปรียบเทียบลายมือชื่อ / สำเนาบัตรประชาชนผู้ถอนเงิน ตรวจสอบบัตรประชาชนผู้รับมอบอำนาจ เพื่อยืนยันตัวตนผู้รับมอบอำนาจ
 - การรับเงินฝากนอกสถานที่ ต้องมีระเบียบหรือมติที่ประชุม / มีการยืนยันยอดกับสมาชิกโดยตรง
- เพราะการทุจริตที่เกิดขึ้นแล้วโดยวิธีนี้จะมีมูลค่าความเสียหายมาก*
- กรณีมีการเพิ่ม / ลดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก ต้องตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงดอกเบี้ยในฐานข้อมูลและทดสอบการคิดดอกเบี้ยช่วงมีการเปลี่ยนแปลง

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านเงินกู้ยืม

★ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 47 : การกู้ยืมเงินหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ จะต้องจำกัดอยู่ภายในวงเงินที่นายทะเบียนสหกรณ์เห็นชอบ

★ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วย หลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความเห็นชอบวงเงินการกู้ยืมหรือการค้ำประกันของสหกรณ์ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 30 เมษายน 2561 : ประเภทสหกรณ์ ออมทรัพย์ ถือใช้วงเงินการกู้ยืมของสหกรณ์ ไม่เกิน 1.5 เท่า ของทุนเรือนหุ้นรวมกับทุนสำรองของสหกรณ์

ณ 9 มีนาคม 2568

★ **ระวัง !** อย่า ก่อหนี้เกินวงเงินกู้ ที่ได้รับความเห็นชอบจาก นทส.

★ **ระวัง !** อย่า กู้เงินระยะสั้น เพื่อลงทุนระยะยาว อาจขาดสภาพคล่องได้

★ หากสหกรณ์กู้ยืมเงินกับธนาคาร และ ธปท. ประกาศเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบายการเงิน (แก้ปัญหาเงินเฟ้อ) สหกรณ์อาจต้องรับภาระดอกเบี้ยจ่ายเงินกู้ธนาคารเพิ่มขึ้น ถ้าธนาคารขึ้นดอกเบี้ย

กิจกรรมควบคุมที่สำคัญ : ด้านเงินกู้ยืมระยะยาว

- ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์ ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับ และระเบียบสหกรณ์
- กำหนดแผนการลงทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาการได้มา ของเงินทุน (เงินกู้ยืมระยะยาว)
- เอกสารหลักฐานสัญญาเงินกู้ยืม /สัญญาเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารถูกต้องสมบูรณ์ ลงลายมือชื่อครบถ้วนโดยผู้มีอำนาจลงนามตามข้อบังคับ
- การกู้เงินต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ และอยู่ภายในวงเงินกู้และวงเงินค้ำประกันที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด
- จัดทำทะเบียนคุมรายละเอียดของเงินกู้ยืมระยะยาวประเภทต่าง ๆ
- มีการเปรียบเทียบบัญชีย่อยเจ้าหน้าที่เงินให้กู้กับทะเบียนคุมให้ถูกต้องตรงกัน อย่างสม่ำเสมอ
- การชำระคืนเงินต้นดอกเบี้ยให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญา
- มีการยืนยันยอดเจ้าหน้าที่เงินกู้ยืมระยะยาวและบัญชีเงินเบิกเกินบัญชี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

การควบคุมที่สำคัญ : ด้านที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

1. สอบทานความสมบูรณ์ / ความถูกต้อง ครบถ้วนของเอกสารหลักฐานหลักฐาน การซื้อ / การขาย / การเลิกใช้ เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่กำหนด

- การอนุมัติ** : รายงานการประชุมคณะกรรมการ/ประชุมใหญ่ (ทั้งรายการ ประเภทและงบประมาณ)
- กรรมสิทธิ์** : โฉนดที่ดิน หนังสือสัญญาซื้อขาย ทะเบียนรถ เป็นชื่อของสหกรณ์
- ความถูกต้อง** : ใบสำคัญจ่าย/ใบโอนเงินฝากธนาคารตรงกับหลักฐานการซื้อ/ขาย
- ภาระผูกพัน** : การจดจำนองหรือค้ำประกัน
- มูลค่าสินทรัพย์** : ทดสอบการคำนวณราคา

การควบคุมที่สำคัญ : ด้านที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์

2. สอบทานความถูกต้อง ครบถ้วน ในการบันทึกบัญชี ทั้งการซื้อ / สร้างอาคารและอุปกรณ์ การตัดจำหน่ายอาคาร และอุปกรณ์ที่หมดสภาพ สูญหาย หรือชำรุดเสื่อมเสียใช้การไม่ได้ ออกจากบัญชี ในปีทีสิ้นสภาพ ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่กำหนด
3. แสดงรายการ (ตามคู่มือการจัดทำงบการเงิน) และการแสดงมูลค่า การเปิดเผยข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ เช่น ที่ดินแทนการชำระหนี้ การคิดค่าเสื่อมราคา ภาระผูกพัน (การค้ำประกัน การจำนอง)
4. ควบคุมสภาพสินทรัพย์ /การเก็บรักษา และจัดทำทะเบียนคุมให้ตรงกับรายละเอียดของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และจัดให้มีการตรวจนับอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
5. กรณีมีการนำที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ไปค้ำประกัน ต้องผ่านการอนุมัติจากที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและนำเสนอที่ประชุมใหญ่ทราบ

8. ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ ประกอบด้วย

	ตัวอย่าง	ปี 2554 บาท	ปี 2553 บาท
เครื่องจักรและอุปกรณ์		181,770.00	180,470.00
ยานพาหนะ		712,000.00	712,000.00
เครื่องใช้สำนักงาน		17,380.00	1,790.00
รวม		911,150.00	894,260.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม		322,298.06	142,471.17
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ		588,851.94	751,788.83

- ค่าเสื่อมราคาสะสม แยกเป็น ค่าเสื่อมราคาสะสมเครื่องจักรและอุปกรณ์ จำนวน 118,345.81 บาท ค่าเสื่อมราคายานพาหนะ จำนวน 202,481.10 บาท ค่าเสื่อมราคาสะสมเครื่องใช้สำนักงาน จำนวน 1,471.15 บาท

- สหกรณ์ซื้อยานพาหนะในนาม ตำแหน่งประธานกรรมการ ณ วันสิ้นปียังมีได้โอนกรรมสิทธิ์เป็นชื่อสหกรณ์

การควบคุมภายใน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)

ตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำ
ในการควบคุมภายในและการรักษาความปลอดภัย
สำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ใช้โปรแกรม
ระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูล พ.ศ.2553

“ ป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดย กำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในขั้นต่ำ 9 ข้อ”

“ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ” (Information Technology risk : IT risk)

เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระบบหรือการปฏิบัติงานของสหกรณ์ รวมถึงความเสี่ยงที่เกิดจากภัยคุกคามทางไซเบอร์ (cyber threats)

ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงด้านระบบสารสนเทศ

การประมวลผลไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลสูญหาย หรือเสียหาย

ความเสี่ยง (Risk)

ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)

- ไม่มีการกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติ / นโยบายด้านคอมพิวเตอร์
- ไม่มีการกำหนดการใช้งานด้าน User Id และ Password / หรือมีแต่ไม่ปฏิบัติ
- การใช้โปรแกรมบัญชีที่ไม่เหมาะสมรัดกุม / ไม่กำหนดขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ไม่มีการสอบทานข้อมูลก่อนการยืนยันข้อมูล อาจมีผลให้ข้อมูลผิดพลาด ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน
- ไม่มีการกำหนดให้มีโปรแกรมควบคุมการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนำเข้า (Input)
- ไม่มีการสำรองโปรแกรม (Back up) / จัดเก็บข้อมูลที่สำรองไว้ในที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ปลอดภัย
- มีบุคคลที่ได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าถึงข้อมูลเกินกว่าหน้าที่ / ผู้ใช้หลายคนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลส่วนกลางได้
- มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในแฟ้มข้อมูลหลักโดยไม่ได้รับอนุญาต เช่น บันทึกรายการที่ไม่ได้รับอนุมัติรายการ / ไม่ได้เกิดจริง
- มีการแทรกแซงการควบคุม เช่น เลี่ยงไปปฏิบัติงานด้วยมือแทนการให้ระบบปฏิบัติงานโดยอัตโนมัติ
- ระบบการทำงานล่าช้า / หยุดชะงัก หรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล / ไม่สามารถใช้งานได้เมื่อต้องการ
- บุคลากรไม่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะเหมาะสมเพียงพอ

ข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบ : กรณีสหกรณ์ใช้โปรแกรม

1. สหกรณ์นำระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้เฉพาะบางระบบงาน แต่ระบบงานไม่เชื่อมโยงกัน

เช่น ผู้พัฒนาโปรแกรมระบบสมาชิกและหุ้น เป็นคนละบริษัทกับโปรแกรมเงินรับฝาก / เงินกู้ ทำให้ฐานข้อมูลสมาชิกเงินรับฝาก / เงินให้กู้ มิได้เชื่อมโยงกับฐานข้อมูลระบบสมาชิกและหุ้น

2. ระบบโปรแกรมสามารถแก้ไขได้อย่างไร้ร่องรอย เช่น

- ไม่มีการกำหนดขั้นตอนในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขที่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - บันทึกบัญชีผิด สามารถเรียกรายการย้อนหลังมาบันทึกใหม่ได้ รายการเดิมหายไปและเกิดรายการใหม่มาแทนที่
 - เจ้าหน้าที่เข้าไปแก้ไขฐานข้อมูลดอกเบี้ยให้ต่ำมาก พิมพ์ใบเสร็จรับเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ แล้วกลับไปแก้ไขเป็นดอกเบี้ยปกติ
- ระบบไม่ออกรายงานการแก้ไข
- ออกใบเสร็จรับเงิน สามารถเรียกใบเสร็จที่ออกแล้วนำมาแก้ไขได้ ข้อมูลเดิมหายไป
 - ทำรายการเงินรับฝากแล้วผิดพลาด สามารถแก้ไขได้โดยร่อยเดิมหายได้
 - สมาชิกลาออก ระบบจะลบรายชื่อสมาชิกโดยอัตโนมัติ ไม่สามารถเรียกพิมพ์การ์ดรายตัวได้

3. ระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลไม่รัดกุม

- ไม่ได้ทำการสำรองข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ / เก็บไว้ในที่ที่อาจไม่ปลอดภัย เช่น เก็บไว้เฉพาะใน COM
- การเข้าถึงข้อมูลสามารถกระทำได้โดยผู้ไม่มีอำนาจ เช่น เจ้าหน้าที่บัญชีหรือเจ้าหน้าที่อื่นสามารถเข้าถึงระบบการเงิน และสามารถแก้ไขข้อมูลได้ หรือผู้จัดการสามารถเข้าถึงระบบงานต่างๆได้ เกินอำนาจที่ได้รับมอบหมาย
- ผู้ดูแลระบบงานแต่ละคนไม่เก็บรหัสผ่านของตนเป็นความลับ / ไม่มีการกำหนดผู้ใช้งานที่ชัดเจน

4. ระบบโปรแกรมตั้งค่าไม่สอดคล้องกับระเบียบ / ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เช่น

- ไม่มีการปรับเปลี่ยนระเบียบเพิ่มเติมในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรมระบบบัญชี
- ระบบตั้งค่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากไม่เป็นไปตามวันที่สหกรณ์ถือใช้ เช่น สหกรณ์ประกาศอัตราดอกเบี้ยเงินฝากลดลง ร้อยละ 0.50 บาท ถือใช้ตั้งแต่ วันที่ 1 กันยายน 2566 สหกรณ์ปีบัญชี พ.ย. 66 การตั้งค่าระบบงานยังเป็นอัตราดอกเบี้ยเดิม เป็นผลให้การคำนวณอัตราดอกเบี้ยจ่ายสูงเกินจริง)

5. ระบบโปรแกรม มิได้ตรวจสอบข้อมูลให้ เช่น

5.1 ระบบสมาชิกและหุ้น กรณีสมาชิกลาออก เมื่อเจ้าหน้าที่ทำรายการอนุมัติการลาออกหรือจ่ายคืนค่าหุ้นสามารถกระทำได้ตามปกติ ระบบมิได้มีการตรวจสอบกับระเบียบ / เงื่อนไขของสหกรณ์ เช่น warning ว่า “ มีหนี้สินค้างที่ยังชำระ ” หรือ “ ติดค้างประกันสมาชิก ” ทั้งๆ ที่สมาชิกมีหนี้สินค้างหรือมีภาระค้ำประกันสมาชิกรายอื่นอยู่

ข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบ : กรณีสหกรณ์ใช้โปรแกรม (ต่อ)

5. ระบบโปรแกรม มิได้ตรวจสอบข้อมูลให้ เช่น (ต่อ)

5.2 ระบบเงินกู้ กรณีสมาชิกกู้เกินวงเงินที่ได้รับอนุมัติ หรือวงเงินกู้สูงสุดของสหกรณ์ ระบบสามารถทำรายการได้

5.3 ระบบเงินกู้ / การค้ำประกัน ตามระเบียบ สมาชิก 1 ราย สามารถค้ำประกันได้ไม่เกิน 3 ราย แต่ระบบสามารถค้ำประกันได้เกิน กว่า 3 ราย

5.4 กรณีสมาชิกรายใดที่จะกู้เงินประเภทสามัญ จะต้องเป็นสมาชิกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน แต่ระบบไม่ตรวจสอบให้

6. ระบบโปรแกรม มิได้ Run ลำดับเลขที่เอกสารให้ เช่น

- การออกใบเสร็จรับเงิน การออกเลขที่สัญญาเงินกู้ User ต้องคีย์เอง ซึ่งอาจเกิดใบเสร็จที่ซ้ำกันหรือ ขาดหาย

7. ระบบโปรแกรมประมวลผลไม่ถูกต้อง เช่น

7.1 ระบบกำหนดว่าต้องทำรายการจ่ายเงินกู้ก่อนรายการชำระ แต่เจ้าหน้าที่ทำรายการชำระก่อน ระบบสามารถทำได้ การประมวลผลข้อมูลระบบจะไม่นำรายการที่ชำระมาหัก เป็นผลให้ยอดคงเหลือผิดพลาด

7.2 การคำนวณดอกเบี้ยระบบตั้งไว้ ให้คำนวณ 1 ปี มี 365 วัน ปีใดมี 366 วัน ระบบไม่สามารถทำได้ (วันที่ใน COM
คำนวณให้ = ต้นเงิน x 366วันหาร 365 วัน)

ข้อสังเกตที่ผู้สอบบัญชีตรวจพบ : กรณีสหกรณ์ใช้โปรแกรม (ต่อ)

8. ระบบออกรายงานแล้วรายการผิดปกติ เช่น

- จำนวนรวมสมาชิกคงเหลือทั้งสิ้นไม่สัมพันธ์กับจำนวน รวมสมาชิกรายหน่วย
- ลูกหนี้มียอดยกมาแต่ไม่มีรายงานเคลื่อนไหว การพิมพ์การ์ดลูกหนี้ จะไม่ออกยอดใดๆให้
- ใบเสร็จรับเงินจากโปรแกรมไม่เรียงเลขที่ใบเสร็จรับเงิน

9. บุคลากรขาดความรู้ / ความเข้าใจ / ทักษะในการใช้โปรแกรม / ไม่มีการตรวจสอบและอนุมัติ รายการก่อนการบันทึกข้อมูล / ไม่มีการจัดทำรายงานใบเสร็จรับเงินที่ยกเลิก

ที่ กษ ๐๔๐๔/ว ๔๑

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
เทเวศร์ กทม. ๑๐๒

๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง มาตรการการควบคุมภายในที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
เรียน ประธานกรรมการสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

5

มาตรการการควบคุมภายในที่ดีด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรการที่ 1 การควบคุมทางด้านกายภาพ

- จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยทางด้านกายภาพที่เพียงพอ เพื่อป้องกันไม่ให้นบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าถึงอุปกรณ์ที่สำคัญ

มาตรการที่ 2 การควบคุมการเข้าถึงระบบงาน

- จัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลฯ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ไม่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เข้าถึง ใช้ ประโยชน์หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง ข้อมูลหรือระบบได้

มาตรการที่ 3 การควบคุมข้อมูลและฐานข้อมูล

- ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลและฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดจนมาตรการควบคุมการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูล

มาตรการที่ 4 การควบคุม กำกับ และติดตาม

- ควบคุม กำกับ และติดตาม การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามนโยบายหรือระเบียบที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอโดยเคร่งครัด

มาตรการที่ 5 ักตั้นสมาชิกให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลเรทำธุรกรรมของตนเองกับสหกรณ์

- พัฒนาระบบที่สมาชิกสามารถตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรมของสมาชิกกับสหกรณ์ได้แบบทันทีและตลอดเวลา

มีคน ลงไป ครองมา
แห้วหน้า

คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ แจ้งความจับ
เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายทะเบียนหุ้น
และคอมพิวเตอร์ หลังตรวจเหตุผิดปกติ
ในการกดรับเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินผ่านเครื่องกดเงิน
อัตโนมัติ (ATM) ของสมาชิกสหกรณ์ ผงะตรวจสอบ
ย้อนหลังลักทรัพย์มา 14 ปีวงเงิน 61,219,952.00 บาท

ขณะที่มูลค่าความเสียหายที่ชัดเจน อยู่ในช่วงการตรวจสอบของพนักงานสอบสวน

เมื่อพบความเสียหายเกิดขึ้น คณะกรรมการดำเนินการฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อมูลทางบัญชี, แต่งตั้งคณะกรรมการ
สืบสวนข้อเท็จจริง, แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงและสั่งพักงาน ก่อนมีมติลงโทษไล่ออก ตั้งแต่ วันที่ 14 ก.ค.66
โดยให้ดำเนินคดีอาญาและชดใช้ทางแพ่ง พร้อมเรียกให้ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเจ้าตัวและจากผู้ค้ำประกันการเข้าปฏิบัติงาน
ในข้อหาลักทรัพย์เพื่อดำเนินคดีอาญาให้ถึงที่สุด และคดีทางแพ่งเพื่อชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมด **เมื่อพบความเสียหาย**
ฝ่ายจัดการ ได้ทำหนังสือแจ้งบริษัทในฐานะผู้ดูแลระบบโปรแกรมให้ระงับสิทธิ์การเข้าใช้งานเจ้าหน้าที่คนดังกล่าว พร้อมทำหนังสือ
แจ้งบริษัท ได้ส่งโปรแกรมเมอร์มาร่วมตรวจสอบข้อมูลของสหกรณ์และประสานความร่วมมือกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัด
และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เข้ามาตรวจสอบและให้คำแนะนำ

CASE : สหกรณ์ออมทรัพย์ ก้าวหน้า จำกัด สหกรณ์นำโปรแกรมมาใช้ในการบันทึกข้อมูล แต่ไม่ได้มีการกำหนดระเบียบว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการควบคุมภายในและรักษาความปลอดภัยเป็นลายลักษณ์อักษร มีแต่การมอบหมายงานและผู้ปฏิบัติ โดยมติที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการได้มอบหมายเจ้าหน้าที่บัญชีเป็นผู้ประสานกับโปรแกรมเมอร์ของบริษัทและเป็นผู้ดูแลระบบงานทั้งหมดที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชี เช่น การกำหนดสิทธิ์เข้าถึงข้อมูล การตั้งค่าคงที่ของระบบ สำรองข้อมูล ปรับปรุงบัญชี การเปิด-ปิดระบบงาน

- สหกรณ์จัดเก็บอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายไว้บริเวณข้างโต๊ะผู้จัดการ เนื่องจากมีเนื้อที่จำกัดแต่มักจะคาquญแจไว้
- สหกรณ์มีการสำรองข้อมูลไว้ในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แม่ข่ายที่เดียว
- การบันทึกข้อมูลในระบบงานต่างๆของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ใช้ User Account และ Password เดียวกัน และไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลง Password ในแต่ละระบบงาน
- ระบบสมาชิกและหุ้น ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลหลักอัตราเงินเดือนให้เป็นปัจจุบัน
- ระบบเงินกู้ ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขวงเงินกู้สูงสุดของเงินกู้แต่ละประเภทตามระเบียบกำหนด หรือจำนวนผู้ค้ำประกันตามระเบียบเงินให้กู้ เช่น สมาชิก 1 ราย สามารถค้ำประกันได้ไม่เกิน 3 ราย แต่ระบบสามารถให้สมาชิกค้ำประกันได้ไม่จำกัดจำนวนราย และสามารถกู้เงินได้เกินวงเงินสูงสุดที่กำหนดในแต่ละประเภท
- ระบบเงินรับฝาก สหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ แต่สหกรณ์ไม่ได้ตั้งค่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากตามวันที่สหกรณ์ถือใช้

จะประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน
ได้อย่างไร ?

ก่อนวางแผน

ก่อนลงมือปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการ ต้องมีการวางแผนการทำงาน ซึ่งการวางแผนการตรวจสอบกิจการควรดำเนินการหลังจากที่ผู้ตรวจสอบกิจการได้ศึกษาความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และวางแผนการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการในระหว่างปี ว่าควรจะปฏิบัติงานตรวจสอบด้านใด ขอบเขตการตรวจสอบ มีปริมาณเท่าใด ในช่วงเวลาใด เพื่อให้การตรวจสอบประจำปีบรรลุวัตถุประสงค์การตรวจสอบที่ตั้งไว้ ผู้ตรวจสอบกิจการสามารถปรับแผนการตรวจสอบได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความชัดเจน สอดรับกับสถานการณ์ของสหกรณ์

ขั้นตอนการวางแผนการตรวจสอบกิจการควรเริ่มจากการประเมินคุณภาพการควบคุมภายใน ตามที่สหกรณ์ได้กำหนดไว้ว่า มาตรการการควบคุมที่กำหนดไว้นั้นมีประสิทธิภาพ สามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสหกรณ์ได้นำมาปฏิบัติหรือไม่ เพียงใด เมื่อประเมินได้ผลเป็นอย่างไรแล้ว จึงนำผลการประเมินนั้นมาวางแผนการตรวจสอบกิจการต่อไป เช่น จากการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสหกรณ์ พบว่าการบันทึกบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน ไม่บันทึกรายการเงินสดในวันที่เกิดเหตุ สหกรณ์ตรวจนับเงินสดเพียงบางวัน ซึ่งอาจทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหายจากการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน ผู้ตรวจสอบกิจการอาจต้องวางแผนตรวจสอบเอกสารหลักฐานทุกรายการบัญชีหรือสุ่มตรวจในปริมาณที่มาก เพื่อความเชื่อมั่นในหลักฐานการตรวจสอบ

การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน เพื่อให้ทราบว่า

- 1 สหกรณ์กำหนดระบบการควบคุมภายในไว้อย่างไร เหมาะสม น่าเชื่อถือ รัดกุม และเพียงพอหรือไม่ เพียงใด ?
- 2 สหกรณ์มีการปฏิบัติตามงานตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ?
- 3 สหกรณ์มีจุดแข็ง หรือ จุดอ่อนจากการควบคุมภายในด้านใด และมีความเสี่ยงต่อการเกิดข้อผิดพลาดบกพร่องอย่างไร ?

การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน

แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1

สอบทานและประเมินประสิทธิภาพขั้นต้น

ขั้นตอนที่ 2

ทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามระบบที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 1 สอบทานและประเมินประสิทธิภาพขั้นต้น

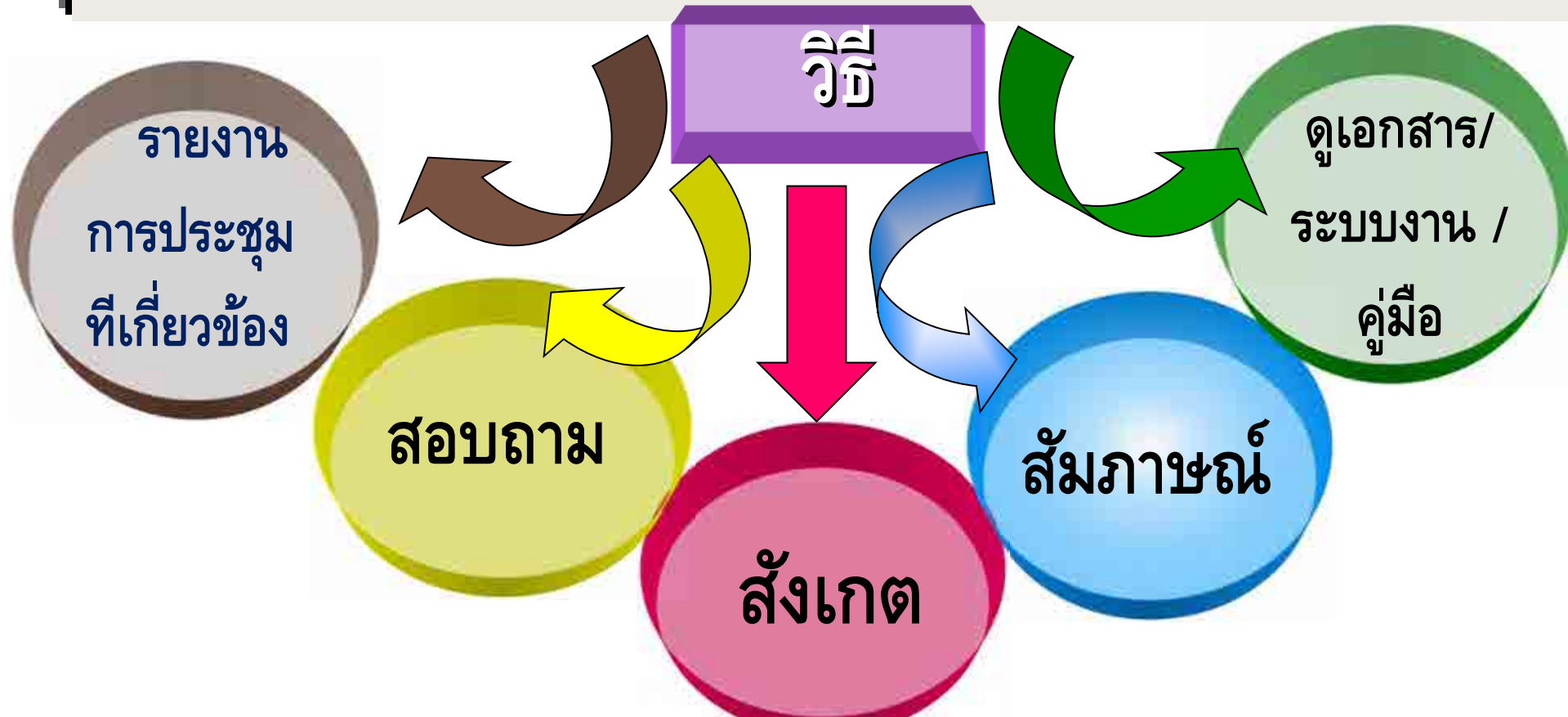
1.1 ศึกษา / ทำความเข้าใจระบบบัญชีและระบบการควบคุมภายใน ที่สหกรณ์ใช้อยู่ว่าเป็นอย่างไร

1.2 จัดบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้

1.3 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพขั้นต้นว่าเป็นอย่างไร

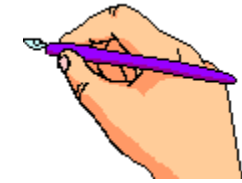
ขั้นตอนที่ 1 สอบทานและประเมินประสิทธิภาพขั้นต้น

1.1 การศึกษา / ทำความเข้าใจระบบบัญชี / การควบคุมภายใน

ผู้ตรวจสอบกิจการควรแน่ใจว่าระบบบัญชี/ การควบคุมภายในมีการถือปฏิบัติอยู่ตลอดงวดบัญชี

ขั้นตอนที่ 1 สอบทานและประเมินประสิทธิภาพขั้นต้น (ต่อ)

1.2 จัดบันทึกข้อมูลที่รวบรวมได้

- ☐ ใช้แบบสอบถามการควบคุมภายในแต่ละด้าน (Checklist)
(การบริหารจัดการทั่วไป / เฉพาะด้าน / รายการ)
- ☐ จัดบันทึกข้อมูลที่ได้แบบย่อๆ ในแต่ละด้าน
- ☐ เขียนผังทางเดินของเอกสาร / รายการ (Flowchart)

ส่วนที่ 1 : การประเมินสภาพแวดล้อมการควบคุม

วิธี 1 : ใช้แบบสอบถาม

สภาพแวดล้อมการควบคุม	ผลการประเมิน		เอกสารที่เกี่ยวข้อง/หมายเหตุ
	ใช่	ไม่ใช่	
ความซื่อสัตย์และจริยธรรม			
1. มีการกำหนดเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการประพฤติปฏิบัติของคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ	☐	☐	
2 มีการดำเนินงานและปฏิบัติตามกฎกระทรวงฯ หมวด 4 :การกำกับดูแลด้านธรรมาภิบาลของสหกรณ์	☐	☐	
3. มีการสื่อสารทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายให้ทราบถึงบทลงโทษเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และจริยธรรม	☐	☐	
4. มีการดำเนินการเมื่อไม่ปฏิบัติตามที่กำหนด	☐	☐	
คณะกรรมการดำเนินการ			
1. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอในการบริหารงาน	☐	☐	
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานเป็นไปอย่างเหมาะสม มิได้ขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเฉพาะกลุ่ม / <u>มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอื่น / คณะอนุกรรมการที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน</u>	☐	☐	
3. กรรมการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินการโดยสม่ำเสมอ	☐	☐	
ฝ่ายจัดการ / ผู้ทำหน้าที่แทนฝ่ายจัดการ			
1. ฝ่ายจัดการมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง	☐	☐	
2. มีหลักประกันการทำงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	☐	☐	
3. มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย	☐	☐	
4. มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่างๆ ตามความเหมาะสม	☐	☐	
5.มีเจ้าหน้าที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	☐	☐	

วิธี 2 : จัดบันทึกโดยย่อ

ตัวอย่าง การจัดบันทึกโดยย่อ

สหกรณ์ออมทรัพย์ จำกัด มีการควบคุมภายใน**ด้านเงินสด** ดังนี้

การรับเงินทุกครั้ง ผู้รับเงินจะออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้จ่ายเงินเพื่อเป็นหลักฐานและจะส่งมอบสรุปบันทึกรายการรับเงินทั้งหมดในแต่ละวัน พร้อมทั้งสำเนาใบเสร็จรับเงินให้แก่เจ้าหน้าที่บัญชีทุกสิ้นวันเพื่อลงบัญชี นอกจากนี้ยังมีการควบคุมในเสร็จรับเงินทั้งที่ใช้ อยู่ ยังไม่ได้ใช้ และเลิกใช้แล้ว

การจ่ายเงินทุกครั้ง จะต้องมีการพิจารณาอนุมัติจากผู้มีอำนาจ และมีใบสำคัญประกอบการจ่ายเงินโดยครบถ้วน

การเก็บรักษาเงินสด กำหนดให้นาย ตำแหน่ง เป็นผู้เก็บรักษาเงินสด รับผิดชอบ เรื่องการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงินสดโดยเฉพาะ คณะกรรมการดำเนินการได้กำหนดระเบียบ ว่าด้วยการรับ - จ่าย และเก็บรักษาเงินไว้ รวมทั้งกำหนดวงเงินที่อาจเก็บรักษาประจำวันได้ไม่เกิน บาท เงินสดที่เกินกว่านั้นจะต้องนำฝากธนาคารเมื่อสิ้นวันทำการ

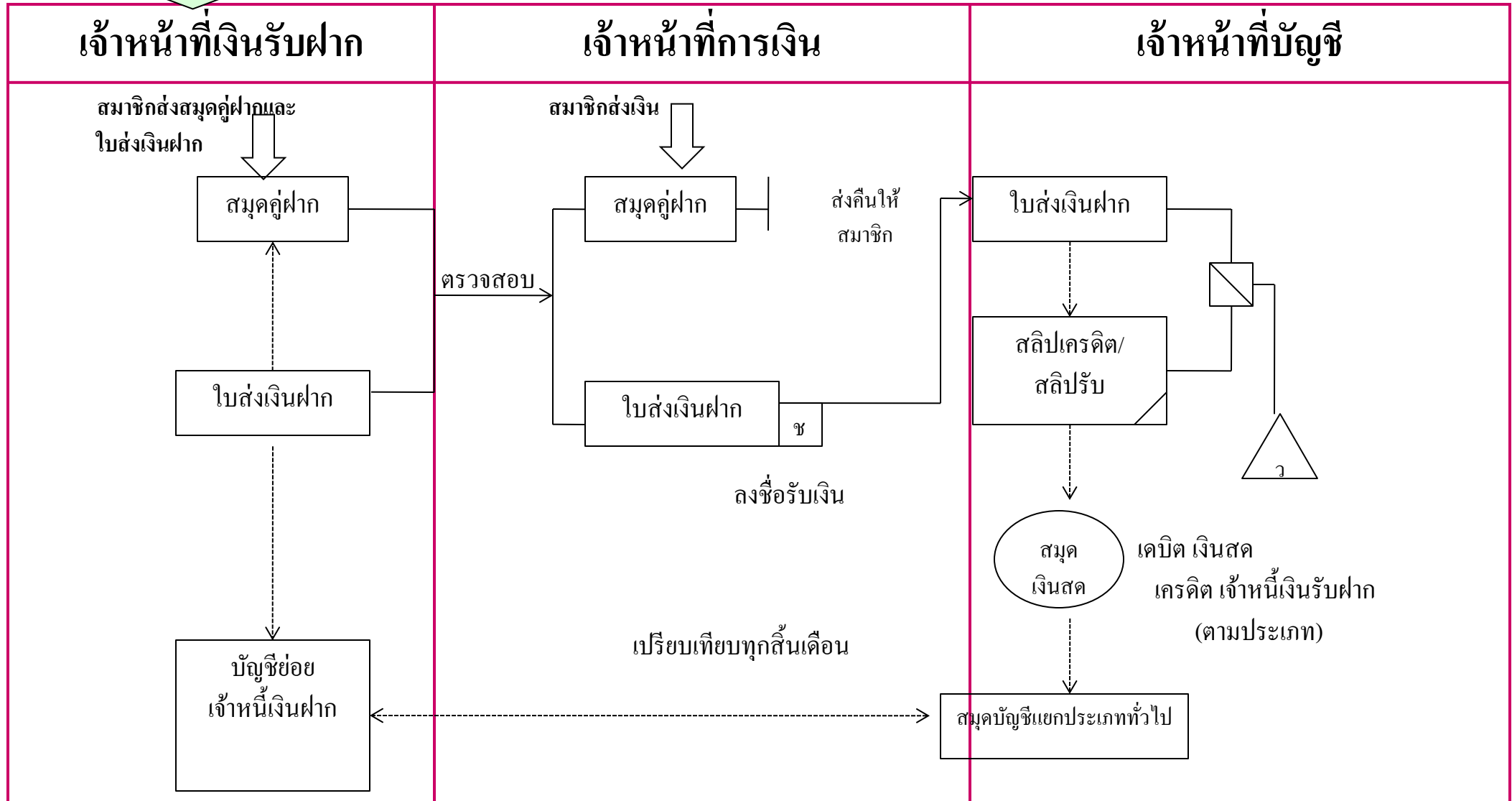
ทั้งนี้ สหกรณ์มีการตรวจสอบเงินสดคงเหลือในมือเปรียบเทียบกับจำนวนเงินตามที่ปรากฏในสมุดบัญชีเป็นประจำทุกวัน และปกติเงินสดคงเหลือประจำวันเก็บรักษาไว้ในมืออยู่ภายในวงเงินที่กำหนด

การบัญชี สหกรณ์จัดทำบัญชีเรียบร้อยเป็นปัจจุบัน มีเอกสารประกอบการบันทึกบัญชีครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์

วิธี 3 :ผังทางเดินเอกสาร

ตัวอย่าง

แผนภาพแสดงผังทางเดินของงานและเอกสารการรับฝากเงิน

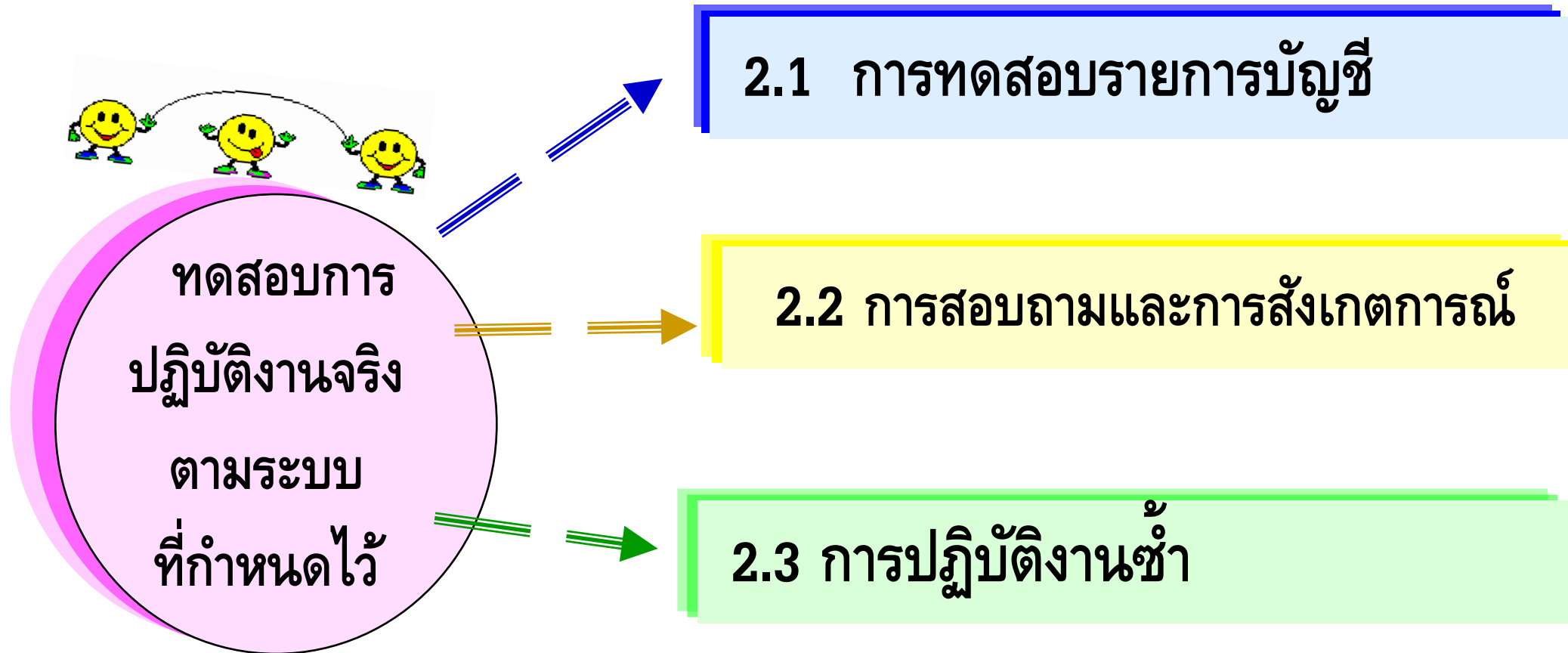
ขั้นตอนที่ 1 สอบทานและประเมินประสิทธิภาพขั้นต้น (ต่อ)

1.3 สรุปผลการประเมินประสิทธิภาพขั้นต้นว่าเป็นอย่างไร

- **เหมาะสม** กับลักษณะธุรกิจและการดำเนินงาน
- **เพียงพอ** กับลักษณะธุรกิจและการดำเนินงาน
- สามารถ **ป้องกัน** ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดได้จากการดำเนินงาน
- สามารถ **ค้นพบ** ข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามระบบที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามระบบที่กำหนดไว้

การทดสอบรายการบัญชี

เป็นการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ประกอบรายการบัญชี เพื่อให้หลักฐานการตรวจสอบว่ากิจการปฏิบัติตามระบบบัญชี และระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

การสังเกตการณ์และการสอบถาม

เป็นการสังเกตดูการปฏิบัติงานจริง เพื่อดูว่าพนักงานมีการ ละเมิด หรือ ละเว้น การปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ รวมถึงการสอบถามเรื่องที่น่าสนใจในเบื้องต้นก่อน ที่จะใช้เทคนิคการทดสอบอื่นต่อไป โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ตรวจสอบกิจการสงสัย หรือ ไม่สามารถตรวจสอบจากเอกสารหลักฐานได้

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามระบบที่กำหนดไว้ (ต่อ)

การปฏิบัติงานซ้ำ

เป็นการทดสอบดูการปฏิบัติงานเป็นไปตามระบบและวิธีปฏิบัติงานที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ โดยลองปฏิบัติงานซ้ำทั้งหมด หรือบางส่วนของการปฏิบัติงานที่เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ได้ทำไว้ ซึ่งสามารถใช้ได้ผลดีกับการทดสอบและสอบถามการควบคุมภายในด้านบัญชี โดยเฉพาะในสหกรณ์ที่ใช้โปรแกรมระบบบัญชีคอมพิวเตอร์

ประเมินเสร็จแล้ว ทำอะไรต่อ ?

หลังจากผู้ตรวจสอบกิจการ ได้ประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในของ
สหกรณ์แล้ว ผู้ตรวจสอบกิจการสามารถใช้ผลการประเมินมากำหนดวิธีการตรวจสอบ
โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบที่เหมาะสม เพื่อให้การตรวจสอบกิจการมีประสิทธิภาพ
สามารถให้ข้อสังเกตข้อเสนอแนะกับสหกรณ์ ในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหาร
จัดการสหกรณ์ให้โปร่งใส เข้มแข็ง และอำนวยการประโยชน์ต่อสมาชิกได้อย่างยั่งยืน

การวางแผนตรวจสอบ

รายการ ปริมาณการตรวจสอบ

และช่วงเวลาที่กำหนดการตรวจสอบ
ขึ้นอยู่กับ

ผลการประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายใน
จุดอ่อนที่เกิดจากการควบคุมภายใน

โปรดศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบ

เรื่อง ข้อสังเกตที่พบจากการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เกี่ยวกับจุดอ่อนจากการควบคุมภายใน
และคู่มือระบบการควบคุมภายใน

เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวางแผนตรวจสอบ

- ❖ กิจกรรมหลัก เช่น ด้านสินเชื่อ เงินรับฝาก หรือเงินลงทุน ควรวางแผนตรวจสอบทุกเดือน
 - เลือกกลุ่มโครงการใหม่ / กลุ่มที่มีปัญหาในการชำระหนี้ เช่น ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ / ปรับโครงสร้างหนี้
 - ปริมาณเงินสูง
 - การกู้ยืม / การฝาก - ถอน ของบุคลากรในสหกรณ์ (กรรมการ / ฝ่ายจัดการ)
 - สมาชิกที่ไม่ได้มีการเคลื่อนไหวมานาน หรือ เคลื่อนไหวถี่
 - สมาชิกที่มีการชำระพิเศษก่อนการเรียกเก็บเงินประจำงวด
 - ช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เช่น เปลี่ยนผู้รับผิดชอบ / เปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ / เงินรับฝาก
- ❖ ตรวจสอบตามข้อสังเกตของกลุ่มผู้ตรวจสอบ เช่น นายทะเบียนสหกรณ์ / ผู้ตรวจการสหกรณ์
ผู้สอบบัญชี / ผู้ตรวจสอบกิจการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปปง. / สรรพากร
- ❖ ตรวจสอบรายการเงินยืมทดรอง เงินรอเรียกคืน เงินรอจ่ายคืน เงินรอตรวจสอบ หรือรายการแปลกๆ ที่เกิดขึ้นใหม่
- ❖ การได้มา / ใช้เงินของทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่นๆ อาจวางแผนตรวจสอบทั้งหมด
- ❖ รายการที่ถูกร้องเรียน / ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

การตรวจสอบกิจการสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบด้าน.....

1. เพื่อ

2. เพื่อ

ความมีอยู่จริง. ความครบถ้วน, ความถูกต้อง,
กรรมสิทธิ์, ภาระผูกพัน, การบันทึกมูลค่า,
การแสดงรายการ, การเปิดเผยข้อมูล

ขอบเขตการตรวจสอบด้าน

1. ตรวจ

2. ตรวจ

ปริมาณที่ตรวจ, ช่วงระยะเวลาที่ตรวจสอบ,
ชนิดเอกสารหลักฐานที่ตรวจ

แนวการตรวจสอบด้าน.....

วิธีการตรวจสอบ

ปริมาณการตรวจสอบ / ระยะเวลาการตรวจสอบ

ชื่อผู้ตรวจ/วันที่ตรวจ

1.

.....

.....

2.

.....

.....

สหกรณ์..... จำกัด

แผนการตรวจสอบกิจการ ประจำปี

รายการ	ระยะเวลาการตรวจสอบ											
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.
การบริหารทั่วไป	←											→
การเงินการบัญชี	←											→
การลงทุน			↔			↔			↔		↔	
สินเชื่อ	←											→
เงินรับฝาก	←											→
หนี้สิน						↔					↔	
ทุนของสหกรณ์		↔					↔				↔	
รายได้	←											→
รายจ่าย	←											→
สารสนเทศ	↔						↔				↔	

ตัวอย่าง

การประเมินผลการควบคุมด้านบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการอาจใช้วิธีการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน และการปฏิบัติซ้ำเช่น ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเอกสารประกอบการบันทึกบัญชี และตรวจสอบการอนุมัติในเอกสารก่อนการบันทึกบัญชี ตรวจสอบบัญชีคุมยอดและเปรียบเทียบรายละเอียดบัญชีย่อย ทดลองปฏิบัติซ้ำ การบันทึกรายการบัญชีโดยทดลองบันทึกรายการบัญชีในระบบโปรแกรม เพื่อดูว่ารายงานทางการเงินที่ทดลองบันทึกนั้น โปรแกรมระบบบัญชีสามารถบันทึกบัญชีได้ถูกต้อง เป็นไปตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด

ถ้าผลการประเมินการควบคุมด้านบัญชีออกมาว่า สหกรณ์มีระบบการควบคุมด้านบัญชี โดยกำหนดผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีชัดเจน กำหนดให้มีการอนุมัติรายการทางการเงินโดยผู้มีอำนาจก่อนการบันทึกรายการ มีการตรวจนับ ตรวจสอบเงินสดและยืนยันยอดกันทุกสิ้นวัน การบันทึกบัญชีเป็นปัจจุบัน เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมที่กำหนดไว้ โดยเคร่งครัด หากสหกรณ์ได้ปฏิบัติตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ถือว่า สหกรณ์มีระบบการควบคุมด้านบัญชี ที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดข้อผิดพลาดหรือความเสียหายจากการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบันได้

ผู้ตรวจสอบกิจการอาจไม่จำเป็นต้องวางแผนตรวจสอบเอกสารหลักฐานทุกรายการบัญชี

ตัวอย่างจริง

การเขียนข้อเสนอแนะการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทอฝัน จำกัด

1. สหกรณ์ควรมีการนำผลการประเมินการควบคุมภายในของสหกรณ์ แจ้งและทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน เพื่อให้ปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในที่ดี และมอบผู้จัดการกำกับดูแลให้เป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด
2. คณะคณะกรรมการกำกับดูแลและบริหารกิจการที่ดีควรดำเนินการจัดทำนโยบายการกำกับดูแลสหกรณ์ตามหลักธรรมาภิบาลให้แล้วเสร็จ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดตามแผนกลยุทธ์สหกรณ์ และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำนโยบายมาปฏิบัติในเชิงรูปธรรม
3. สหกรณ์โดยผู้จัดการต้องมีการกำกับดูแลและติดตามให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบตรวจสอบบุคคลที่ถูกกำหนดตามกฎหมาย ปปง. ทุกครั้งและทันทีที่สมาชิกทำธุรกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ปปง.
4. สหกรณ์ควรมีการปรับแก้ไขระเบียบการรับจ่ายและเก็บรักษาเงิน พ.ศ.....ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ *Krungthai Corporate*

ตัวอย่างจริง

การเขียนข้อเสนอแนะการควบคุมภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทอฝัน จำกัด

5. สหกรณ์ควรมีการปรับปรุงและทบทวนและปรับปรุงคู่มือระบบงานสินเชื่อ บัญชี การเงิน และเงินรับฝาก ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ โดยในเบื้องต้นผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการติดตามและตรวจสอบทุกต้นปีบัญชี ในส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงและต้องดำเนินการปรับปรุง และแจ้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อพิจารณาและแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง
6. สหกรณ์ควรมีกำหนดระเบียบสหกรณ์หรือแนวทางในการจัดซื้อจัดจ้างครุภัณฑ์ให้ชัดเจน
7. การถอนเงินรับฝาก ให้ตรวจสอบลายมือชื่อทุกกรณี ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ
8. สหกรณ์มีการยืนยันยอดเงินรับฝากอย่างน้อยปีละครั้ง แบบให้หักทวงเมื่อยอดไม่ตรงตามที่ขอยืนยัน แต่ไม่มีการสรุปผลการยืนยันยอด ผู้จัดการควรมีการสรุปผลการยืนยันยอดดังกล่าวให้คณะกรรมการ ดำเนินทราบ

1 เตรียมการก่อนวางแผนการตรวจสอบ

- ศึกษา พรบ.สหกรณ์ กฎกระทรวง /คพช.ระเบียบ/คำสั่ง/ประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ กรมส่งเสริม /กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- ศึกษาข้อมูลสหกรณ์/การดำเนินธุรกิจ ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ข่าว ข่าวร้องเรียนต่างๆ
- ศึกษาทำความเข้าใจระบบบัญชีและการควบคุมภายใน ทั้งการทำบัญชีด้วยมือและ COM
- ศึกษาข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุมใหญ่ / กรรมการของสหกรณ์ /รายงานการประชุม
- ศึกษารายงาน ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะของผู้สอบบัญชี /ผู้ตรวจการสหกรณ์ / ผู้ตรวจสอบกิจการ
- ศึกษางบการเงิน /โครงสร้างทางการเงิน

2 วางแผนตรวจสอบ

- ประเมินการควบคุมภายใน / ความเสี่ยง (จุดอ่อน) ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหาร / การปฏิบัติงาน
- กำหนดวัตถุประสงค์การตรวจสอบ
- กำหนดขอบเขต / วิธีการตรวจสอบ

3 ตรวจสอบตามแผนแบบสร้างสรรค์

- ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โปร่งใส /เป็นธรรม
- รักษาผลประโยชน์ของสมาชิก
- เพื่อพัฒนา / ปรับปรุงงาน
- หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

4 รายงานการตรวจสอบ

- * คุณภาพการรายงาน
- * การนำเสนอรายงาน
- * การติดตามผลการแก้ไขของสหกรณ์

แนวทางการตรวจสอบ (เทคนิคผู้บรรยาย)

ต้องรู้จักจริง... รู้เขา รู้เรา รอบ 100 ครั้ง ชนะ 100 ครั้ง

ต้องทดสอบ... การควบคุมภายใน อย่าเชื่อ...ในสิ่งที่เห็น

ต้องวิเคราะห์... งบทดลอง / งบการเงิน / ประमाणการของสหกรณ์

ต้องเอ๊ะ... ทำไม เพราะอะไร สาเหตุใด ทำเพื่อใคร เสียหายมากมัย ?

ต้องเจาะลึก... สิ่งที่สงสัย ไม่รู้ต้องถาม สัญญาณเตือนพบอะไร ใครได้ประโยชน์

❤ ต้องตรวจสอบ... โดยเลือกใช้เทคนิคให้เหมาะสม
ตา ดู หู ฟัง สมอง คิด ปาก ถาม มือ ทำ เท้า เดิน จมูกดม ใจเป็นธรรม

จะตรวจสอบ...จะรายงาน

อย่างไร ?

เล่าสู่กันฟัง

ถอดบทเรียน

การทุจริตในองค์กร

“การฉลอง
// การยืนดีกับความสำเร็จ
เป็นเรื่องที่ดี
// แต่สิ่งที่สำคัญกว่านั้น
คือการเรียนรู้
จากความผิดพลาด”

บิล เกตส์
หนึ่งในผู้ก่อตั้งบริษัท ไมโครซอฟท์

ธนาคารแบริงส์มีประวัติยาวนาน 233 ปี (ตั้งเมื่อปี ค.ศ 1676)

เหตุการณ์สำคัญ ปี 2538

วิกฤติการณ์
แบริงส์

ขนาดที่บุคคลสำคัญระดับประมุขของประเทศเป็นลูกค้าธนาคาร แต่ธนาคารกลับประสบ

การขาดทุนอย่างหนักจนต้องเลิกกิจการไป เนื่องจากขาดทุนจำนวนมากจากการนำเงินไปลงทุนใน

ตราสารเชิงเก็งกำไรในตลาดของประเทศญี่ปุ่น โดยการเจตนาทุจริตของนาย Nicholas Leeson ผู้บริหารหนุ่ม

ชาวอังกฤษ ของสาขาธนาคารแบริงส์ที่ประเทศสิงคโปร์ อายุ 28 ปี

นาย Nicholas Leeson ได้รับมอบอำนาจและความไว้วางใจจากสำนักงานใหญ่ให้ตัดสินใจในการลงทุนต่างๆ โดย

ล่ำพั่งมากเกินไปในระดับที่เหมาะสม ขาดการคานอำนาจ หรือการสอบยันเพื่อความรอบคอบในการบริหารความเสี่ยงให้

กระจายไปอย่างเหมาะสม ทำให้คนคนเดียวสามารถใช้อำนาจสั่งการตามใจชอบโดยไม่อาจมีผู้ใดทัดทานได้

ด้วยการทำสัญญาซื้อขายตราสารล่วงหน้าประมาณ 20,000 สัญญา แต่ละสัญญามีมูลค่าถึง 190,000 ดอลลาร์สหรัฐ

โดยคาดหมายว่าจะมีกำไรในอัตราผลตอบแทนที่สูงมาก แต่ปรากฏว่าเกิดแผ่นดินไหวที่นครโกเบในประเทศญี่ปุ่น

ส่งผลให้ไม่เป็นไปตามคาดและกลับทำให้ธนาคารแบริงส์ประสบผลขาดทุนถึง 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ผลขาดทุน

ที่เกิดขึ้นสูงมากกว่ามูลค่าของทรัพย์สินทั้งหมดที่ธนาคารแบริงส์มีอยู่ นาย Leeson พยายามหลบหนี แต่ถูกจับได้

ในประเทศเยอรมัน และต่อมาถูกส่งกลับไปดำเนินคดีในสิงคโปร์ ถูกพิพากษาจำคุกฐานฉ้อฉลเป็นเวลา 6 ปีครึ่ง

เหตุการณ์สำคัญ ปี 2538

วิกฤติการณ์ไคว

ธนาคารไคว อันดับ 10 ของประเทศญี่ปุ่น เกิดวิกฤติในปี พ.ศ. 2538 แม้จะไม่ถึงกับเลิกกิจการ แต่ก็ถูกทางการสหรัฐสั่งปิดการดำเนินงานกิจการทั้งหมดของธนาคารไควในสหรัฐอเมริกา และส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของตลาดทุนและตลาดเงิน และวงการธนาคาร สาเหตุสำคัญเกิดจากเกิดผลขาดทุนจากการลงทุนกว่าหมื่นล้านบาท ที่กระทำการโดยไม่สุจริตของ Iguchi

Iguchi ชาวญี่ปุ่น อายุ 44 ปี ซื้อขายหุ้นโดยไม่ได้รับการอนุมัติ 30,000 รายการ อนุมัติการซื้อขายเกินอำนาจที่ได้รับมอบ (ทำมาประมาณ 11 ปี) ผู้บริหารระดับสูง กล่าวว่า

“ อึดอัดไม่สบายใจที่ระบบการควบคุมภายในและวิธีปฏิบัติงานที่มีอยู่ของธนาคาร ไม่สามารถช่วยให้ค้นพบว่าการกระทำที่ไม่ถูกต้องเช่นที่เกิดขึ้น ”

ความเสียหาย 1.1 พันล้านดอลลาร์ (ประมาณ 40 พันล้านบาท) ผู้บริหารรับผิดชอบ โดยลดเงินเดือนของผู้บริหารทุกคน ตั้งแต่ 10 - 30 %

สรุปสาเหตุที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ

1. ขาดการจัดแบ่งภาระหน้าที่
2. มอบอำนาจการจัดการให้กับคนคนเดียวมากเกินไป
3. ขาดการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพ
4. การควบคุมตรวจตราไม่เพียงพอ
5. ขาดการบริหารการลงทุน เพื่อให้เกิดการกระจายความเสี่ยงอย่างเหมาะสม
6. ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

ทุจริตครั้งแรก...ยักยอกเงิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ต่อ)

นายสมมุติ ได้ทำตัวเหมือนบุคคลปกติหนึ่งรโดยสารประจำทางทำงาน นายสมมุติ กล่าวว่าตนไม่ได้ติดหนี้สินพ้นทุกชนิดแต่อย่างใด เพียงต้องการนำเงินไปซื้อบ้าน รถยนต์บีเอ็ม ป้ายแดง ทรัพย์สินอื่นๆ เช่น เครื่องเสียงชั้นน้ำ และเฟอร์นิเจอร์หรู โดยมีพนักงานของ ธอส.ร่วมกระทำความผิด ร่วมทุจริตจำนวน 10 คน

“ ระบบควบคุมตรวจสอบภายในจะมีทั้งหมด 11 ประการ ที่ต้องทำ แต่ปรากฏว่าผู้จัดการใหญ่ ไม่ยอมทำ ไม่สั่งการให้ปิดความเสี่ยง หรือปิดช่องว่างของระบบคอมพิวเตอร์ ระบบบัญชีของสำนักงานใหญ่ และของสาขา จนกลายเป็นช่องโหว่ให้มีการทุจริตและยักยอกเงิน ธอส.ไปมากกว่า 499 ล้านบาท ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เมื่อมีการสอบสวนกลับบอกว่า เป็นหน้าที่ของฝ่ายบัญชี หน้าที่ของฝ่ายคอมพิวเตอร์ และหน้าที่ของสาขา ไม่เกี่ยวกับตนเอง แต่เมื่อเรียกผู้จัดการสาขา เรียกฝ่ายคอมพิวเตอร์ เรียกฝ่ายบัญชีมาสอบสวน คนเหล่านี้ก็บอกว่า ทำไม่ได้ ต้องมีคำสั่งมาจากกรรมการผู้จัดการใหญ่”

ทุจริตครั้งแรก...ยักยอกเงิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ต่อ)

สาเหตุที่สำคัญ คือ ระบบคอร์ แบงกิ้ง (Core Banking) ของ ธอส. มีปัญหาที่ต้องตามแก้ไขอย่างต่อเนื่อง แม้การติดตั้งระบบนี้แล้วเสร็จมาตั้งแต่ปลายปี 2550 คอร์แบงกิ้ง ถือเป็นหัวใจหลักของการทำงานของธนาคาร ซึ่งเทคโนโลยีจะทำหน้าที่เชื่อมโยงระบบการทำงานทั้งหมดของธนาคารทั้งระบบภายใน (back office) และระบบบริการลูกค้า (front office) ที่จะรองรับบริการรับฝากถอนเงิน รับชำระเงิน พิจารณาสินเชื่อ บริการเงินกู้ ระบบบัญชี ติดตามหนี้ รวมไปถึงการป้องกันคดีต่างๆ ด้วย แต่เมื่อมีการเปิดใช้งานกลับพบว่ามีความมากมาย ระบบไม่สามารถทำงานได้เต็มที่ ทำให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติ เช่น เกิดความล่าช้าการให้บริการ เกิดข้อผิดพลาดในฐานข้อมูลการชำระเงินของลูกค้า โปรแกรมไม่คิดดอกเบี้ย หรือโปรแกรมไม่ส่งตัดชำระหนี้ในระบบของสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งมีอยู่หลายจุดที่ผู้บริหารจะต้องเข้าไปปิดช่องโหว่ แต่ก็ไม่มี การดำเนินการ ในที่สุดก็เกิดการทุจริตภายในองค์กร โดยพนักงานคนหนึ่งสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการเงิน และยักยอกเงินของธนาคารไปได้

สาเหตุที่ทุจริตปลอมสลิปถอนเงินจากบัญชีลูกค้าได้สำเร็จ

สาเหตุทุจริต

1. นายสมมุติ ทำการ ปลอมเอกสารสลิปถอนเงิน จากบัญชีเงินฝากของลูกค้า
2. พนักงานและผู้บริหารในสาขา ละเลยไม่ระมัดระวังในการเก็บรักษารหัสส่วนตัว (Password) ให้เป็นความลับ ทำให้นายสมมุตินำไปใช้ Override รายการทุจริตได้
3. พนักงานและผู้บริหารในสาขา ละเลยไม่ตรวจสอบรายงานการอนุมัติเกินอำนาจในวันรุ่งขึ้น จึงไม่พบความผิดปกติในการใช้ Password อนุมัติรายการ จนเป็นเหตุให้นายสมมุติ สามารถทุจริตได้เป็นเวลานาน.

สาเหตุที่ทุจริตสร้างรายการดอกเบี้ยจ่ายในระบบบัญชีได้สำเร็จ

1. ระบบ Core Banking System มีข้อบกพร่อง Menu ที่ใช้ในการปรับปรุงดอกเบี้ยจ่ายและทำรายการข้ามสาขา เปิดให้พนักงานทุกระดับ รวมถึงนายสมมุติ สามารถเข้าไปทำรายการกับบัญชี GL ของธนาคารโดยไม่มีการอนุมัติ ผ่านรายการ แยกเป็นดอกเบี้ยจ่ายสำนักพระราม 9 = 454.03 ล้านบาท และสาขาเซ็นต์หลุยส์ 3 = 45.24 ล้านบาท
2. พนักงานและผู้บริหารในสาขาของบัญชีดอกเบี้ยจ่าย ไม่ตรวจสอบงบทดลองประจำวัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้นายสมมุติสามารถทุจริตได้ต่อเนื่องเป็นเวลานาน

กรณีศึกษาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายใน ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) พ.ศ. 2539 โดย จารณี วงศ์ลิ้มปิยะรัตน์

ปัญหาการทุจริตกรณีธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ปี พ.ศ. 2539

- **เหตุจูงใจของการทุจริตตามกรอบแนวคิดสามเหลี่ยมการทุจริต**
ปัจจัยด้านโอกาสการทุจริตเกิดจากการใช้อำนาจในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง นายราเชล สักเสนา อดีตที่ปรึกษากรรมการผู้จัดการใหญ่ และนายเกริกเกียรติ ชาลีจันทร์ กรรมการผู้จัดการใหญ่
- **จุดอ่อนของระบบการควบคุมภายใน**
ข้อบกพร่องของระบบการควบคุมภายในด้านการปล่อยสินเชื่อโดยไม่คำนึงถึงหลักประกันตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงการปล่อยกู้โดยมีการประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์มากเกินไปจนเกินความเป็นจริง อีกทั้งธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ไม่สามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามที่กฎหมายกำหนด
- **ปัญหาสินเชื่อด้วยคุณภาพ**
การปล่อยสินเชื่อเพื่อการครอบงำกิจการ และการปล่อยสินเชื่อโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันให้แก่บริษัทต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งบางแห่งไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่ามีการประกอบธุรกิจใดๆ (Paper Company) ส่งผลให้จำนวนสินเชื่อด้วยคุณภาพเพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวนมากกว่า 6,977 ล้านบาท
- **ผลกระทบ**
ผลกระทบการขาดสภาพคล่องเนื่องจากประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) ทำให้ประชาชนพากันถอนเงินจากธนาคารเป็นจำนวนมาก โดยในระยะเวลาเพียง 3-4 วัน ได้ทำการถอนเงินไปเป็นจำนวนถึง 9,000 ล้านบาท
ปัญหาการขาดสภาพคล่อง (Bank Run) นำไปสู่วิกฤติการเงินทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคเอเชีย

ที่มา: วิเคราะห์ข้อมูลจาก ภัทราวรณ พูลทวีเกียรติ (2539); ณัฐวุฒิ รุ่งวงษ์ (2552); Singleton และคณะ (2006)

ถอดบทเรียน

การทุจริตในสหกรณ์

เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบสหกรณ์

CASE 1 : สหกรณ์ออมทรัพย์พabrik จำกัด

ขอตามไปรักกัน...ในคุก

1. สหกรณ์ทำบัญชีด้วยมือ ใช้โปรแกรมเฉพาะบัญชีแยกประเภท มีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 7 คน อยู่กันแบบพี่น้อง ดูแลซึ่งกันและกัน เจ้าหน้าที่แต่ละตำแหน่งสามารถรับเงินได้ทุกคน
2. สมุดคู่มือสมาชิก สมุดคู่ฝาก เก็บไว้ที่สหกรณ์ โดยบอกกับสมาชิกว่าไม่ต้องถือกลับบ้านเดี๋ยวหาย เก็บไว้ที่สหกรณ์ปลอดภัยกว่า
3. การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการคุมเอกสาร ใช้ใบเสร็จหลายเล่มพร้อมกัน จากการสอบถามสมาชิก พบว่าน่าจะมีการปลอมสัญญากู้เงินทั้งที่เป็นสมาชิก และไม่เป็นสมาชิก
4. ลูกหนี้ฝากเงินมากับเจ้าหน้าที่เพื่อชำระหนี้ แต่ไม่เคยได้ใบเสร็จ เจ้าหน้าที่จะลงรายการในสมุด และจะบอกว่าไม่ต้องใช้ใบเสร็จ ได้ลงรายการในสมุดให้ก็พอแล้ว
5. สูญเงินจากการทุจริตประมาณ 46 ล้านบาท เจ้าหน้าที่ทั้ง 7 คน ยอมรับความผิดทุกคน จึงไล่ออกทั้ง 7 คน และแจ้งความดำเนินคดี

CASE 2 : สหกรณ์ออมทรัพย์พอเพียง จำกัด

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ออมทรัพย์ พอเพียง จำกัด จัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างสหกรณ์แพงเกินจริง ที่ดินที่จัดซื้อนั้นเป็นที่ดินของนัการเมืองจังหวัด ถือเป็นทำเลทองย่านธุรกิจอีกแห่งหนึ่งของจังหวัด ซึ่งก่อนหน้านี้เจ้าของที่ดินได้ขายที่ดินข้างเคียงในราคาเฉลี่ยไร่ละ 5.3 ล้านบาท แต่สหกรณ์ซื้อที่ดินดังกล่าวในราคาสูงถึงไร่ละ

16.8 ล้านบาท เพื่อใช้ก่อสร้างอาคารสำนักงานใหญ่และหอประชุมขนาดความจุ 1,500 คน ภายในอาคารยังจะมีหอประชุม บ้านพัก และโรว์รุ่มจำหน่ายสินค้าของสหกรณ์ สามารถจอดรถได้ประมาณ 1,000 คัน คณะกรรมการสหกรณ์ชุดปัจจุบันได้ยื่นฟ้องดำเนินคดีต่อประธานสหกรณ์และกรรมการ กรณีการจัดซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างสำนักงาน แห่งใหม่ เป็นเงิน 252 ล้านบาท ในราคาสูงเกินกว่าราคาตลาด และไม่ปฏิบัติตามระเบียบพัสดุของสหกรณ์ออมทรัพย์พอเพียง และไม่ทำตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ซึ่งกำหนดให้ซื้อที่ดินแปลงเดียว 15 ไร่ แต่มีการซื้อที่ดิน 2 แปลง และรวมพื้นที่ได้ 14.3 ไร่ ทำให้ที่ดินหายไป 50 ตารางวา และสูงกว่าราคาตลาดและที่ดินข้างเคียง และยังมีลำเหมืองตัดผ่านกลางที่ดินด้วย ซึ่งที่ดินดังกล่าวจนถึงขณะนี้ ยังคงปล่อยรกร้างว่างเปล่า ไม่มีการดำเนินการใดๆทั้งสิ้น

CASE 3 : สหกรณ์ออมทรัพย์ฟ้าลิขิต จำกัด

เอาที่สบายใจนะ...ท่านประธาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ ฟ้าลิขิต จำกัด ตั้งอยู่ในบริษัท มิ่งมงคล จำกัด โดยมีเจ้าของบริษัทเป็นประธานคณะกรรมการของสหกรณ์

1. นายขวัญชัย ผู้ตรวจสอบกิจการได้เข้าตรวจสอบกิจการพบว่า ฝ่ายการเงินของบริษัทมิ่งมงคล จำกัด จะทำหน้าที่หัก ณ ที่จ่าย จากเงินเดือนพนักงาน สำหรับค่าหุ้นและเงินงวดชำระหนี้ส่งให้สหกรณ์ทุกสิ้นเดือน ประมาณ เดือนละ 1,000,000 บาท โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ ฟ้าลิขิต จำกัด จะบันทึกบัญชีบริษัท มิ่งมงคล จำกัด เป็นลูกหนี้ตัวแทนส่งหักเงิน

2. สหกรณ์ฯ จะได้รับการโอนเงินจากบริษัทฯ ล่าช้า หรือเป็นเวลาหลาย ๆ เดือน ทำให้ในงบการเงินมีลูกหนี้ตัวแทนบริษัท มิ่งมงคล จำกัด สูงถึง 5,000,000 บาท ทำให้สหกรณ์ซึ่งเป็น สหกรณ์ขนาดเล็ก ขาดสภาพคล่องไม่มีเงินที่จะจ่ายเงินกู้ให้กับสมาชิกที่ยื่นกู้เข้าคิวไว้ จนสหกรณ์ต้องทวงถาม บริษัท มิ่งมงคล ก็จะส่งเงินมาให้บ้างเป็นครั้งคราว

CASE 4 : สหกรณ์ออมทรัพย์ปrawnแปร จำกัด

ห่วงได้..ก็แก้ได้ ชิวๆ

1. สหกรณ์ออมทรัพย์ ปrawnแปร จำกัด กำหนดระเบียบว่าด้วยเงินให้สมาชิกกู้สามัญสูงสุดไม่เกิน 1,500,000 บาท
แต่สหกรณ์จ่ายเงินกู้ให้สมาชิกคนละ 4,500,000 บาท
2. ผู้ตรวจสอบกิจการได้ตรวจพบและแจ้งข้อสังเกตให้สหกรณ์แก้ไขโดยเร่งด่วน แต่สหกรณ์ยังคงจ่ายเงินกู้เกินวงเงินอีก 2 ครั้ง **รวมจ่ายเงินกู้เกินวงเงินทั้งหมด 93 ล้านบาท** การจ่ายเงินกู้นี้กล่าวไว้บุคคลค้ำประกัน สัญญาละ 2 คน
3. ต่อมาสมาชิกผิดนัดชำระหนี้ ไม่สามารถหัก ณ ที่จ่ายได้ จำนวนหลายราย สหกรณ์จึงได้ปรับปรุงระเบียบว่าด้วยเงินกู้ใหม่ โดยให้สมาชิกส่งชำระเงินกู้ได้ไม่เกิน จำนวน 420 (35 ปี) เพื่อให้สมาชิกมีเงินเดือนพอหัก

สหกรณ์เครดิตยูเนียน สบายสบาย จัดทำเอกสารหลักฐานการรับ-จ่ายเงินและบันทึกบัญชี ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จนเป็นเหตุให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย จำนวน 100 ล้านบาท

รวมด้วย...ช่วยกันโกง

สหกรณ์จ่ายเงินยืมทดรองให้นายสหาย ผู้จัดการสหกรณ์ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับมูลนิธิแห่งหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ จำนวน 84 ล้านบาท ซึ่งยังไม่ได้รับชำระคืน จำนวน 72.5 ล้านบาท รวมดอกเบี้ยจากลูกหนี้เงินยืมทดรอง จำนวน 3.5 ล้านบาท รวมทั้งสิ้นประมาณ 76.00 ล้านบาท ต่อมาสหกรณ์ได้แปลงลูกหนี้เงินยืมทดรองและดอกเบี้ย จำนวน 76 ล้านบาทเป็นลูกหนี้เงินกู้ โดยจ่ายให้แก่กรรมการ เจ้าหน้าที่สหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 100 ล้านบาท ทำให้เกิดผลเสียหายอีก 24 ล้านบาท

CASE 5 : สหกรณ์ออมทรัพย์แบบเนียน จำกัด

เจ้าหน้าที่ระดับสูง ฝ่ายการเงิน ได้ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งกระทำการทุจริต โดยปลอมแปลงเอกสารและตกแต่งรายการค่าใช้จ่ายในระบบงาน เพื่อโอนเงินเข้าบัญชีของตนเอง ทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหาย ประมาณ 18 ล้านบาท โดยจัดทำรายการเบิกค่าใช้จ่ายเกินความเป็นจริง และทำการอนุมัติจ่ายให้กับตนเอง จำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นอนุมัติจ่ายเงินในช่วงที่มีการปรับปรุงระบบ ทำให้ขณะนั้นฝ่ายบัญชียังไม่สามารถตรวจสอบ (Cross check) ได้ กรณีการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการระดับสูงรายนี้ มีความผิดปกติที่ชัดเจน คือ เป็นการอนุมัติเบิกเงินนอกเวลาราชการ และมียอดเงินสูงขึ้นผิดปกติ อีกทั้งเป็นการอนุมัติจ่ายเงินเข้าบัญชีตนเอง ซึ่งตามคำสั่งแล้วห้ามไม่ให้ทำ สหกรณ์ได้แจ้งความดำเนินคดี ผู้กระทำการทุจริตได้ลงนามในบันทึกคำรับสารภาพ และนำโฉนดที่ดิน รถยนต์ของผู้กระทำการทุจริตมามอบให้สหกรณ์จัดเก็บไว้ ทรัพย์สินที่ยึดและอายัดทรัพย์สินไว้ทั้งสิ้นประมาณ 16 ล้านบาท สำหรับแนวทางการป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่นั้น เบื้องต้น สหกรณ์มีแนวทางว่า จะมีการเพิ่มระบบป้องกัน และเมื่อมีคำสั่งห้าม ระบบจะไม่สามารถเบิกจ่ายเงินได้

สุดฉาว “จนท.-บอร์ดสหกรณ์ ...ปลอมลายเซ็นถอนเงินสมาชิก 223 ล้านบาท

ตำรวจใช้เวลาเกือบปีติดตามตรวจสอบจนสามารถจับกุม 20 ผู้ต้องหาร่วมกันทุจริตเงินสหกรณ์ ...
มูลค่าความเสียหายมากกว่า 200 ล้านบาท โดยการปลอมแปลงลายมือชื่อสมาชิกรับไปเบิกถอน
เงินสดและกู้เงินสหกรณ์ นำไปใช้ส่วนตัวตั้งแต่ปี 2550-2558 ซึ่งมีผู้เสียหายจำนวน 239 ราย มูลค่า
ความเสียหายรวม 223 ล้านบาท

สหกรณ์...โก่งและสั่งไล่ออกเจ้าหน้าที่ทุจริตเงินสหกรณ์ พร้อมเล่งงานวินัยอีก 6 คน รับเงินฝาก 2,500 ล้าน
กรณีปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ออมทรัพย์....ซึ่งมีวงเงินฝากหมุนเวียนกว่า 2,500 ล้านบาท ว่า เป็นการทุจริตของ
เจ้าหน้าที่สหกรณ์คนหนึ่ง คิดเป็นวงเงินที่กระทำทุจริตประมาณ 1.7 ล้านบาท เนื่องจากเจ้าหน้าที่การเงินคนนี้
เมื่อรับเงินสดจากสมาชิกสหกรณ์มาแล้วได้นำเงินสดดังกล่าวไปใช้จ่ายส่วนตัว กรรมการสหกรณ์จึงดำเนินการไล่ออก
พร้อมสั่งตรวจสอบและลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ส่วนทะเบียนอีก 6 คน นอกจากนี้ได้แก้ไขระเบียบสหกรณ์ใหม่
เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับเงินสด แต่ใช้วิธีการโอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกแทน ส่วนกรณีที่สมาชิกวิพากษ์วิจารณ์
โจมตีกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ในโซเชียลมีเดีย เรียกร้องให้ผู้บริหารงานสหกรณ์ฯ ต้องรับผิดชอบคดีใช้เงินคืน
สหกรณ์ฯนั้น เชื่อว่าเรื่องนี้จะไม่บานปลายจนส่งผลกระทบต่อการเลือกตั้งกรรมการสหกรณ์ชุดใหม่

สหกรณ์เป็นสหโคง กู้ 5หมื่น หนี้ 5.5 แสน เสียหายกว่า 100 ล้าน

ผู้ว่าฯ สั่งหาทางแก้ปัญหา กรณีสมาชิกสหกรณ์ ... ร้องเรียนได้รับแจ้งหนี้ไม่ถูกต้อง ตายไปแล้ว ยังโผล่
เป็นหนี้บางรายกู้ 50,000 บ. แต่กลับเป็นหนี้ 450,000 บาท เตรียมแจ้งความดำเนินคดี ยืนยันทราบตัวผู้ก่อการแล้ว

กรณีสมาชิกสหกรณ์,,, ร้องเรียนว่า ได้รับแจ้งหนี้จากสหกรณ์ฯ ไม่ถูกต้อง รายละเอียดประมาณ 150,000 บาทถึง
600,000 บาท ยอดความเสียหายที่ประมาณ 100 ล้านบาทขึ้นไป จะต้องตรวจสอบร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องในการทุจริต และตั้งกรรมการตรวจสอบ ดำเนินการทางวินัยกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งสหกรณ์จังหวัดจะ
รีบส่งเจ้าหน้าที่มาร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งจากการหาข้อมูลในเชิงลึก ทางสหกรณ์ฯ ยังไม่ได้ทำการตรวจสอบ
พิสูจน์ว่า สมาชิกรายใดที่ยอดหนี้ สูงกว่าความเป็นจริง และยังไม่ได้ร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ใดทั้งสิ้น สมาชิกสหกรณ์ฯ
บางคนทำเรื่องกู้เงินจำนวน 50,000 บาท แต่กลับได้รับแจ้งยอดหนี้ถึง 550,000 บาท ทั้งที่เพิ่งกู้ได้เพียง 2 ปี บางคน
ไม่ได้เป็นสมาชิก และบางคนเสียชีวิตไปแล้ว แต่กลับมีหนี้เกิดขึ้น ซึ่งมีการสันนิษฐานว่า น่าจะเกิดขึ้นเพราะสมาชิก
มีความไว้วางใจเจ้าหน้าที่บางรายของสหกรณ์ฯ มากไป จึงยอมเซ็นเอกสารไปง่ายๆ โดยไม่ อ่านรายละเอียด
ให้ชัดเจน และเอกสารบางอย่างไม่ได้ระบุรายละเอียด เพียงนำมาให้ผู้ประสงค์จะกู้ลงนามเท่านั้น

จงพัฒนาตัวเองให้มาก
เพราะตัวคุณ
คือทรัพย์สินที่มี
ค่ามากที่สุด
ของคุณเอง

– Warren Buffet –
(มหาเศรษฐี , บัณฑูล)

“เพราะแสงตา มีใช้เพราะรอย
เพราะเขี้ยวชาญ มีใช้เพราะโอกาส
เพราะสามารถ มีใช้เพราะโชคช่วย
ตั้งขึ้นแล้ว **ลิขิตฟ้าหรือจะสู้มานะตน**”
สงเน้ง

สาธุ

